

Vyhodnotenie dokumentu *PRIORITNÝ AKČNÝ RÁMEC (PAF) PRE SÚSTAVU NATURA 2000 V SLOVENSKEJ REPUBLIKE* podľa článku 8 smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (smernica o biotopoch) vo viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 za obdobie rokov 2021 - 2024

**Vyhodnotenie implementácie dokumentu
PRIORITNÝ AKČNÝ RÁMEC (PAF) PRE SÚSTAVU NATURA 2000
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE podľa článku 8 smernice Rady 92/43/EHS o ochrane
prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (smernica o biotopoch)
vo viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027
za obdobie rokov 2021 - 2024**

Projekt LIFE-IP NATURA 2000 SVK (LIFE19 IPE/SK/000003) je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie v rámci programu LIFE a z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom Ministerstva životného prostredia SR.

Obsah

Úvod.....	3
Zoznam použitých skratiek v tabuľkovom vyhodnotení:.....	4
1. Hodnotenie PAF.....	5
1.1. Sumárne vyhodnotenie PAF.....	5
1.1.1. Horizontálne opatrenia a administratívne náklady súvisiace so sústavou Natura 2000 - E.1	5
1.1.2. Opatrenia týkajúce sa zachovania a obnovy lokalít v rámci sústavy Natura 2000 a mimo nej - E.2	7
1.1.3. Ďalšie opatrenia zamerané na konkrétne druhy, ktoré nesúvisia s konkrétnymi ekosystémami alebo biotopmi - E.3	10
1.2. Stručné slovné vyhodnotenie doterajšieho stavu implementácie opatrení PAF k septembru 2024.....	13
2. Vyhodnotenie budovania administratívnych kapacít Štátnej ochrany prírody SR	15
2.1. Vyhodnotenie budovania kapacít Štátnej ochrany prírody SR	15
2.2. Vzdelávanie zamerané na NATURA 2000	17
2.3. Plánovanie školení v budúcnosti	17
3. Implementácia komplementárnych / doplnkových projektov vzťahujúcich sa k projektu LIFE IP NATURA 2000 SVK.....	18
3.1. Prehľad doplnkových projektov k implementácii PAF.....	19
3.2. Diskusia o príspevku komplementárnych/doplnkových projektov k implementácii PAF.....	22
4. Podrobné vyhodnotenie jednotlivých opatrení PAF (<i>k septembru 2024</i>)	34
5. Podrobné vyhodnotenie budovania administratívnych kapacít Štátnej ochrany prírody SR (2021-2024).....	98

Úvod

Dokument *Prioritný akčný rámec pre sústavu Natura 2000 v Slovenskej republike* (PAF) je kľúčovým strategickým nástrojom pre plánovanie a financovanie ochrany prírody a biodiverzity v rámci sústavy Natura 2000 na Slovensku. Tento rámec bol pripravený v súlade s článkom 8 smernice Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení (ďalej len “smernica o biotopoch”) a schválený Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) vo februári 2020. Na základe pripomienok Európskej komisie bola v máji 2021 schválená aktualizovaná verzia dokumentu, ktorá zohľadňuje nové priority a potreby financovania pre viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027.

PAF je zameraný na určenie potrieb financovania a priorít, ktoré priamo súvisia s konkrétnymi ochrannými opatreniami vytvorenými pre lokality sústavy Natura 2000 tak, aby sa na úrovni lokalít dosiahli ciele ochrany tých druhov a typov biotopov, pre ktoré boli dané lokality označené za chránené (ako sa vyžaduje v článku 6 ods. 1 smernice o biotopoch). Vzhľadom na to, že sústava Natura 2000 zahŕňa aj chránené vtáčie územia (CHVÚ) vymedzené podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva - kodifikované znenie (ďalej len “smernica o vtákoch”), uvádzajú sa aj potreby financovania a prioritné opatrenia týkajúce sa druhov vtákov v CHVÚ.

Poskytuje informácie o prioritných potrebách financovania súvisiacich so sústavou Natura 2000 s cieľom začleniť ich do príslušných nástrojov financovania EÚ vo viacročnom finančnom rámci 2021 – 2027. Opatrenia PAF sú rozčlenené na zachovanie a obnovu súvisiacich so zelenou infraštruktúrou a sústavou Natura 2000 podľa širších kategórií ekosystémov (založenej na typológii MAES), v rámci ktorej sa priradujú jednotlivé druhy a typy biotopov s európskym významom k ekosystémom MAES.

V roku 2024 sa uskutočnilo priebežné vyhodnotenie plnenia opatrení PAF za obdobie rokov 2021 – 2024, ktoré predstavuje polovicu trvania viacročného finančného rámca 2021 – 2027. Vyhodnotenie bolo spracované podľa jednotlivých zadaných prioritných opatrení: od horizontálnych opatrení až po opatrenia zamerané na zachovanie a obnovu lokalít v rámci sústavy Natura 2000, ako aj mimo nej.

Analýza poukazuje na spôsob realizácie opatrení a rozsah ich plnenia prostredníctvom rôznych finančných zdrojov, vrátane:

- Kohézneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja, implementovaných prostredníctvom Operačného programu Kvalita životného prostredia,
- programu LIFE,
- Nórskeho finančného mechanizmu,
- Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky
- a vlastných zdrojov štátu – štátneho rozpočtu.

Vyhodnotenie identifikuje:

1. opatrenia, ktorým zatiaľ nebola venovaná pozornosť,
2. opatrenia, ktoré boli už plne realizované alebo priebežne implementované v jednotlivých rokoch.

Vyhodnotenie bolo spracované z údajov, ktoré poskytli oslovené organizácie, predovšetkým útvary MŽP SR, Štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR) správy národných parkov (NP), ktoré sú zodpovedné za realizáciu opatrení, respektíve koordináciu plnenia. Získané údaje však neodrážajú všetky zrealizované opatrenia, pretože:

- niektoré opatrenia vykonávajú subjekty, ktoré ešte neboli identifikované,
- niektoré opatrenia neboli dosiaľ realizátormi vyhodnotené alebo zahrnuté do správy.

Napriek tomu vyhodnotenie poskytuje prehľad o väčšine realizovaných opatrení. Zber údajov bude pokračovať aj v ďalších obdobiach, aby sa spresnili vykazované hodnoty. V druhej správe o implementácii PAF budú zahrnuté:

- novo realizované opatrenia za nasledujúce obdobie,
- aktualizované a spresnené údaje za aktuálne hodnotené obdobie.

Zoznam použitých skratiek v tabuľkovom vyhodnotení:

EF – Environmentálny fond

IROP - Integrovaný regionálny operačný program

OPKŽP – Operačný program Kvalita životného prostredia

OPLZ – Operačný program Ľudské zdroje

NFM - Nórsky finančný mechanizmus

SP SPP - Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky

ŠR – štátny rozpočet

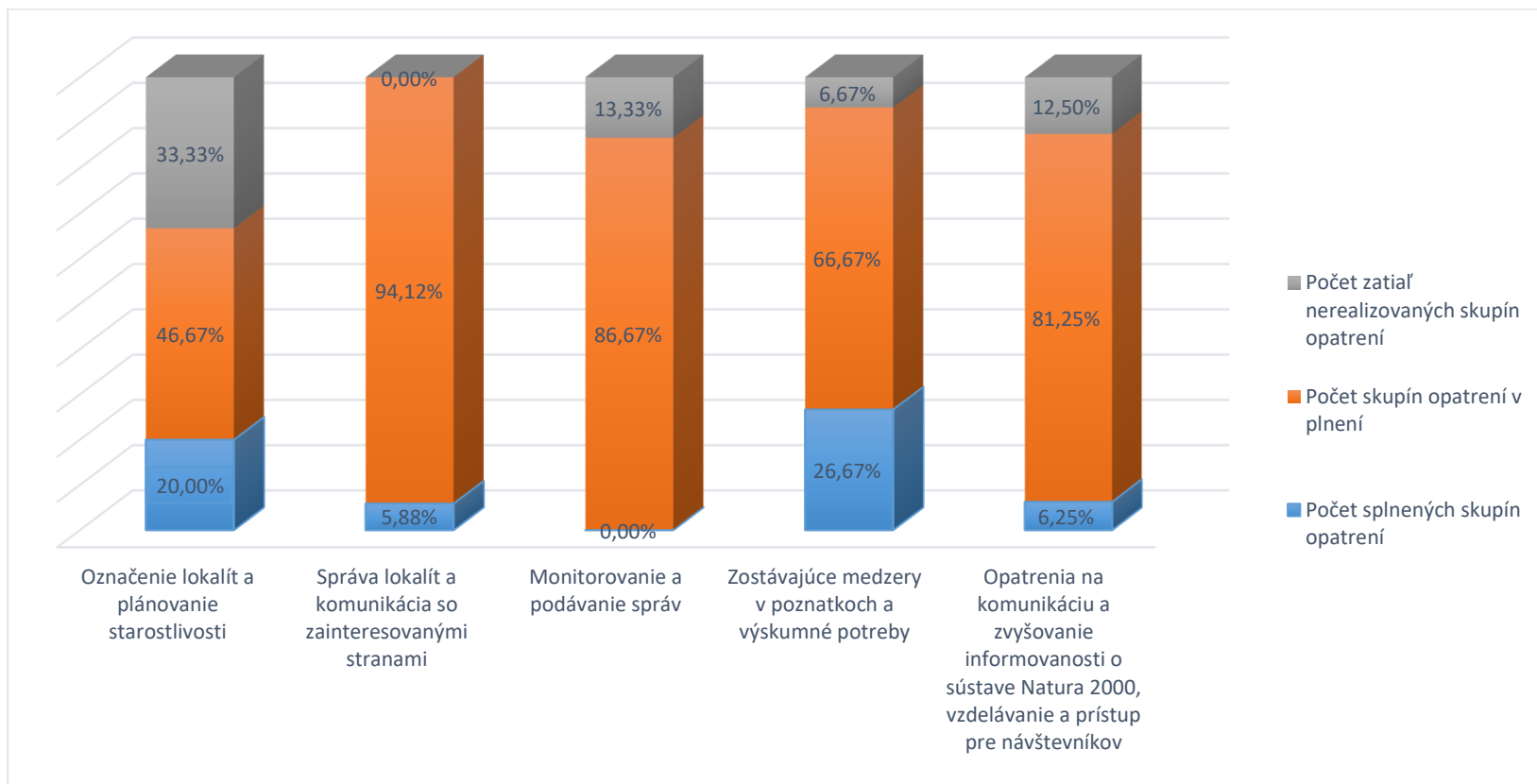
1. Hodnotenie PAF

1.1. Sumárne vyhodnotenie PAF

Vyhodnotenie je spracované percentuálne na základe stavu plnenia opatrení PAF podľa hlavných oblastí časti E dokumentu. V jeho závere je stručné slovné vyhodnotenie plnenia k septembru 2024.

1.1.1. Horizontálne opatrenia a administratívne náklady súvisiace so sústavou Natura 2000 - E.1

Typ skupiny opatrení	Počet skupín opatrení	Počet splnených skupín opatrení	Počet skupín opatrení v plnení	Počet zatiaľ nerealizovaných skupín opatrení	Opatrenia v plnení + splnené	Priemer plnenia skupín opatrení	Plánované financie (EUR)	Vynaložené identifikované financie v období rokov 2021 – 2024 (EUR)	Zdroj financovania
Označenie lokalít a plánovanie starostlivosti	15	3	7	5	67 %	41 %	1 670 000	323 209	ŠR, OPKŽP
Správa lokalít a komunikácia so zainteresovanými stranami	17	1	16	0	100 %	58,5 %	3 730 000	572 006	LIFE, ŠR, Interreg
Monitorovanie a podávanie správ	15	0	13	2	86,7 %	59 %	7 712 500	10 266 565	LIFE, ŠR OPKŽP
Zostávajúce medzery v poznatkoch a výskumné potreby	15	4	10	1	93,3 %	64 %	4 450 000	843 930	LIFE, ŠR, OPKŽ
Opatrenia na komunikáciu a zvyšovanie informovanosti o sústave Natura 2000, vzdelávanie a prístup pre návštevníkov	16	1	13	2	87,5 %	58 %	3 793 000	847 072	LIFE, OPKŽP, ŠR NFM
SPOLU E.1	78	9	59	10	87,2 %	56,10 %	21 355 500	12 852 782	

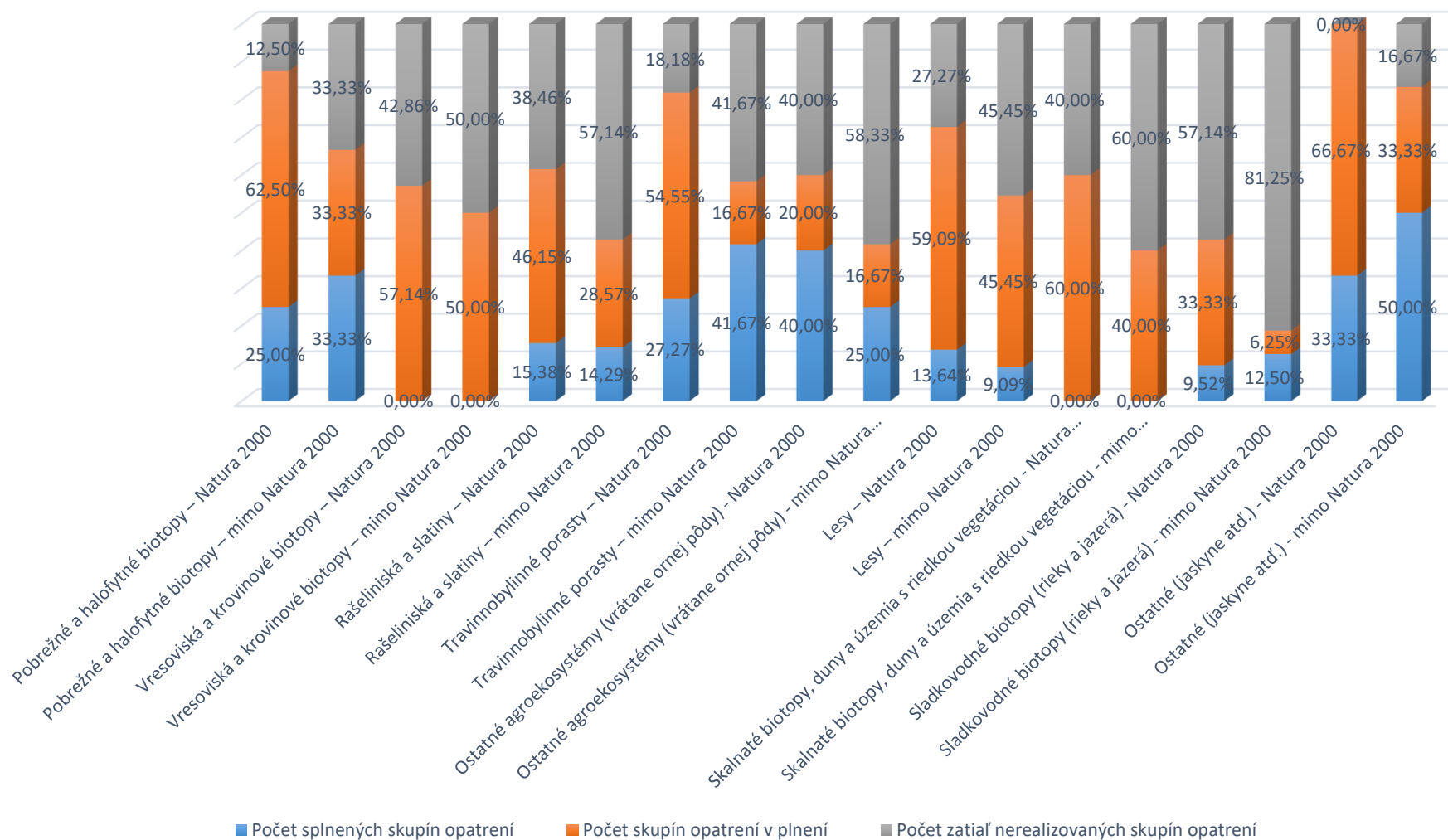
Graf č. 1 Porovnanie typov skupín opatrení E.1 z hľadiska porovnania podielu dosiahnutia cieľových hodnôt realizácie opatrení.

1.1.2. Opatrenia týkajúce sa zachovania a obnovy lokalít v rámci sústavy Natura 2000 a mimo nej - E.2

Typ hlavnej skupiny opatrení	Počet skupín opatrení	Počet splnených skupín opatrení	Počet skupín opatrení v plnení	Počet zatiaľ nerealizovaných skupín opatrení	Opatrenia v plnení + splnené	Priemer plnenia skupín opatrení	Plánované financie (EUR)	Vynaložené identifikované financie v období rokov 2021 – 2024 (EUR)	Zdroj financovania
Pobrežné a halofytne biotopy – Natura 2000	8	2	5	1	87,5 %	38,7 %	1 198 000	289 635	LIFE, ŠR, SP SPP
Pobrežné a halofytne biotopy – mimo Natura 2000	3	1	1	1	66,7 %	37 %	782 000	32 542	SP SPP
Vresoviská a krovinové biotopy – Natura 2000	7	0	4	3	57 %	19 %	4 127 000	10 282	SP SPP, OPKŽP
Vresoviská a krovinové biotopy – mimo Natura 2000	6	0	3	3	50 %	11 %	7 028 000	9 544	SP SPP, OPKŽP LIFE
Rašeliniská a slatiny – Natura 2000	13	2	6	5	61,5 %	30,8 %	1 159 900	567 143	SP SPP, OPKŽP LIFE, ŠR, NFM
Rašeliniská a slatiny – mimo Natura 2000	7	1	2	4	42,9 %	33 %	514 000	25 554	SP SPP
Travninobylinné porasty – Natura 2000	11	3	6	2	81,8 %	49,2 %	47 760 000	6 925 490	SP SPP, OPKŽP LIFE, ŠR, NFM
Travninobylinné porasty – mimo Natura 2000	12	5	2	5	58,3 %	55 %	49 308 000	4 914 019	SP SPP
Ostatné agroekosystémy (vrátane ornej pôdy) - Natura 2000	10	4	2	4	60 %	148 %	235 000	140 550	SP SPP, LIFE, ŠR
Ostatné agroekosystémy (vrátane ornej pôdy) - mimo Natura 2000	12	3	2	7	41,7 %	37 %	1 220 000	68 871	SP SPP
Lesy – Natura 2000	22	3	13	6	72,7 %	66 %	140 919 000	13 280 875	OPKŽP, ŠR, LIFE
Lesy – mimo Natura 2000	11	1	5	5	54,5 %	16,5 %	3 655 000	232 838	OPKŽP, ŠR
Skalnaté biotopy, duny a územia s riedkou vegetáciou - Natura 2000	5	0	3	2	60 %	29 %	113 000	57 208	OPKŽP, ŠR
Skalnaté biotopy, duny a územia s riedkou vegetáciou - mimo Natura 2000	5	0	2	3	40 %	25 %	51 000	30 288	ŠR
Sladkovodné biotopy (rieky a jazerá) - Natura 2000	21	2	7	12	42,9 %	26,5 %	27 363 000	377 492 459	OPKŽP, LIFE, ŠR, IROP, OP LŽ

Sladkovodné biotopy (rieky a jazerá) - mimo Natura 2000	16	2	1	13	18,8 %	13 %	3 994 429	239 350	ŠR
Ostatné (jaskyne atď.) - Natura 2000	3	1	2	0	100 %	67 %	55 000	163 800	OPKŽP ŠR
Ostatné (jaskyne atď.) - mimo Natura 2000	6	3	2	1	83,3 %	79 %	818 000	7 165 801	OPKŽP ŠR, EF
SPOLU E.2	178	33	68	77	56,7 %	43,37 %	290 300 329	411 646 249	

E.2 Opatrenia týkajúce sa zachovania a obnovy lokalít

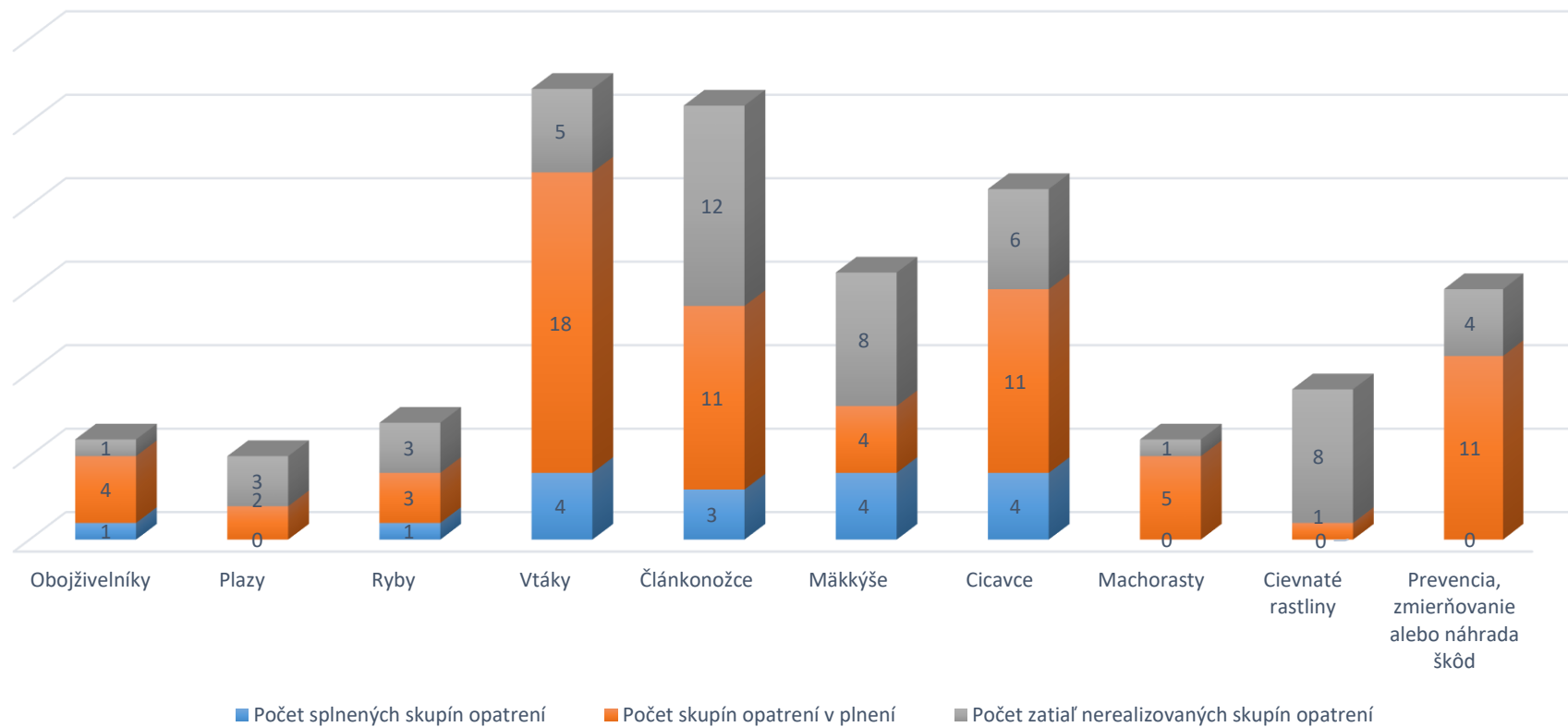

Graf č. 2 Porovnanie typov skupín opatrení E.2 z hľadiska porovnania podielu dosiahnutia cieľových hodnôt realizácie opatrení.

1.1.3. Ďalšie opatrenia zamerané na konkrétne druhy, ktoré nesúvisia s konkrétnymi ekosystémami alebo biotopmi - E.3

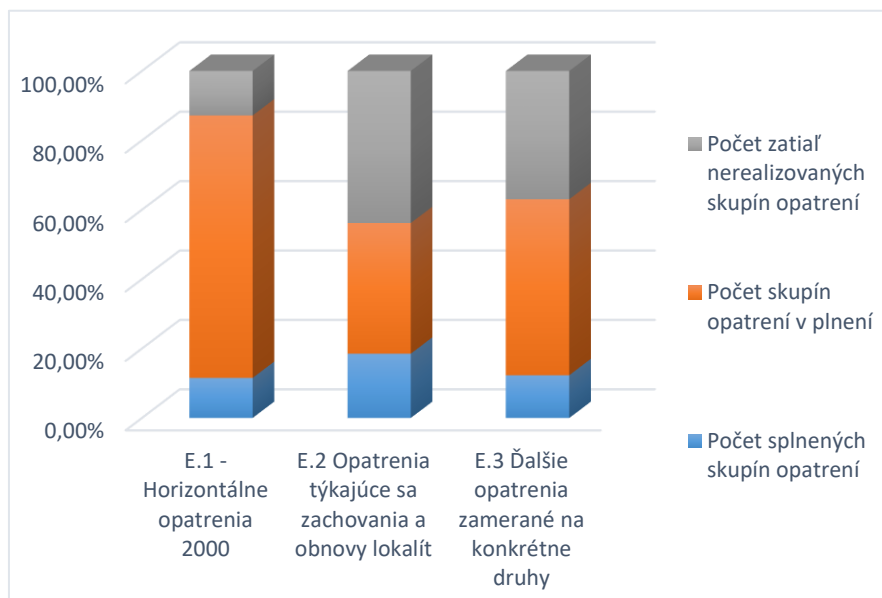
Typ skupiny opatrení	Počet skupín opatrení	Počet splnených skupín opatrení	Počet skupín opatrení v plnení	Počet zatiaľ nerealizovaných skupín opatrení	Opatrenia v plnení + splnené	Priemer plnenia skupín opatrení	Plánované financie (EUR)	Vynaložené identifikované financie v období rokov 2021 – 2024 (EUR)	Zdroj financovania
Obojživelníky	6	1	4	1	83,3 %	89 %	5 000 000	326 200	OPKŽP, ŠR, LIFE
Plazy	5	0	2	3	40 %	21 %	1 810 000	208 050	LIFE
Ryby	7	1	3	3	57,1 %	24,6 %	45 000 000	380 544 528	NFM, ŠR, LIFE, IROP, OP LŽ
Vtáky	27	4	18	5	81,5 %	60 %	10 275 000	9 110 881	OPKŽP, ŠR, LIFE, EF
Článkonožce	26	3	11	12	53,9 %	51 %	19 141 000	6 989 670	OPKŽP, ŠR, LIFE, EF
Mäkkýše	16	4	4	8	50 %	38 %	8 194 000	689 781	OPKŽP, ŠR, LIFE, NFM
Cicavce	21	4	11	6	71,4 %	67 %	63 304 000	7 219 896	ŠR, EF, LIFE, SP SPP, OPKŽP
Machorasty	6	0	5	1	83,3 %	29,9 %	1 784 000	37 674	NFM, ŠR, LIFE
Cievnaté rastliny	9	0	1	8	11,1 %	0,2 %	1 296 000	40 000	ŠR
Prevenca, zmierňovanie alebo náhrada škôd spôsobených chránenými druhmi	15	0	11	4	73,3 %	33 %	1 045 000	476 178	OPKŽP, ŠR, EF
SPOLU E.3	138	17	70	51	63 %	41,37 %	156 849 000	405 642 858	

E.3 Ďalšie opatrenia zamerané na konkrétne druhy, ktoré nesúvisia s konkrétnymi ekosystémami alebo biotopmi

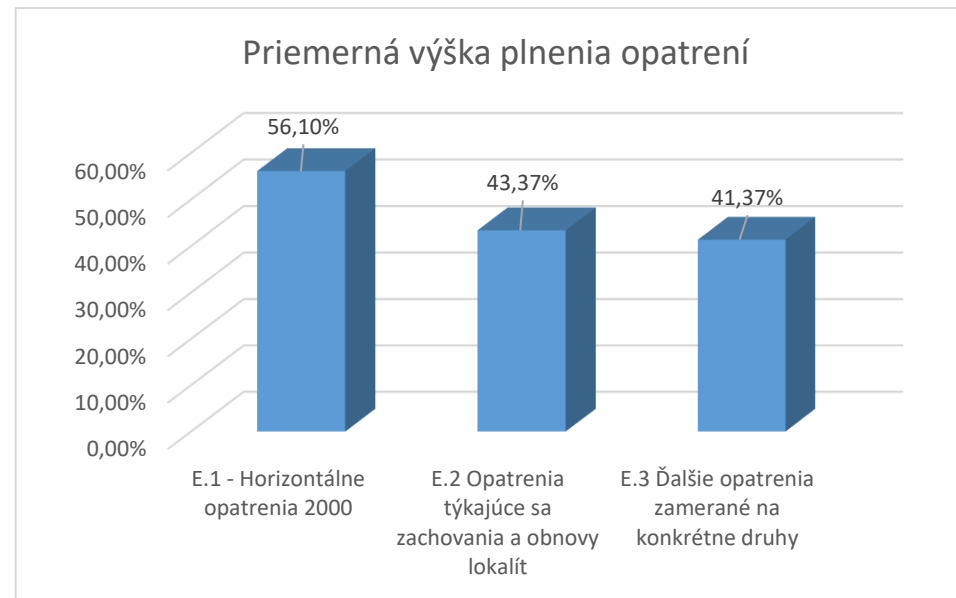

Graf č. 3 Porovnanie typov skupín opatrení E.3 z hľadiska porovnania počtu opatrení, ktoré dosiahnutia cieľových hodnôt realizácie opatrení.

Porovnanie hlavných skupín opatrení PAF E.1, E.2 a E.3 navzájom

Graf č. 4: Porovnanie hlavných skupín opatrení z hľadiska dosiahnutia cieľových hodnôt realizácie opatrení.

Graf č. 5: Porovnanie hlavných skupín opatrení z hľadiska priemerne dosiahnutej výšky plnenia jednotlivých skupín opatrení

1.2. Stručné slovné vyhodnotenie doterajšieho stavu implementácie opatrení PAF k septembru 2024

PAF bol pripravovaný s cieľom vytvorenia čo najširšieho rámca opatrení, ktoré je potrebné postupne implementovať na území Slovenska, s cieľom vytvorenia vhodných podmienok na zachovanie alebo obnovu biotopov európskeho významu a populácií a biotopov druhov európskeho významu, vrátane druhov vtákov. Opatrenia boli navrhované podľa podrobnej štruktúry PAF v jednotlivých úrovniach, od všeobecných (horizontálnych opatrení) na podporu sústavy Natura 2000, cez konkrétne opatrenia na zachovanie alebo obnovu lokalít, až po špecifické opatrenia pre skupiny druhov. Indikátory, zahŕňajúce výmeru jednotlivých opatrení, boli často navrhnuté tak, aby v prípade realizácie opatrenia v danom rozsahu, došlo k zlepšeniu stavu biotopov alebo druhov európskeho významu na úrovni lokalít, resp. biogeografického regiónu. Zároveň takto širšie navrhnuté spektrum opatrení poskytlo viac možností činností, ktoré by mohli byť realizované v rámci projektov. Je dôležité upozorniť na skutočnosť, že pri príprave PAF na území Slovenska neboli do dokumentu zahrnuté len vybrané opatrenia, pre ktoré už boli naplánované projekty zo strany organizácií ochrany prírody, tak ako bol zvolený prístup v iných členských štátoch Európskej únie, ale do PAF boli zahrnuté všetky opatrenia, vrátane opatrení vyžadujúcich legislatívne zmeny alebo úpravu strategických dokumentov. Zároveň je potrebné upozorniť na skutočnosť, že opatrenia boli navrhované v rámci území sústavy Natura 2000, ale aj mimo nich, pričom vo vyššej miere boli prioritizované/priorizované a realizované opatrenia práve v rámci ÚEV alebo CHVÚ, ktoré boli predmetom podpory z OPKŽP a projektov LIFE.

Najväčší progres v prvej fáze implementácie PAF bol zaznamenaný v časti *E1 Horizontálne opatrenia a administratívne náklady súvisiace so sústavou Natura 2000*. Opatrenia z tejto časti PAF sú zabezpečené, alebo sa zabezpečujú priebežne a je predpoklad, že aj v ďalšom období implementácie PAF budú realizované a dôjde k postupnému napĺňaniu stanovených indikátorov. V tejto časti bolo zaradených 78 typov opatrení, z ktorých sú všetky priebežné a plánované na celé obdobie. Kľúčovou splnenou úlohou týkajúcou sa ÚEV bolo "označenie lokalít". Táto úloha bola úspešne ukončená v roku 2023 (resp. nariadenie vlády nadobudlo účinnosť v januári 2024). V rovnakom roku boli dopracované ciele ochrany pre všetkých 644 ÚEV (pre každý z predmetov ochrany vymedzenia daného ÚEV). Bol spracovaný harmonogram pre programy starostlivosti o ÚEV, v ktorých sú uvedené opatrenia ochrany. Napĺňanie opatrení v časti *E2 Opatrenia týkajúce sa zachovania a obnovy lokalít v rámci sústavy Natura 2000 a mimo nej* a časti *E3 Ďalšie opatrenia zamerané na konkrétne druhy, ktoré nesúvisia s konkrétnymi ekosystémami alebo biotopmi*, vykazuje slabšie plnenie. Predmetné časti PAF sú zamerané na realizáciu konkrétnych opatrení na zachovanie alebo zlepšenie stavu biotopov európskeho významu alebo špecifických opatrení pre druhy. Realizácia týchto opatrení vo veľkej miere závisí od vlastnícko-užívateľských vzťahov, ktoré v mnohom spôsobujú spomalenie čerpania dostupných finančných zdrojov a vlastnej implementácie opatrení PAF. V prípade, že na pozemkoch vhodných na realizáciu opatrení sú evidované desiatky až stovky vlastníkov, pri ktorých je problematické zabezpečiť ich súhlas s realizáciou opatrení, tieto pozemky nemôžu byť zahrnuté do projektov, ktoré by umožnili realizáciu vhodných opatrení.

V časti *E2 PAF*, zameranej na zachovanie alebo obnovu biotopov, je najlepšie plnenie zabezpečované v prípade lesných biotopov, travinno-bylinných porastov, ostatných biotopov, ktoré zahŕňajú nesprístupnené jaskyne a ostatných agroekosystémoch. Tie posledné uvedené sú výrazne ovplyvnené finančnými dotáciami v rámci Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky. V prípade týchto typov biotopov sa predpokladá aj v ďalšom období postupné napĺňanie stanovených indikátorov. Realizácia opatrení pre nesprístupnené jaskynné biotopy je

plynulá vzhľadom na to, že jaskyne sú v štátnom vlastníctve. Pre ostatné typy biotopov sú opatrenia plnené v nižšej miere a v prípade niektorých skupín biotopov (Vresoviská a kríčkové biotopy, Pobrežné a halofytné biotopy, Sladkovodné biotopy - rieky a jazerá, Skalnaté biotopy, duny a územia s riedkou vegetáciou) podľa aktuálneho trendu plnenia opatrení nie je možné garantovať naplnenie stanovených indikátorov.

V rámci opatrení z časti E3 PAF sú najlepšie implementované opatrenia zamerané na zlepšenie podmienok pre obojživelníky a cicavce. Pri nich je predpoklad, že opatrenia budú realizované aj v ďalšom období implementácie PAF. Najhoršie implementované opatrenia sú pre cievnaté rastliny, ale aj pre machorasty, plazy, ryby a mäkkýše. Na ich realizáciu bude potrebné sústrediť väčšiu pozornosť, ale nie je predpoklad, že sa podarí naplniť stanovené indikátory v plnom rozsahu. Z preventívnych opatrení sa v plnej miere realizujú tie, ktorých plnenie je zabezpečené v súlade s legislatívou (Priebežné uhrádzanie náhrad za škody spôsobené chránenými druhmi živočíchov). Ostatné opatrenia sú realizované v menšom rozsahu.

Napriek predpokladu, že nedôjde k naplneniu všetkých indikátorov a opatrení navrhnutých v PAF, Slovenská republika nezvažuje úpravu ani zmenu tohto dokumentu, PAF je aj naďalej široko koncipovaným rámcom pre realizáciu opatrení a nástrojom pre prioritizáciu projektov. Skúsenosti z implementácie PAF budú využité pri tvorbe nového dokumentu PAF na ďalšie obdobie a návrh viac adresných a realizovateľných opatrení.

V nasledujúcom období implementácie PAF je nevyhnutné sústrediť sa na opatrenia aj pre tie skupiny biotopov a druhov, u ktorých bol vyhodnotený slabý progres v doterajších rokoch a na skupiny biotopov a druhov, kde zostáva prioritou zlepšenie ich stavu, resp. je nevyhnutné aj naďalej zachovanie priaznivého stavu. V roku 2025 sa plánuje zverejnenie výzvy pod štátnou pomocou, určenou pre realizáciu opatrení ochrany prírody a začne sa realizácia projektov z výzvy bez štátnej pomoci. V roku 2025 sa predpokladá realizácia projektov aj na prípravu dokumentácie ochrany prírody a krajiny (chýbajúcich programov starostlivosti). Dôraz na priority je tiež potrebné dávať v rámci prípravy komplementárnych projektov. Od roku 2025 bol schválený nový finančný mechanizmus zo Švajčiarskych fondov, ktorý doplní súčasné finančné zdroje zamerané na zlepšovanie biodiverzity a stavu druhov a biotopov. MŽP SR koordinuje prípravu návrhu národného plánu na obnovu prírody, ktoré vyplýva z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 2024/1991 o obnove prírody. Jeho realizácia umožní čiastočné naplnenie opatrení PAF.

2. Vyhodnotenie budovania administratívnych kapacít Štátnej ochrany prírody SR

2.1. Vyhodnotenie budovania kapacít Štátnej ochrany prírody SR

Vývoj vzdelávacích a odborných aktivít Štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR) bolo spracované z údajov uvedených v sumárnej tabuľke z rokov 2021 až 2024. Pri vyhodnocovaní týchto údajov je dôležité zohľadniť skutočnosť, že do apríla 2022 boli súčasťou ŠOP SR aj správy národných parkov, ktoré sa následne delimitovali. Tento fakt mal následne vplyv na niektoré zmeny v počtoch absolvovaných školení a odborných aktivít, nakoľko došlo k významnému poklesu počtu zamestnancov ŠOP SR, pričom došlo aj k zmene administratívnej štruktúry v priebehu tohto obdobia.

Všetky údaje o budovaní kapacít a absolvovaní rôznych typov vzdelávania sa pravidelne zbierajú a vyhodnocujú v internom systéme ŠOP SR. Výstup z interného monitorovacieho systému ŠOP SR sa následne využíva pre spracovanie a vyhodnotenia Plánu hlavných úloh ŠOP SR. Tento systém predstavuje funkčný nástroj na zber údajov, ktorý bude využívaný aj budúcich rokoch. V podrobnom vyhodnotení (kapitola 5) je pri viacerých absolvovaných vzdelávacích aktivitách uvedený počet zúčastnených zamestnancov, ktorý sa začal zaznamenávať najmä pre školenia od roku 2022. V prípade viacerých vzdelávacích aktivít zameraných na špecifické odborné témy vzdelávané menšie počty zamestnancov – častokrát jednotlivci, v prípade iných vzdelávacích aktivít všeobecnejšej povahy boli preškolení viacerí zamestnanci. Nasledujúce vyhodnotenia budovania kapacít ŠOP SR budú môcť na základe evidencie vyškolených zamestnancov analyzovať jednotlivé absolvované vzdelávacie aktivity aj podľa ich počtov.

Vyhodnotenie budovania kapacít – počet absolvovaných vzdelávacích aktivít zamestnancami ŠOP SR v rokoch 2021-2024

Rok	Školenia, diskusné fóra, prednášky, odborné exkurzie	Konferencie a kongresy	Semináre	Webináre	Workshopy, iné
2021	36	13	8	12	15
2022	24	8	24	1	13
2023	20	22	30	1	8
2024	22	20	18	0	8
Spolu	102	63	80	14	44

Budovanie kapacít Štátnej ochrany prírody SR – počet absolvovaných vzdelávacích aktivít v rámci témy sústavy NATURA 2000 zamestnancami ŠOP SR v rokoch 2023 a 2024

Rok	Školenia, diskusné fóra, prednášky, odborné exkurzie	Konferencie a kongresy	Semináre
2023	8	3	0
2024	3	1	1
Spolu	11	4	1

Vyhodnotenie počtu vzdelávacích aktivít, ktorých sa zúčastnili zamestnanci ŠOP SR podľa rokov:

V roku 2021 sa zamestnanci zúčastnili 36 rôznych školení, diskusných fór, prednášok a odborných exkurzií, čo je najvyšší počet medzi sledovanými rokmi. Tento rok sa zároveň vyznačuje pomerne silným zastúpením účasti aj na ďalších typoch aktivít, ako napríklad na 13 rôznych konferenciách a kongresoch, 12 webinároch a 15 workshopoch. Vysoká účasť zamestnancov ŠOP SR v tomto roku na rôznych formách vzdelávania a odborných podujatí súvisí však s faktom, že v danom období boli správy národných parkov ešte súčasťou ŠOP SR.

V roku 2022 sa uskutočnila delimitácia správ národných parkov (konkrétne v apríli 2022) od ŠOP SR, čím došlo k poklesu počtu zamestnancov ŠOP SR. V nadväznosti k tejto skutočnosti došlo aj k poklesu počtov účasti zamestnancov na školeniach a odborných exkurziách. Tento pokles možno pripísať aj súvisiacej prebiehajúcej vnútornej reorganizácii ŠOP SR, ako aj prerozdeleniu zdrojov medzi oddelenými organizáciami. Na druhej strane stúpila účasť zamestnancov ŠOP SR viacerých seminárov, čo naznačuje presun dôrazu na menej formálne, ale intenzívnejšie vzdelávacie aktivity. Naopak účasť na webinároch zaznamenala významný pokles, z 12 webinárov v roku 2021 na iba 1 v roku 2022. Tento pokles môže súvisieť s preferenciou iných formátov a nižšou preferenciou online aktivít využívaných najmä počas obmedzení súvisiacich s COVID19. Zamestnanci sa taktiež zúčastnili menšieho počtu konferencií a kongresov.

V roku 2023 sa pozoruje nárast počtu účasti na konaných seminároch (30). Tento rok bol zrejme veľmi silný v oblasti konania odborných školení a seminárov, čo môže odrážať nárast dopytu po špecializovaných odborných témach. Počet navštívených konferencií a kongresov vzrástol na 22, čo je výrazný nárast po poklese v predchádzajúcom roku. Školenia, diskusné fóra a odborné exkurzie zaznamenali pokles na 20. Pokles sa týka aj počtu absolvovaných workshopov a stále pokračoval veľmi nízky záujem o webináre.

V roku 2024 sa počet absolvovaných školení, diskusných fór a odborných exkurzií mierne zvýšil (22). Zamestnanci sa zúčastnili na 20 konferenciách a kongresoch, čo naznačuje, že aktivita v tejto oblasti sa stále drží na pomerne vysokej úrovni. Počet absolvovaných seminárov poklesol na 18, čo môže indikovať zníženie počtu týchto podujatí v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Účasť na 8 workshopoch zostala na rovnakej úrovni. V tomto roku sa zamestnanci nezúčastnili žiadnych webinárov, čo potvrdzuje trend z predchádzajúcich rokov, keď sa záujem o tento formát výrazne znížil.

2.2. Vzdelávanie zamerané na sústavu NATURA 2000

V roku 2021 – 2022 nie sú evidované žiadne typy účasti zamestnancov na vzdelávaní, ktoré bolo priamo zamerané na sústavu NATURA 2000. Nárast nastal v roku 2023, kedy sa zamestnanci zúčastnili 8 školení a 3 konferencií. V roku 2024 sa zúčastnili zamestnanci na 3 školeniach, 1 konferencii a 1 semináre. V rámci tohto obdobia boli uskutočnené viaceré školenia a semináre realizované v rámci projektu LIFE-IP NATURA 2000 SVK. Bol to napríklad seminár zameraný na ochranu biotopov fúzača karpatského alebo školenie o Strategickom pláne Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023-2027, ktorého cieľom bolo prepojiť znalosti a skúsenosti pre lepšiu implementáciu PAF 2021 – 2027 vo všeobecnosti. Environmentálni pracovníci sa zúčastnili odbornej exkurzie zameranej na interpretáciu prírodného dedičstva v rámci CHKO Moravský kras a Bílé Karpaty. V roku 2024 boli v rámci projektu uskutočnené Školenia krízovej komunikácie v oblasti ochrany prírody pre stráž prírody, odborných zamestnancov a zamestnancov zabezpečujúcich propagáciu a komunikáciu. Tieto školenia pokračovali aj v roku 2025, kedy boli začiatkom roka zrealizované školenia zamerané na komunikáciu s vlastníkmi a užívateľmi v oblasti ochrany prírody a v oblasti zapájania stakeholderov v ochrane prírody.

2.3. Plánovanie školení v budúcnosti

Vzhľadom na vývoj v posledných rokoch sa predpokladá, že v budúcnosti bude ŠOP SR pokračovať v zlepšovaní a optimalizovaní svojho vzdelávacieho portfólia. Zameranie na semináre a konferencie, ktoré sa ukázali ako najefektívnejšie formy vzdelávania, budú zo strany ŠOP SR naďalej využívať. V budúcnosti sa bude pokračovať v realizácii školení aj v rámci projektu LIFE-IP NATURA 2000 SVK. Plánovanie ďalších školení môže zahŕňať:

- Zvýšenie počtu praktických školení a exkurzií, ktoré umožnia účastníkom získať priamu skúsenosť.
- Zameranie na špecializované semináre v oblastiach, ako sú environmentálne výzvy, ochrana biodiverzity a implementácia nových legislatívnych rámcov.
- Väčší dôraz na interaktívne workshopy, ktoré môžu zahŕňať reálne príklady a prípadové štúdie.
- Naďalej bude potrebné monitorovať technologické trendy v oblasti vzdelávania a podľa potreby prispôbiť formy školení, napríklad cez online platformy alebo hybridné vzdelávanie.

3. Implementácia komplementárnych / doplnkových projektov vzťahujúcich sa k projektu LIFE IP NATURA 2000 SVK

Komplementárne alebo doplnkové akcie predstavujú mobilizované alebo koordinované projekty v rámci implementácie integrovaného projektu IFE- IP NATURA 2000 SVK (celý názov projektu: „Úloha siete Natura 2000 a manažment vybraných prioritných biotopov v integrovanej ochrane krajiny v Slovenskej republike“). Tento projekt sa priamo zameriava najmä na implementáciu PAF v Slovenskej republike, pričom všetky jeho aktivity prispievajú k jeho plneniu. Bližšie informácie o tomto projekte je možné nájsť na webovej stránke projektu - <https://www.prirodaprevsetkyh.sk/o-projekte/>. Jednou z realizovaných aktivít tohto LIFE IP projektu je akcia D.3 „Monitorovanie implementácie PAF“. Výstupom tejto akcie je aj tento celý dokument – vyhodnotenie PAF, ktoré je v tomto projekte zadefinované vrátane požiadaviek na jeho obsah. Z nich vyplýva, aby vyhodnotenie PAF bolo doplnené aj o ďalšie konkrétne špecifikované informácie. Tými je okrem časti zameranej na budovanie administratívnych kapacít ŠOP SR aj táto špecificky zameraná časť obsahujúca informácie o komplementárnych akciách LIFE IP projektu. Identifikované komplementárne akcie predstavujú samostatne realizované projekty uvedené nižšie, ktoré nielenže priamo prispievajú k plneniu PAF, ale svojimi aktivitami podporujú a znásobujú efektivitu vybraných opatrení LIFE IP projektu.

Komplementárne projekty predstavujú ďalšiu podporu pre PAF mobilizáciou dodatočných finančných prostriedkov na implementáciu cielených opatrení v rôznych environmentálnych témach. Spoločne tieto doplnkové akcie demonštrujú strategický prístup k využívaniu rôznych zdrojov financovania a odborných znalostí na dosiahnutie širokých cieľov ochrany prírody. Priamo podporujú a posilňujú ciele načrtnuté v PAF prostredníctvom cielenej obnovy, udržateľných postupov manažmentu a robustných monitorovacích systémov, či už dokončených alebo stále prebiehajúcich. Spolupráca medzi hlavným projektom LIFE IP a týmito CA je realizovaná rôznymi prostriedkami, vrátane zdieľaného personálu, spoločných návštev lokalít, komunikácie, koordinačných stretnutí a využívania výsledkov CA na informovanie aktivít IP. Nižšie sú uvedené základné informácie jednotlivých implementovaných doplnkových projektoch.

Nižšie je v tabuľkovej forme uvedený prehľad komplementárnych projektov vzťahujúcich sa k projektu LIFE - IP NATURA 2000 SVK, ktorých realizácia zasahovala do obdobia trvania prvých dvoch fáz LIFE IP projektu (1 fáza: 2021-2022 a 2 fáza projektu: 2023-2024). Niektoré z týchto projektov boli počas tohto obdobia ukončené a v prípade iných realizácia môže iba začínať. Doba trvania projektov je zachytená v prvom stĺpci tabuľky.

3.1. Prehľad doplnkových projektov k implementácii PAF

Názov complement. projektu Trvanie realizácie	Téma PAF/ Akcia IP LIFE	Forma spolupráce medzi IP LIFE a iným mechanizmom financovania	Rozpočet (B) Suma viazaná (C), mobilizovaná (M) a/alebo vynaložená (S)
Projekty mobilizované projektom LIFE - IP NATURA 2000 SVK			
CA01: CA01: Modely transformácie drevinových nelesných pozemkov na produktívne agrolesnícke systémy (TRANSAGROLES) 01/2022 – 12/2026	PAF 2.5a/ IP C.5.2	IP mobilizoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - študijné plochy zriadené v rámci implementácie tejto CA budú aspoň v jednej z oblastí projektu IP LIFE IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: - hlavný riešiteľ projektu zároveň plní úlohu zástupcu NLC v riadiacom výbore projektu IP LIFE, kde dohliada na problematiku agrolesníckych systémov. Preto sa očakáva najvyššia úroveň medziprojektovej spolupráce, najmä prostredníctvom jeho účasti na stretnutiach pracovných skupín LIFE IP projektu. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu	B -194 985,00 € (185 700,00 € SR rozpočet + 9 285,00 € SANAGRO a.s.) C - 0 € (štátny rozpočet a súkromný zdroj neboli identifikované ako potenciálne zdroje doplnkového financovania vo finančnom pláne návrhu projektu) M - 194 985 € S – 116 395 €
CA02: Obnova mokradí - Veľká Krčava a Žitavský luh Akronym: 2WetRest 02/2022 -04/2024	PAF 2.8a/IP C.5.3	IP mobilizoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - nakoľko Tajba a Tisa boli identifikované ako oblasti s vyššou prioritou, lokality komplementárneho projektu neboli vybrané pre projekt LIFE IP. Keďže dôležité lokality projektovej oblasti LIFE IP Latorica, ktorými sú Veľká Krčava a Žitavský luh, sa do LIFE IP nedostali z kapacitných dôvodov, projektový tím LIFE pre SVP inicioval (spolu so SOS/BirdLife Slovensko) podanie žiadosti o nový projekt so zostávajúcimi lokalitami na internom stretnutí 24. júna 2021 po otvorení výzvy na nórske fondy. - keďže implementačné tímy oboch projektov sú takmer identické, dá sa predpokladať, že projekty budú ďalej spolupracovať na spoločných aktivitách zameraných na zadržiavanie vody v krajine s cieľom zachovať a obnoviť biotopy a zabezpečiť prepojenosť kanálov a pôvodných ramien na oboch prepojených územiach projektov. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: Spolupráca prebiehala formou spoločných terénnych návštev, komunikácie a účasti na stretnutiach pracovných skupín LIFE IP projektu. Odkazy na spoluprácu: Web projektu , Správa o implementovaných opatreniach	B - 999 670,00 € - Nórske granty C - 0 € (Nórske granty neboli identifikované ako potenciálne zdroje doplnkového financovania vo finančnom pláne úplného návrhu) M - 999 670 € S – 877 910 €
Projekty koordinované projektom LIFE - IP NATURA 2000 SVK			
CA03: Monitoring druhov a biotopov európskeho významu podľa smernice o biotopoch a smernice o vtákoch (SOP22101) 01/2018-12/2023	PAF 1.3/ IP C.2 (nesprávne zahrnuté v návrhu projektu ako akcia)	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - keďže implementačné tímy oboch projektov majú niekoľko spoločných členov, projekty veľmi úzko spolupracujú na spoločných aktivitách – najmä pri výbere trvalých monitorovacích plôch. Cieľom spolupráce je vytvoriť a nastaviť ich pre čo najlepší monitoring v rámci území Natura 2000. Projektový tím LIFE IP navrhol niekoľko monitorovacích plôch v projektových oblastiach IP LIFE. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou priamej internej komunikácie so zapojeným projektovým partnerom ŠOP SR, ako aj jeho účastou na stretnutiach pracovných skupín LIFE IP projektu. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu , webová stránka projektu 2	B - 17 093 081,96 € - OP KŽP C - 18 000 000,00 € A - 17 093 081,96 € S - 16 931 769,29 €

CA04: Zlepšenie stavu druhov a biotopov európskeho významu v lesných ekosystémoch vybraných chránených územií (PBOL1) 05/2020-07/2023	PAF 2.6a + 3.1d/ IP C.5.3	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - jedna z lokalít doplnkového projektu - Latorica (ÚEV Čičarovský les) bola vybraná na základe aktívneho zapojenia projektových manažérov LIFE IP z beneficienta ŠOP SR do procesu výberu lokality. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: - Pravidelný osobný kontakt a telefonická/emailová komunikácia medzi zamestnancami ŠOP SR, najmä správcami lokalít a užívateľmi pôdy, posilňuje spoluprácu oboch projektov. Odkazy na spoluprácu:: webová stránka projektu	B - 6 700 445,72 € OP KŽP C - 30 000 000,00 € A - 32 131,06 € S - 32 131,06 €
CA05: Zlepšenie stavu druhov a biotopov európskeho významu v lesných ekosystémoch vybraných chránených územií 2 (PBOL2) 06/2021-12/2023	PAF 2.6a + 3.1d/ IP C.5.3	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - jedna z lokalít doplnkového projektu – Muránska planina (SKCHVU017 Stolica, SKUEV0282 Tisovský kras) - bola vybraná na základe aktívneho zapojenia projektových manažérov LIFE IP z beneficienta ŠOP SR do procesu výberu lokality. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: - pravidelný osobný kontakt a telefonická/emailová komunikácia medzi zamestnancami ŠOP SR, najmä správcami lokalít a užívateľmi pôdy, posilňujú spoluprácu oboch projektov. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu	B - 3 835 699,59 € OP QE C - 30 000 000,00 € A - 188 766,80 € S - 188 766,80 €
CA06: Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch (ACC04P02) 02/2022-04/2024	PAF2.3a/ C.5.1	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - koordinácia beneficienta projektu IP LIFE DAPHNE, keďže sú tiež zapojení do implementácie doplnkovej akcie, rovnako ako ŠOP SR. Manažmentové opatrenia vo vybraných lokalitách doplnkového projektu boli doplnené manažmentom rašelinísk vykonávaným zamestnancami manažmentového centra, ktoré zriadila ŠOP SR prostredníctvom projektu LIFE. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: Spolupráca prebiehala formou spoločných terénnych návštev, komunikácie, koordinácie a účasti na stretnutiach pracovných skupín LIFE IP projektu. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu	B - 983 725,00 € Nórske granty C - 0 € (Nórske granty neboli identifikované ako potenciálne zdroje doplnkového financovania vo finančnom pláne návrhu projektu) A - 293 203,90 € S - 293 203,90 €
CA07: ForestConnect DRP0200359 01/2024-06/2026	PAF 1.3/ IP C.4 + C.3	Spolupráca: IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - v prípravnej fáze projektu CA plánoval beneficient projektu IP svoje aktivity tak, aby zabezpečil doplnenie aktivít IP vo vzťahu k zberu údajov o veľkých šelmách (LC) a adaptácii na zmenu klímy. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: Beneficient projektu IP (WWF) je priamo zapojený do aktivít - LC ako druhy N2000: mapovanie LC v pilotnej oblasti NP Slovenský raj (zimné mapovanie, fotomonitoring): príprava metodiky, výber koridorov na mapovanie, výber lokalít fotopascí, spracovanie údajov. Výsledky (údaje) budú použité ako vstupné údaje pre prípravu modelu ekologického koridoru pre veľké šelmy v rámci aktivity C4 (M-C4: Ekologické koridory a prepojovacie prvky prvkov N2000 sú identifikované a overené v teréne) - Klimaticky inteligentné lesné hospodárstvo: spolupráca na realizácii opatrení klimaticky inteligentného lesného hospodárstva (výber lokality a príprava lesného hospodárskeho plánu). Skúsenosti z implementácie budú využité pri vývoji výstupu pre C3: Opatrenia na zmiernenie dopadu zmeny klímy na prvky N2000. Beneficient projektu IP sa má tiež podieľať na vývoji Usmernení s adaptačnými akciami a postupmi lesného hospodárstva zvyšujúcimi odolnosť pre chránené územia. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu , webová stránka projektu 2	B - 277 865,00 € INTERREG Danube Region C - 1 521 979,52 € A - 277 865,00 € S - 66 092,27 €
CA08: Restoriver DRP0200419 01/2024-06/2026	PAF E.2.8a/ IP C.5.3	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - v prípravnej fáze projektu CA plánoval beneficient projektu IP svoje aktivity tak, aby zabezpečil doplnenie aktivít IP súvisiacich s obnovou riek a posilnením biodiverzity riečnych biotopov a druhov N2000 opätovným prepojením starého ramena rieky s ostatnými bočnými ramenami. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: Beneficient projektu IP (WWF) je priamo zapojený do implementácie aktivity. Stretnutia so zainteresovanými stranami (SVP, NDS, nový vlastník pozemku cyklotrasy). Zber informácií pre projektovú dokumentáciu potrebnú na vykopanie 300m kanála (na prepojenie Biskupického ramena s ostatnými bočnými ramenami Dunaja). Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu , webová stránka projektu 2	B - 285 532,00 € INTERREG Danube Region C - 1 521 979,52 € A - 285 532,00 € S - 72 596,92 €

CA09: Udržateľný manažment povodňového rizika na riekach Bodrog a Tisa Akronym: #FloodBOTI 07/2024-12/2026	PAF E.2.8a/ IP C.5.3	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - Projektový tím SVP, ktorý sa podieľal na príprave a implementácii projektu LIFE IP, sa tiež podieľal na príprave projektu CA. Projekt CA má podobný cieľ a nachádza sa v projektovej oblasti blízko lokalít projektu IP. Vzhľadom na to, že implementačné tímy oboch projektov sú takmer identické, je rozumné očakávať ďalšiu spoluprácu na spoločných aktivitách zameraných na zadržiavanie vody v krajine. Cieľom tejto spolupráce je zachovať a obnoviť biotopy a zabezpečiť prepojenosť kanálov a pôvodných riečnych korýt v rámci prekrývajúcich sa oblastí oboch projektov v južnej časti Východoslovenskej nížiny, konkrétne projektových lokalít riek Latorica a Bodrog. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: Beneficiant projektu IP (SVP) je priamo zapojený do implementácie aktivity. Spolupráca prebiehala formou spoločných terénnych návštev, komunikácie, koordinácie a účasti na stretnutiach pracovných skupín LIFE IP projektu. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu	B - 635 181,10 € INTERREG SK-HU C – 3 273 881,61 € A - 635 181,10 € S – 13 460,15 €
CA10: Monitoring biotopov a druhov európskeho významu na Slovensku 04/2024-12/2029	PAF 1.3/ IP C.2 (nesprávne zahrnuté v návrhu projektu ako akcia)	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - Projekt CA10 nadväzuje na projekt CA03. Jeho implementácia zabezpečuje udržateľnosť opatrení implementovaných v rámci CA03, najmä prostredníctvom monitoringu nových lokalít. Implementačné tímy oboch projektov majú niekoľko spoločných členov, projekty veľmi úzko spolupracujú na spoločných aktivitách. Cieľom spolupráce je vytvoriť a nastaviť ich pre čo najlepší monitoring v rámci územia Natura 2000. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou priamej internej komunikácie so zapojeným projektovým partnerom ŠOP SR, ako aj jeho účasťou na stretnutiach pracovných skupín LIFE IP projektu. Odkazy na spoluprácu: webová stránka projektu , webová stránka projektu 2	B - 21 136 912,25 € Program Slovensko C - 0 € (Program Slovensko nebol identifikovaný ako potenciálny zdroj doplnkového financovania vo finančnom pláne návrhu projektu) A - 16 603 540,49 € S - 0 €
CA11: Projekt obnovy rieky Morava (rkm 69.00 – rkm 52.01) 12/2021-06/2026	PAF E.2.8a/ IP C.5.3	IP koordinoval a uľahčil implementáciu tejto doplnkovej akcie (predmet spolupráce): - tím MŽP, ktorý sa podieľal na príprave a implementácii projektu LIFE IP, prispel aj k vývoju projektu CA. Projekt CA má podobný cieľ ako jedna z aktivít projektu LIFE IP a je implementovaný na tom istom vodnom toku, rieke Morave. Spoločne tieto dva projekty majú za cieľ revitalizovať takmer celý slovenský úsek rieky. V dôsledku toho bolo kľúčovým faktorom počas plánovacích fáz oboch projektov strategické rozdelenie územia a zosúladenie plánovaných opatrení na zabezpečenie bezproblémovej integrácie. IP spolupracoval s doplnkovou akciou formou: MŽP SR, beneficiant projektu LIFE IP, je tiež beneficiantom projektu CA. Hoci každý projekt má svoj vlastný implementačný tím, počas prípravnej fázy došlo k významnej spolupráci. V súčasnosti spolupráca zahŕňa najmä spoločné konzultácie a výmenu odborných znalostí medzi tímami. Navyše, SVP, partner v projekte LIFE IP, slúži ako realizátor opatrení pre oba projekty, čo je ďalší kľúčový aspekt ich synergie. Odkazy na spoluprácu: Osvedčenie o významnej investícii	B - 62 358 613 € Plán obnovy a odolnosti C - 0 € (Plán obnovy a odolnosti nebol identifikovaný ako potenciálny zdroj doplnkového financovania vo finančnom pláne návrhu projektu) A - 15 900 000 € pre Morava 1 (rkm 69,00-52,00) S – 2 334 270,52 €

3.2. Diskusia o príspevku komplementárnych/doplňkových projektov k implementácii PAF

CA01 - Modely transformácie drevinových nelesných pozemkov na produktívne agrolesnícke systémy (TRANSAGROLES):

Ciele tohto rezortného výskumného projektu, ktorý podporuje zakladanie agrolesníckych systémov a schém, sú:

- C1: Zriadiť pilotné výskumné a demonštračné lokality (RDS) pre transformáciu neobhospodarovaných drevinových poľnohospodárskych pozemkov na produktívne agrolesnícke systémy
- C2: Iniciovať výskum zameraný na získanie nových poznatkov o produkcii biomasy a bilancii uhlíka v agrolesníckych systémoch pri rôznom manažmente a rôznych prírodných podmienkach
- C3: Odvodiť rámcové modely a postupy pre transformáciu bielych plôch na produktívne agrolesnícke systémy

Aktivity: Do roku 2024 boli na základe konzultácií s viacerými zainteresovanými stranami obhospodarujúcimi tzv. biele plochy (neobhospodarovaná poľnohospodárska pôda zarastená drevinami) a po spoločných terénnych obhliadkach vybrané 3 konkrétne lokality s bielymi plochami na zriadenie pilotných RDS. Nížinné lokality sú reprezentované RDS Bojnice, podhorské RDS Betliar a horské RDS Liptovská Teplička.

Každé RDS pozostáva z troch podplôch o veľkosti 0,25 ha:

- kontrolná plocha - bez zásahu (A)
- agrolesnícka plocha - odstránenie časti drevín (B)
- plocha trvalého trávneho porastu - bez drevín (C)

Podplochy "B" a "C" sú obhospodarované pasením alebo kosením trvalého trávneho porastu. V prípade potreby sa na drevinách na podploche "B" vykonáva tvarovací rez. Na všetkých plochách sa každoročne vykonávajú biometrické merania a uskutočňuje sa výskum produkcie biomasy a sekvestrácie uhlíka. Získané poznatky budú použité na vytvorenie rámcových modelov a postupov pre transformáciu bielych plôch na produktívne agrolesnícke systémy.

Príspevok k PAF: 2.5a Ostatné agroekosystémy podporou a umožnením opätovného zavedenia vhodných poľnohospodárskych techník na riešenie problému opúšťania pôdy, vrátane kosenia a pasenia.

Význam tohto projektu spočíva vo výbere skúmanej oblasti, ktorá bola zvolená s ohľadom na okolnosti projektu LIFE IP. Agrolesnícke systémy boli pilotne testované, aspoň čiastočne, v našom projekte. Štúdia v tejto oblasti pokračuje v doplnkovom projekte, ktorý je druhým svojho druhu

na Slovensku po našom projekte LIFE. Doplnkový projekt poskytuje dátovú podporu v oblasti agrolesníctva. Spoločne tieto projekty zvyšujú popularitu agrolesníckych systémov a prispievajú k ich ďalšiemu etablovaníu v krajine.

Jedným z prínosov projektu pre zainteresované strany bude vytvorenie webovej stránky pre každý pilotný objekt s informáciami a údajmi z výskumu o produkčných parametroch, sekvestracii uhlíka a mikroklimatických podmienkach v agrolesníckych podplochách v porovnaní s podplochami s bezzásahovým režimom a trvalými trávnyimi porastmi bez drevín. Pre záujemcov o manažment trvalých trávnych porastov to poskytnete zdroj primárnych informácií o možnostiach agrolesníckych systémov.

Vytvorí sa aj manuál s modelmi a postupmi pre transformáciu bielych plôch na produktívne agrolesnícke systémy (2026).

V lesníckej časti budú modely zahŕňať najmä: odporúčaný minimálny a maximálny počet stromov na ha, odporúčané drevinové zloženie a odporúčané formy rozmiestnenia stromov na ploche. Budú zahŕňať aj metodické postupy pre transformáciu zarastených plôch na agrolesnícke pasienky a ich následné obhospodarovanie (lesnícky a poľnohospodársky manažment).

CA02 - Obnova mokradí (Veľká Krčava a Žitavský luh):

Ciele: Hlavným cieľom bola obnova dvoch degradovaných mokradí nachádzajúcich sa na juhu Slovenska (Veľká Krčava a Žitavský luh) s celkovou rozlohou 155 ha.

Čiastkové ciele boli:

- vypracovanie technického projektu pre obnovu mokradí a získanie potrebných povolení
- zlepšenie a výstavba infraštruktúry pre vhodné vodné hospodárstvo vrátane 3 vodných stavidiel/hrádzí, 1 objektu na odvádzanie toku, oprava hrádze, rekonštrukcia vodného kanála
- vypracovanie a schválenie Manipulačných poriadkov pre vodnú infraštruktúru
- monitoring druhov a biotopov na pozorovanie dopadu na mokradné lokality
- propagácia a publicita projektu.

Výsledky/Výstupy projektu:

- 155 ha obnovených mokradí v 2 mokradných ekosystémoch (70 ha v jazere Veľká Krčava, 85 ha v Žitavskom luhu);
- vybudovaná infraštruktúra vodného hospodárstva (vybudované 2 vodné stavidlá, zrekonštruované 1 vodné stavidlo, vybudovaná 1 priepustná brána, opravená 1 hrádza a výpustné stavidlo, zrekonštruovaný 2 km vodný kanál, obnova prirodzených ramien rieky);
- vypracované a schválené 2 manipulačné poriadky;

- vypracované 2 správy z monitoringu mokradných biotopov a druhov;
- 1 informačná kampaň zahŕňajúca napríklad mediálne výstupy, informačné tabule inštalované pri projektových lokalitách, tlačové konferencie atď.).

Príspevok k PAF: 2.8a Sladkovodné biotopy - vytvoriť podmienky na predchádzanie narušeniu vodného režimu a odtoku/odvodňovaniu lokalít najmä budovaním alebo odstraňovaním kanálovej infraštruktúry.

Projekt bol zameraný na obnovu dvoch významných mokradných ekosystémov v rôznych častiach Slovenska, ktoré boli degradované v dôsledku vodného hospodárstva v minulosti a celkovej zmeny krajiny a jej využívania. Implementácia technických opatrení v lokalite Veľká Krčava vytvorila podmienky pre zavlažovanie a zadržiavanie vody v oblasti, najmä počas období dostatočných prietokov na rieke Bodrog. Prijaté opatrenia významne prispeli k revitalizácii oblasti a zlepšeniu ekosystému mokrade Veľká Krčava, pričom čiastočne prispievajú aj k zadržaniu časti povodňovej vlny a tým k zníženiu povodňových prietokov. Implementované opatrenia v projektovej lokalite Žitavský luh zlepšili úroveň protipovodňovej ochrany pomocou zelenej infraštruktúry a zároveň podporili ochranu prírody a biodiverzitu. Zrekonštruovaná a vybudovaná infraštruktúra poskytuje zlepšenú kapacitu zadržiavania vody mokrade počas povodní a zároveň prispieva k minimalizácii dopadov extrémneho sucha.

CA03 - Monitoring druhov a biotopov európskeho významu podľa smernice o biotopoch a smernice o vtákoch:

Ciele:

- revízia metodík a frekvencií monitoringu;
- výber ďalších trvalých monitorovacích plôch (vybraných tak, aby dopĺňali monitorovacie plochy v rámci aktivity D1 projektu IP LIFE);
- implementácia celoplošného monitoringu druhov a biotopov na TMP (Trvalé monitorovacie plochy) s cieľom znížiť počet neznámeho stavu biotopov a druhov európskeho významu (celkovo 59 biotopov a druhov);
- zabezpečenie dostupnosti aktuálnych údajov prostredníctvom informačného systému KIMS;
- spracovanie správ o stave biotopov a druhov európskeho významu a jednotlivých druhov vtákov (reporting) pre Európsku komisiu.

Aktivity: vytvorené trvalé monitorovacie plochy v projektových oblastiach:

- Latorica: vytvorených 756 nových trvalých monitorovacích plôch (1 pre biotop 3130, 1 pre *Emys orbicularis* a 754 monitorovacích plôch pre 160 druhov vtákov);
- Muránska planina: vytvorených 558 nových trvalých monitorovacích plôch (45 monitorovacích plôch pre 17 druhov netopierov a 513 monitorovacích plôch pre 145 druhov vtákov);
- Záhorie: vytvorených 1123 nových trvalých monitorovacích plôch (20 monitorovacích plôch pre 6 biotopov, 1 pre netopiera, 5 pre druhy rýb a 1098 monitorovacích plôch pre 178 druhov vtákov);

- Poľana: vytvorených 451 nových trvalých monitorovacích plôch (1 monitorovacia plocha pre *Callimorpha quadripunctaria* a 450 monitorovacích plôch pre 140 druhov vtákov);
- Rašeliniská: vytvorených 862 nových trvalých monitorovacích plôch (3 monitorovacie plochy pre 3 rašeliniskové biotopy a 859 monitorovacích plôch pre 147 druhov vtákov).

Príspevok k PAF: 1.3.1 Aktualizované informácie /monitoring všetkých druhov a biotopov EÚ významu (ich stav, trendy, tlaky, hrozby a budúce perspektívy). V spolupráci s projektom LIFE IP projekt zriadi ďalšie trvalé monitorovacie plochy v 5 pilotných projektových lokalitách a vyvinie nové metódy pre hodnotenie stavu ochrany na úrovni lokality. V pilotných oblastiach projektu LIFE bolo vybraných až 3 750 trvalých monitorovacích plôch, ktoré budú dostupné v informačnom systéme KIMS. Očakávané výsledky tohto projektu zahŕňajú aktuálne a rozsiahle informácie o stave a trendoch populácií všetkých cieľových druhov a typov biotopov európskeho významu, hrozbách, vplyvoch a perspektívach definovaných pre všetky lokality SCI/SAC a SPA, ktoré sa prekrývajú s vybranými projektovými oblasťami. Na rozdiel od predchádzajúcich monitorovacích projektov tento umožňuje hodnotenie cieľových prvkov na úrovni jednotlivých lokalít (SCI alebo SAC), nielen na úrovni biogeografického regiónu. Zahŕňa tiež systematický monitoring vtákov potrebný pre reporting podľa článku 12 smernice o vtákoch a tiež pre stanovenie správnych cieľov manažmentu pre druhy vtákov na úrovni lokality. Monitoring na týchto trvalých monitorovacích plochách doplní údaje o stave druhov v dôsledku implementovaných manažmentových opatrení počas projektu IP LIFE.

Projekt bol ukončený; tieto aktivity však pokračujú prostredníctvom projektu "**Monitoring biotopov a druhov európskeho významu na Slovensku**", ktorý začal v roku 2024 a bude pokračovať do 12/2029.

Cieľom projektu je vykonávať celonárodný monitoring druhov a biotopov, zabezpečiť dostupnosť aktuálnych údajov prostredníctvom informačného systému a, čo je najdôležitejšie, vytvoriť dátový základ pre prípravu dvoch správ o stave druhov a biotopov európskeho významu.

Prvá správa, v súlade s článkom 12 smernice o vtákoch a článkom 17 smernice o biotopoch, bude predložená v júli 2025, zatiaľ čo druhá správa, pokrývajúca obdobie 2025–2030, bude predložená v roku 2031. Tieto správy budú obsahovať podrobné informácie a mapy pre 236 druhov vtákov, 223 druhov rastlín a živočíchov a 66 typov biotopov zahrnutých v aktuálnych zoznamoch Európskej komisie pre Slovensko. Na zabezpečenie úplnosti a presnosti týchto správ je nevyhnutné zachovať kontinuitu a systematický národný monitorovací rámec pre druhy a biotopy európskeho významu na trvalých monitorovacích plochách (TMP).

CA04 - Zlepšenie stavu druhov a biotopov európskeho významu v lesných ekosystémoch vybraných chránených území (PBOL1)

Ciele: zlepšiť ochranu druhov a biotopov a posilniť biodiverzitu vo vybraných lesných oblastiach sústavy Natura 2000, konkrétne 14 druhov vtákov a 11 biotopov európskeho významu v lesných ekosystémoch v 13 územiach NATURA 2000 a v 1 chránenom území národného významu.

Ďalšími cieľmi sú:

- zvýšenie povedomia o výhodách a potenciáli mäkkého, prírode blízkeho hospodárenia v lesoch;
- výroba dokumentárneho filmu o prírode blízkom hospodárení v lesoch.

Aktivita: cieľ bol dosiahnutý prostredníctvom vybraných opatrení založených hlavne na princípoch prírode blízkeho hospodárenia v lesoch a ďalších opatrení zameraných na zlepšenie vekovej, priestorovej a druhovej štruktúry a biodiverzity lesných porastov v projektovej oblasti.

Príklady týchto opatrení:

- kosenie,
- manažment mŕtveho dreva,
- obnova lesnej štruktúry,
- posilnenie pôvodných druhov drevín,
- manažment mladších lesných porastov.

V rámci určených území NATURA 2000 bolo vybraných niekoľko lesných porastov, kde boli po dohode s lesnými hospodármi navrhnuté špecifické opatrenia na zlepšenie podmienok a udržanie priaznivého stavu relevantných európskych prioritných biotopov alebo druhov vtákov európskeho významu, ktoré sa vyskytujú v týchto porastoch alebo ich bezprostrednom okolí. Projekt zahŕňal osem odlišných opatrení implementovaných v lesných ekosystémoch na zlepšenie stavu ochrany vybraných druhov vtákov a európskych prioritných biotopov v projektovej oblasti.

Tieto opatrenia sú nasledovné:

1. Obnova porastov – prirodzené drevinové zloženie
2. Miernejšie metódy obnovy lesných porastov
3. Ponechanie stromov až do konca ich prirodzenej životnosti
4. Ponechanie hrubého mŕtveho dreva
5. Výchova mladých lesných porastov
6. Premena drevinového zloženia – predsadba/sejba a podsaba/podsejba
7. Nahradenie chemickej ochrany stromov alternatívnymi metódami
8. Štrukturálne zmeny v lesných porastoch v biotopoch tetra a hlucháňa

Príspevok k PAF: 2.6a Lesy – zavedenie prírode blízkeho obhospodarovania lesa a začiatok pestovania trvalo viacvrstvových porastov.

V rámci časti projektu „Zlepšenie stavu druhov a biotopov európskeho významu v lesných ekosystémoch vybraných chránených území“ (PBOL1) boli realizované opatrenia na lokalite Čičarovský les s celkovou rozlohou 50,99 ha. Opatrenia boli zamerané na „Regeneráciu lesa – prirodzenú

druhovú skladbu drevín“, pričom vlastník pozemku postavil oplotenie na ochranu proti zveri ako ochranu pre prirodzenú aj umelú obnovu lesa. Ďalšie realizované opatrenia zahŕňali „Ponechanie stromov na dožitie“ a „Ponechanie hrubého mŕtveho dreva“.

Tieto opatrenia sa uskutočnili v období od 1. júla 2021 do 31. decembra 2021.

CA05 - Zlepšenie stavu druhov a biotopov európskeho významu v lesných ekosystémoch vybraných chránených území 2 (PBOL2)

Ciele: zlepšiť ochranu druhov a biotopov a posilniť biodiverzitu vo vybraných lesných oblastiach a trvalých trávnych porastoch sústavy Natura 2000. Sprievodným cieľom bolo aj posilnenie povedomia o možnostiach a výhodách prírode blízkeho hospodárenia v lesoch.

Aktivity: implementácia opatrení v lesných ekosystémoch so zameraním na prírode blízky manažment lesných porastov; kúpa pozemkov v katastrálnom území Tisovec, okres Rimavská Sobota s rozlohou 44,9829 ha. V rámci určených území NATURA 2000 bolo vybraných niekoľko lesných porastov, kde boli po dohode s lesnými hospodármi navrhnuté špecifické opatrenia na zlepšenie podmienok a udržanie priaznivého stavu relevantných európskych prioritných biotopov alebo druhov vtákov európskeho významu vyskytujúcich sa v týchto porastoch alebo ich bezprostrednom okolí. Preto projekt zahŕňal desať odlišných opatrení na zlepšenie stavu ochrany vybraných druhov vtákov a európskych prioritných biotopov v projektovej oblasti. Implementáciou prírode blízkeho opatrení lesného hospodárstva sa posilnila biodiverzita a výrazne sa zlepšil celkový stav ochrany druhov a biotopov vo vybraných lesných porastoch.

Príspevok k PAF: 2.6a Lesy - zavedenie prírode blízkeho hospodárenia v lesoch a začatie pestovania trvalo viacvrstvových porastov. Cieľom je tiež zvýšiť plochu porastov s prírode blízkeým hospodárením a zlepšiť podmienky pre druhy vtákov a živočíchov, napr. Tetrao urogallus. Vybrané lesné porasty zodpovedajú porastom projektu IP LIFE. V rámci CA05, implementovaného v lokalitách Muránska planina Stolica a Tisovský Kras (vlastník LESY Slovenskej republiky, štátny podnik), boli opatrenia vykonané na ploche 2 012,43 ha. Na tejto lokalite boli implementované nasledujúce opatrenia: obnova porastov, prirodzené drevinové zloženie, ponechanie hrubého mŕtveho dreva, premena drevinového zloženia – predsadba/skorá sejba a podsadba/podsejba, nahradenie chemickej ochrany, zmena štruktúry porastov v opustených oblastiach.

CA06 - Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch (ACC04P02)

Ciele: implementácia manažmentových aktivít na vybraných rašeliniskách a mokradiach v Karpatoch.

Aktivity: príprava plánov obnovy; zriadenie hydrologického a biotopového monitoringu na obnovených lokalitách; komunikácia s miestnymi zainteresovanými stranami v obnovených lokalitách; implementácia obnovných opatrení; vypracovanie metodických usmernení pre udržateľný manažment rašelinísk a mokradných lesov; vypracovanie štúdie o potenciáli sekvestrácie uhlíka obnovených lokalít; aktivity zamerané na

zvyšovanie povedomia verejnosti; vzdelávanie o zmene klímy. Metodické usmernenia pre udržateľný manažment rašelinísk a mokradných lesov boli vypracované ako súčasť CA06. Publikácia sa zaoberá udržateľným manažmentom lesných mokradí, pričom zdôrazňuje ich význam pre hydrologické a ekologické funkcie lesov. Usmernenie poskytuje odporúčania a dobré postupy manažmentu, ktoré zohľadňujú špecifiká mokradných biotopov a ochranu vodných zdrojov. Cieľom je podporovať udržateľný manažment a zvyšovať povedomie o význame mokradí v lesných ekosystémoch a ich prepojení s lesníctvom.

Príspevok k PAF: 2.3a Vrchoviská, slatiny a rašeliniská - kosenie a úplné odstránenie biomasy z lokality, kosenie ručne alebo ľahkou mechanizáciou aspoň každé 2 roky, mulčovanie aspoň každých 5 rokov ľahkou mechanizáciou len ako obnovný manažment a výrub expandujúcich drevín v jesenných alebo zimných mesiacoch každé 3 roky vrátane odstránenia biomasy a výrezu výmladkov v nasledujúcom roku. Na základe informácií z ekohydrologického a biodiverziténeho prieskumu bol vypracovaný Plán obnovy pre 12 rašeliniskových lokalít, ktorý pozostáva z popisu súčasného stavu, technických parametrov obnovných opatrení a presných máp s umiestnením hydrologických a manažmentových zásahov. Na základe aktuálnych poznatkov z terénu boli opatrenia na lokalitách modifikované v dôsledku lepšej vedomostnej základne s cieľom dosiahnuť čo najväčšiu účinnosť zásahov. Plocha obnovených mokradných ekosystémov: 294 ha, čo predstavuje 11 rašeliniskových lokalít: Spišskoteplické slatiny, Tisovnica, Trstinné lúky, Sivá Brada, Krivý kút, Medzi Bormi, Boserpalské mláky, Makoviská, Havrania dolina, Hanšpíle, Klinské rašelinisko.

Zoznam realizovaných manažmentových opatrení:

1. Realizácia hydrologických obnovných opatrení na rašeliniskových lokalitách:
 - Larsonova bariéra na ochranu rašeliniska v Sivej Brade
 - Hydrologická obnova - výstavba hrádzí a zasypávanie kanálov (Bariny, Hanšpíle, Klin, Medzi bormi, Spišskoteplické slatiny, Tisovnica)
 - Rekultivácia erodovaných plôch (Havrania dolina, Boserpalské mláky, Makoviská)
 - Odstránenie asfaltu - rekultivácia vápencovej pramennej oblasti v Sivej Brade
2. Realizácia obnovného manažmentu na rašeliniskových lokalitách:
 - Ručné / ľahkou mechanizáciou kosenie + odstraňovanie biomasy (Bariny, Spišskoteplické slatiny, Hanšpíle)
 - Kosenie / Mulčovanie + odstraňovanie biomasy
 - Kosenie trstiny + odstraňovanie (Bariny, Spišskoteplické slatiny)
 - Výrub drevín + odstraňovanie biomasy (Bariny, Sivá Brada)
 - Odstraňovanie výrezkov stromov (Medzi bormi)
 - Výrub krovín / Kosenie trstiny + odstraňovanie (Spišskoteplické slatiny)
 - Krúžkovanie stromov + odstraňovanie (Klin)

CA07 - ForestConnect DRP0200359

Ciele: Projekt podporuje nadnárodnú konektivitu lesných biotopov špecificky s cieľom uľahčiť pohyb veľkých šeliem (LC) v reakcii na zmenu klímy. Má riešiť spoločné výzvy v ochrane a zachovaní ekologických koridorov LC v cieľovej oblasti Karpát, Balkánu a Dinaríd. Jednou z oblastí, na ktoré sa zameriava, je Národný park Slovenský raj na Slovensku ako súčasť Západných Karpát. Jeho Špecifický cieľ 1 (SO1) je vyvinúť nové nástroje a technológie integrované v nadnárodnom monitoringu lesov LC – Vyplniť medzery v poznatkoch na informovanie spoločnej balkánsko-karpatsko-dinárskej technologickej aplikácie pre odolnosť lesných ekosystémov a monitoring a manažment LC – Mapovanie bezpečných koridorov pre LC v projektových cezhraničných lesných oblastiach pri rôznych scenároch zmeny klímy (CC). V rámci SO2 by mali byť vyvinuté usmernenia pre manažment nadnárodných mozaikových biotopov (lesy, lesné pasienky a pasienky medzi lesmi) prospešných pre LC v kontexte CC. V rámci SO3 je výstupom Strategický akčný plán s adaptačnými akciami a postupmi lesného hospodárstva zvyšujúcimi odolnosť pre chránené územia.

Aktivity:

1. Veľké šelmy ako druhy N2000: V priebehu roka 2024 bolo vykonané zimné mapovanie a monitoring LC. Potrebné dokumenty a mapy 39 transektov (mapa nižšie - pozn.: mapa nie je v texte) pripravilo WWF SK a tím sa tiež zúčastnil samotného mapovania v teréne. Fotomonitoring začal v 09/2024, realizuje ho NP Slovenský raj, ale monitorovacie lokality boli vybrané v spolupráci s WWF Slovensko. Výsledky mapovania a fotomonitoringu budú použité ako vstupné údaje pre prípravu modelu ekologického koridoru pre druhy veľkých šeliem v rámci aktivity C4 (M-C4: Ekologické koridory a prepojovacie prvky prvkov N2000 sú identifikované a overené v teréne).

Príspevok k PAE: 1.3. Monitoring a reporting, 1.3.2 Získať informácie o migračných trasách živočíchov a súvisiacom vplyve (dopravnej) infraštruktúry; Význam projektu INTERREG ForestConnect pre implementáciu projektu LIFE IP NATURA 2000 SVK spočíva v tom, že ho dopĺňa poskytovaním cenných údajov týkajúcich sa druhov Natura 2000 (veľké šelmy) a tiež ďalších údajov relevantných pre krajinnú konektivitu na Slovensku. Druhy veľkých šeliem boli vybrané ako druhy v núdzi, pokiaľ ide o zabezpečenie konektivity ich biotopov. S cieľom identifikovať konektivitu medzi relevantnými lokalitami Natura 2000 sa v ďalšej fáze projektu uskutoční GIS modelovanie ekologických koridorov týchto druhov. Presnosť výsledného GIS modelu priamo závisí od poskytnutých vstupných údajov. Z tohto dôvodu zber údajov projektu INTERREG ForestConnect priamo prispieje k vývoju modelu vyššej presnosti a kvality.

2. Klimaticky inteligentné lesné hospodárstvo: WWF na tejto aktivite spolupracuje s NP Slovenský raj. Samotná implementácia opatrení Klimaticky inteligentného lesníctva je zodpovednosťou NP Slovenský raj a prebieha. [zdroj: 114] Skúsenosti z implementácie budú využité pri vývoji výstupu IP C3: Opatrenia na zmiernenie dopadu zmeny klímy na prvky Natura 2000 (12/2027). WWF Slovensko, beneficiant projektu IP, sa má tiež podieľať na vývoji Usmernení s adaptačnými akciami a postupmi lesného hospodárstva zvyšujúcimi odolnosť pre chránené územia.

Príspevok k PAF: 1.4. Zostávajúce medzery v poznatkoch a potreby výskumu; 1.4.2 Poznanie niektorých dopadov zmeny klímy na N2000 a jej cieľové prvky (druhy a biotopy).

CA08 – Restoriver DRP0200419:

Ciele: Projekt zvyšuje kapacity adaptácie na zmenu klímy na brehoch riek a v pobrežných oblastiach harmonizáciou, adaptáciou a prepojením politik vodného hospodárstva, adaptácie na zmenu klímy a protipovodňovej ochrany na vyššej úrovni s miestnymi zásahmi.

Aktivity:

- Riečne rameno Biskupické rameno: spoločný návrh a testovanie Prírodných opatrení na zadržiavanie vody. Cieľom aktivity je prepojiť Biskupické rameno so zvyškami bočných ramien Dunaja v okolí Bratislavy, v oblasti ÚEV 0295 Biskupické luhy. Cieľom aktivity je zlepšiť biotopy brehových a pobrežných oblastí, čomu v projekte napomáha spolupráca so Správou CHKO Dunajské luhy. V sledovanom období sa zmenilo vlastníctvo pozemkov v záujmovej oblasti, čo oddialilo implementáciu aktivity. Nový vlastník pozemku, Národná diaľničná spoločnosť, nesúhlasí s realizáciou aktivity podľa plánu, preto je potrebná ďalšia komunikácia. Hľadajú sa aj alternatívne riešenia, vrátane výberu blízkej lokality, aby sa predišlo komplikáciám s vlastníckymi právami. Nefunkčný katastrálny portál ďalej brzdí postup tejto aktivity.
- Zlepšenie povedomia o klíme a adaptačných zručností zainteresovaných strán a občanov žijúcich na brehoch riek a v pobrežných mokradiach. V októbri 2024 boli realizované dve aktivity s občanmi (zapojených do 50 ľudí), aby sa diskutovalo o problémoch oblasti okolo Biskupického ramena (rekreačná oblasť), nedostatku vody a dôvodoch pre návrat vody do oblasti. Druhým podujatím bola prechádzka popri Dunaji s 2 odborníkmi na sladkovodné ekosystémy, ktorí vysvetľovali občanom prínosy rieky Dunaj pre mesto, ako sa mení v čase a využívanie rekreačných oblastí pozdĺž rieky. Obe podujatia navštívili aj zástupcovia blízkych miestnych samospráv (zainteresované strany). Zainteresované strany sú kontaktované priebežne, špeciálne podujatie pre zainteresované strany je naplánované na apríl 2025. Uskutočnil sa online prieskum verejnej mienky s 1000 respondentmi, ktorý ukázal, že verejnosť vo všeobecnosti nerozumie pojmu revitalizácia rieky a myslí si, že výstavba priehrad je revitalizačným opatrením. Mnohí ľudia sa obávajú o zdravie riek, znečistenie vody je vnímané ako najväčšia hrozba a za dobrý stav riek by mal byť zodpovedný štát (a až potom mimovládne organizácie alebo samotní občania). Uskutočnila sa aj analýza zainteresovaných strán, prieskum medzi zainteresovanými stranami (30-40 stakeholderov) ukázal, že väčšina zainteresovaných strán považuje Slovenský vodohospodársky podnik za organizáciu, ktorá bráni revitalizáciám.
- Prepojenie a koordinácia medzi politikami súvisiacimi s vodou a klímou. Zoznam politik, ktoré sa majú analyzovať, bol aktualizovaný, analýza sa má uskutočniť v máji až júni 2025.

Príspevok k PAF: 2.8a Adaptácia morfológie riek pre obnovu alebo revitalizáciu biotopov: V praxi oba projekty majú za cieľ zlepšiť biotopy brehových a pobrežných oblastí v územiach Natura 2000 a prispieť tak k revitalizácii riek a zlepšeniu stavu ochrany druhov a biotopov. Oba projekty spájajú inštitúcie vodného hospodárstva a ochrany prírody a znalostné inštitúcie, aby preskúmali sociálne, ekonomické a ekologické prínosy revitalizácie vodných biotopov. WWF Slovensko je plnohodnotným partnerom projektu INTERREG Restoriver a sleduje tak jeho postup.

WWF Slovensko vstúpilo do projektu s myšlienkou opätovného prepojenia Biskupického ramena so zvyškami bočných ramien Dunaja (predbežná technická dokumentácia pre opätovné prepojenie bola vypracovaná v predchádzajúcich rokoch Slovenským vodohospodárskym podnikom), aby doplnilo aktivity plánované v rámci projektu LIFE IP NATURA 2000 SVK. Skúsenosti získané zo zapojenia zainteresovaných strán a občanov môžu byť využité v projekte LIFE IP NATURA 2000 SVK v rámci aktivít na zvyšovanie povedomia verejnosti.

CA09 - Udržateľný manažment povodňového rizika na riekach Bodrog a Tisa

Ciele: Cieľmi projektu sú zvýšenie odolnosti a odolnosti voči škodám spôsobeným vodou, podpora adaptácie na negatívne účinky zmeny klímy obnovou, ochranou a dlhodobou udržateľnosťou prírodných podmienok inundácií, mŕtvych ramien, pre ktoré boli vybrané dve územia na základe ich polohy a aktuálnych podmienok.

Výsledky/Výstupy projektu:

- obnova 60 ha pasienkov, výsadba 20 ha starých a pôvodných druhov drevín, výrub invázných, cudzokrajných krovín a stromov na 10 ha a rekonštrukcia mokradí na 10 ha v oblasti bývalých kubických jám a miest ťažby materiálu;
- vybudovanie 2 ks novej stavidlovej brány na mŕtvom ramene rieky Bodrog, rekonštrukcia 1 ks výpustu hrádze, vyčistenie kanála od invázných druhov drevín cca 2 km, vybudovanie 1 priepustu so spätnou klapkou;
- zorganizujú sa 2 čistiace dni Bodrogu a 2 eko-dni, uskutočnia sa 5 prednášok pre miestne samosprávy a 15 prednášok pre školákov na témy ochrany životného prostredia, odpadového hospodárstva a zmeny klímy.

Príspevok k PAF: 2.8a Sladkovodné biotopy - vytvoriť podmienky na predchádzanie narušeniu vodného režimu a odtoku/odvodňovaniu lokalít najmä budovaním alebo odstraňovaním kanálovej infraštruktúry. CA09 znižuje riziko povodní zlepšením odtokových podmienok odstránením stromov z medzihrádzového priestoru a zároveň odvedením časti objemu povodňového prietoku do prirodzených retenčných oblastí - mŕtvych ramien "Starý Bodrog" a "Malodá" mimo medzihrádzového priestoru. Dopĺňanie vody do týchto mŕtvych ramien zároveň zabezpečí zachovanie a zlepšenie existujúceho ekosystému a biodiverzity. Aktivity slovenského projektového partnera sa zamerajú na čistenie rieky Bodrog, vzdelávacie podujatia pre školy, samosprávy a organizáciu verejných podujatí zameraných na ochranu životného prostredia a správne odpadové hospodárstvo. Aktivity maďarského partnera sa zamerajú na obnovu pasienkov, výsadbu pôvodných druhov drevín, odstraňovanie invázných rastlín a revitalizáciu mokradí v oblasti južnej Tisy. Výhodou cezhraničnej spolupráce medzi projektovými partnermi je hľadanie spoločných riešení podobných problémov a výmena pracovných skúseností s ohľadom na environmentálne prínosy. Navrhované vodohospodárske riešenia v rámci daného projektu na maďarskej a slovenskej strane na seba nadväzujú a vzájomne sa ovplyvňujú, čo bude mať v konečnom dôsledku za následok zlepšenie odtokových podmienok v oblasti a zadržanie časti povodňového prietoku.

CA10 - Monitoring biotopov a druhov európskeho významu na Slovensku:

Ciele: Projekt CA10 nadväzuje na projekt CA03. Jeho implementácia zabezpečuje udržateľnosť opatrení implementovaných v rámci CA03, najmä prostredníctvom monitoringu nových lokalít. Cieľom CA10 je vykonávať celonárodný monitoring druhov a biotopov, zabezpečiť dostupnosť aktuálnych údajov prostredníctvom informačného systému a vytvoriť dátový základ pre prípravu dvoch správ o stave druhov a biotopov európskeho významu. Výsledky monitoringu prispievajú k dosiahnutiu cieľov smerníc EÚ, najmä k udržaniu a zlepšeniu stavu ochrany druhov a biotopov európskeho významu a zachovaniu biodiverzity na Slovensku a v celej Európe.

Príspevok k PAF: 1.3.1 Aktualizované informácie /monitoring všetkých druhov a biotopov EÚ významu (ich stav, trendy, tlaky, hrozby a budúce perspektívy). V spolupráci s projektom LIFE IP projekt zriadi ďalšie trvalé monitorovacie plochy. Na zabezpečenie úplnosti a presnosti je potrebné zachovať kontinuitu a systematický prístup národného monitoringu druhov a biotopov európskeho významu na trvalých monitorovacích plochách (TMP). Projekt primárne vychádza z požiadaviek článku 11 a článku 17 smernice o biotopoch a článku 12 smernice o vtácoch. Uplatňujú sa nasledujúce právne predpisy:

- Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v znení neskorších predpisov.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúcich vtákov v znení neskorších predpisov.

Okrem plnenia úloh vyplývajúcich z uvedených smerníc sú výsledky monitoringu nevyhnutné na plnenie ďalších úloh vyžadovaných zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), ako je príprava dokumentácie ochrany prírody a krajiny podľa § 54 zákona. Podľa § 65a ods. 2 písm. x) zákona Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky vykonáva monitoring stavu a zmien prírodných ekosystémov v meniacich sa ekologických podmienkach a realizuje opatrenia na udržanie a zlepšenie ich ekologickej stability na národnej úrovni, ako aj v rámci pôsobnosti Správ národných parkov. Implementácia hlavnej aktivity CA10 je tiež v súlade s koncepčnými a strategickými dokumentmi Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (MŽP a ŠOP SR, november 2019) v súlade s dlhodobým cieľom č. 4 zlepšením systému zberu a poskytovania údajov v oblasti ochrany prírody.

CA11 - Projekt obnovy rieky Morava (rkm 69.00 – rkm 52.01)

Ciele: Primárnym cieľom CA11 je zlepšiť prírodný stav rieky Moravy obnovením prirodzených procesov. Pomôže to zmierniť negatívne dopady minulých, nevhodných úprav rieky. Navrhované opatrenia sa zameriavajú na zlepšenie laterálnej konektivity a funkcie inundácie, ako aj na obnovu pôvodnej štruktúry riečného koryta. To zahŕňa opätovné prepojenie bočných ramien a inundačných zón, odstránenie alebo zníženie opevnenia brehov a remeandrovania koryta rieky vo vybraných oblastiach. Revitalizácia rieky Moravy a jej inundácie umožní čiastočnú obnovu pôvodného

charakteru rieky, približujúcu sa prirodzenému stavu meandrujúcej rieky s obnovenou laterálnou konektivitou medzi korytom rieky a inundáciou. To sa dosiahne opätovným prepojením v súčasnosti uzavretých ramien, meandrov a ich zvyškov, zvýšením frekvencie zaplavenia a umožnením kontrolovaného laterálneho vývoja rieky vo vybraných úsekoch. Priaznivé účinky obnovy prirodzených riečnych procesov zlepšia vodný režim a morfológiu rieky a inundácie, následne pozitívne ovplyvnia oživenie vodných biotopov a riečného alúvia a v konečnom dôsledku zlepšia celkový ekologický stav rieky v danom úseku.

Aktivita: Vo februári 2025 vydalo MŽP priamu výzvu pre SVP na implementáciu revitalizačného projektu Morava 1. Očakáva sa, že zmluva medzi SVP a MŽP bude podpísaná približne v marci 2025, po čom SVP začne samotné práce, resp. nevyhnutné prípravné akcie.

Príspevok k PAF: 2.8a Adaptácia morfológie riek pre obnovu alebo revitalizáciu biotopov: CA11 má za cieľ zlepšiť biotopy v pobrežných a inundačných oblastiach v rámci území Natura 2000, čím prispieva k revitalizácii rieky Moravy popri projekte LIFE IP a zlepšuje stav druhov a biotopov. Súbežná implementácia projektu LIFE IP, CA11 a následného projektu pre hornú Moravu, financovaného z rovnakého finančného nástroja, zabezpečí významné zlepšenia prírodného stavu rieky Moravy v rámci Slovenskej republiky.

4. Podrobné vyhodnotenie jednotlivých opatrení PAF (k septembru 2024)

E. Prioritné opatrenia a potreby financovania na roky 2021 – 2027

E.1 Horizontálne opatrenia a administratívne náklady súvisiace so sústavou Natura 2000

E.1.1 Označenie lokalít a plánovanie starostlivosti

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Prerokovanie chýbajúcich programov starostlivosti o ÚEV z A etapy s vlastními a užívateľmi pozemkov (180 000 ha) a ich schválenie	jednorazové	1 600 000	K 1. augustu 2024 schválené (a platné) programy starostlivosti pre 80 ÚEV (hlavne z A etapy), pre ostatné spracovaný harmonogram na ďalšie roky. V rokoch 2021 – 2023 prebiehala príprava programov starostlivosti o CHKO a NP, ktoré sa prekrývajú s viacerými ÚEV. V súčasnosti prebieha úprava v súlade s požiadavkami EK a prerokovanie s vlastními a užívateľmi dotknutých pozemkov. K ich schváleniu v danom období zatiaľ nedošlo.	N	N	ŠR, OPKŽP
Vypracovanie zásad starostlivosti o biotopy a druhy európskeho významu	jednorazové	60 000	Táto dokumentácia ochrany prírody a krajiny bola dopracovaná a následne <u>schválená</u> uznesením Porady vedenia MŽP SR č. 24 z 3. marca 2022 (https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/natura2000/zasady-starostlivosti-2022.pdf)	100 %	18 000,-	ŠR
Spracovanie programov starostlivosti o ÚEV z B a C etapy neprekrývajúce sa s národnou sústavou CHÚ, t. j. národné parky, CHKO ai (37 000 ha)	jednorazové	4 000 000	K 1. augustu 2024 schválené (a platné) programy starostlivosti pre 80 ÚEV (hlavne z A etapy), pre ostatné spracovaný harmonogram na ďalšie roky. V rokoch 2021 – 2023 prebiehala príprava programov starostlivosti o CHKO a NP, ktoré sa prekrývajú z viacerými ÚEV. V súčasnosti prebieha úprava v súlade s požiadavkami EK a prerokovanie s vlastními a užívateľmi. K ich schváleniu v danom období zatiaľ nedošlo.	N	N	ŠR, OPKŽP
Konsolidované znenie právneho predpisu všetkých etáp ÚEV, prerokovanie zmien s vlastními a užívateľmi pozemkov	jednorazové	600 000	Zmeny oproti predchádzajúcim etapám boli predmetom prerokovaní podľa § 27 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Prerokovania z poverenia MŽP SR viedli okresné úrady v sídle kraja za účasti zástupcov príslušných odborných organizácií ochrany prírody v období od decembra 2022 do apríla 2023. Dotknuté štátne orgány a organizácie (ministerstvá a správcovia štátnych pozemkov) boli informovaní na predrokovaniach a prerokovaniach uskutočnených v apríli až v júni 2023. Uznesením č. 531 z 18. októbra 2023 <u>vláda Slovenskej republiky schválila</u> nariadenie vlády, ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu. (https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/21156) Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu, nadobudlo účinnosť 1.1.2024	100 %	255 429,-	ŠR

			https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2023/451/20240101			
Aktualizácia databázy SDF	opakované	80 000	Databáza SDF v súlade s vyššie uvedením nariadením vlády bola odovzdaná Európskej komisii v decembri 2023, ide o priebežnú úlohu, ktorá sa bude aktualizovať aj v nasledujúcich rokoch.	43 %	13 680,-	ŠR
Plné organizačné a finančné zabezpečenie realizácie schválenej dokumentácie ochrany prírody	Zahrnuté v kap. E.2.	Zahrnuté v kap. E.2.	Bude predmetom odpočtov plnenia každej dokumentácie		N	
Zabezpečenie mechanizmu kontroly a odpočtovania realizácie naplánovaných opatrení programov starostlivosti. Metodika a systém hodnotenia efektívnosti realizovaných opatrení vo vzťahu k cieľom ochrany	jednorazové	270 000	Bolo spracované a vydané interné usmernenie MŽP SR z 8. apríla 2024 týkajúce sa obsahu dokumentácie ochrany prírody a krajiny (projekt ochrany pre vyhlásenie chráneného územia a program starostlivosti), ako aj ich predrokovania, prerokovania a hodnotenia https://minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodykrajiny/ine-dokumenty-manazmentu-k-psk/priloha-c-5-metodicke-usmernenie-grs-sopab-k-dokumentacii-ochrany-prirody-krajiny-tykajuce-vyhlasovania-chu-ps.pdf . Metodika a systém hodnotenia efektívnosti realizovaných opatrení vo vzťahu k cieľom ochrany sa bude vypracovávať v rámci projektu IP LIFE.	66 %	N	ŠR
Ukončenie procesu prípravy, prerokovania a schválenia 21 chýbajúcich programov starostlivosti o CHVÚ	jednorazové	150 000	Vláda schválila programy starostlivosti o 23 zo spolu 41 CHVÚ. V období rokov 2021 – 2023 boli schválené 3 programy starostlivosti a prebieha finalizácia ďalších 2 (Muránska planina – Stolica a Levočské vrchy).	15 %	13 200,-	ŠR
Mapovanie biotopov a inventarizácia druhov, ktoré sú predmetmi ochrany ÚEV, ale chýbajú výskytové údaje v Komplexnom informačnom monitorovacom systéme ŠOP SR.	jednorazové	1 100 000	Boli preverované nasledovné počty biotopov a druhov v jednotlivých skupinách: Nelesné biotopy - 124 biotopov v preverovaných územiach európskeho významu Lesné biotopy - 425 biotopov v preverovaných územiach európskeho významu Netopiere - 239 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Ryby - 211 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Motýle - 155 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Chrobáky - 75 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Vážky - 28 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Mäkkýše - 25 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Rovnokrídlovce - 10 druhov v preverovaných územiach európskeho významu Hlodavce - preverujú sa 2 druhy: <i>Microtus oeconomus</i> v 4 preverovaných územiach európskeho významu a <i>Microtus tatraicus</i> v 1 preverovanom území európskeho významu Korytnačka močiarna - v 2 preverovaných územiach európskeho významu Rak riavový - v 1 preverovanom území európskeho významu Tchor stepný - v 1 preverovanom území európskeho významu Okrem vodných nelesných biotopov, ktoré boli ovplyvnené záplavami (iba niekoľko lokalít) bolo zber údajov v teréne ukončený a prebieha kontrola dát a ich úprava pre transfer do informačného systému KIMS Štátnej ochrany prírody. Ukážku spracovania rýb prikladáme na nasledovnom linku: https://daphne.sk/LIFEIPmapovanie/groupres.php?Fish	100 %	N	LIFE IP

<p>Vypracovanie, schválenie a realizácia národnej stratégie pre ochranu a obnovu populácií migrujúcich rýb a programu záchrany pre jesetery na základe Stratégie ICPDR pre jesetery a Programu pre ochranu a obnovu jeseterov v Dunaji "Sturgeon 2020", ako aj Pan-európskeho akčného plánu pre jesetery (2018) Bernského dohovoru</p>	<p>jednorazové</p>	<p>150 000</p>	<p>V rámci aktivity „Príprava podkladov na prípravu dokumentácie na implementáciu Paneurópskeho akčného plánu pre jesetery (PANEUAP) schváleného Stálym výborom Bernského dohovoru v Štrasburgu v r. 2018“ sa v dňoch 23.-24.01.2024 konalo pracovné stretnutie pracovnej skupiny pre jesetery – DSTF (<i>Danube Sturgeon Task Force</i>) k aktivitám zameraným na implementáciu PANEUAP pre jesetery v jednotlivých krajinách povodia Dunaja. Na pracovnom stretnutí sa informovalo o projektoch na implementáciu opatrení Paneurópskeho akčného plánu pre jesetery, napr. na problematiku migrácie a ochrany/revitalizácie biotopov dunajských jeseterov. Experti zo SR prezentovali projekt IP LIFE Živé rieky, vrátane návrhov na spriechodnenie VD Gabčíkovo a Čunovo na Dunaji. Pozornosť sa venovala i problematike spoločného monitoringu jeseterov v povodí Dunaja a príprave multilaterálnych (regionálnych) akčných plánov. V júni sa konalo stretnutie národných styčných bodov pre jesetery v Štrasburgu. V rámci agendy boli predstavené spoločné usmernenia pre monitoring populácie jeseterov, mapovanie ich habitatov a ex situ opatrení na záchrany, ku ktorým boli zaslané pripomienky.</p>	<p>0</p>	<p>N</p>	<p>N</p>
<p>Vypracovanie/aktualizácia, schválenie a implementácia národných programov starostlivosti/záchrany na základe EÚ medzinárodných akčných plánov pre sťahovavé vtáky, najmä <i>Botaurus stellaris</i>, <i>Aquila clanga</i>, <i>Aquila pomarina</i>, <i>Haliaeetus albicilla</i>, <i>Milvus milvus</i>, <i>Falco naumanni</i>, <i>Falco vespertinus</i>, <i>Crex crex</i>, <i>Otis tarda</i>, <i>Aythya nyroca</i>, <i>Platalea leucorodia</i>, <i>Limosa limosa</i>, <i>Streptopelia turtur</i>, <i>Coracias graculus</i></p>	<p>jednorazové</p>	<p>1 500 000</p>	<p>Z vtáčích druhov bol dopracovaný schválený program záchrany bučiaka veľkého (<i>Botaurus stellaris</i>), chochlačky bielookej (<i>Aythya nyroca</i>), sokola červenonohého (<i>Falco vespertinus</i>). Dostupné na webovom sídle MŽP SR.</p>	<p>21,4 %</p>	<p>9000,-</p>	<p>ŠR</p>
<p>Vypracovanie, schválenie a realizácia národného programu starostlivosti o netopiere na základe Akčného plánu pre ochranu druhov netopierov v Európe (EÚ) a akčného plánu pre ochranu <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> a <i>Myotis dasycneme</i> v Európe na úrovni Bernského dohovoru</p>	<p>jednorazové</p>	<p>50 000</p>	<p>Predmetný dokument zatiaľ nebol spracovaný.</p>	<p>0 %</p>	<p>0</p>	<p>N</p>
<p>Zabezpečenie ochrany významných podzemných priestorov pre netopiere v Európe, zaradené do medzinárodnej databázy Dohody o ochrane európskych populácií netopierov EUROBATS (84 zo Slovenska); Identifikovanie najvýznamnejších nadzemných miest výskytu netopierov</p>	<p>jednorazové</p>	<p>200 000</p>	<p>V roku bol v spolupráci so Spoločnosťou pre ochranu netopierov bol spracovaný aktualizovaný prehľad podzemných priestorov medzinárodného významu na Slovensku a bol uverejnený na web stránke MŽP SR. SSI pokračovala v príprave podkladov, ktoré budú tvoriť hlavný obsah aktualizovaného Katalógu zimovísk netopierov Slovenskej republiky (posledný publikovaný katalóg pochádza z roku 2002). Postupne sa od jednotlivých sčítavateľov získavajú a zhromažďujú názorové dáta a ďalšie údaje o netopieroch zo všetkých monitorovaných podzemných lokalít Slovenska. Zamestnanci ŠOP SR zabezpečujú riešenie výskytu netopierov v budovách a čistenie budov od netopierieho trusu (napr. v územnej pôsobnosti Správy CHKO Vihorlat, RCOP Prešov), zabezpečujú kontrolu, obhliadky a vypracovávanie stanovísk k plánovaným realizáciám stavebných úprav – zatepleniam objektov v súvislosti s problematikou zabezpečenia ochrany netopierov, inštaláciu búdok pre netopiere.</p>	<p>50%</p>	<p>13 900,-</p>	<p>ŠR</p>

Vypracovanie/aktualizácia, schválenie a realizácia programov starostlivosti o ďalšie cicavce na základe medzinárodných akčných plánov (<i>Spermophilus citellus</i> , <i>Lutra lutra</i>)	jednorazové	300 000	Predmetný dokument zatiaľ nebol spracovaný.	0 %	0	N
Realizácia akčného plánu (v rámci Bernského dohovoru) pre <i>Cypridium calceolus</i>	jednorazové	20 000	Predmetný dokument zatiaľ nebol spracovaný.	0 %	0	N

E.1.2. Správa lokalít a komunikácia so zainteresovanými stranami

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Spracovanie komunikačného plánu MŽP SR s orgánmi a organizáciami ochrany prírody, vrátane SIŽP a ŠOP SR, ako aj ďalšími relevantnými inštitúciami a jeho realizácia.	jednorazové	20 000	Úloha realizovaná čiastočne, so zameraním na nastavenie postupu pre lepšie zapojenie subjektov do procesu vyhlasovania chránených území a schvaľovania programov starostlivosti, ako aj zohľadnenie požiadaviek EK v rámci konaní (infringementy) – pripravené a 8.4.2024 schválené „Usmernenie generálnej riaditeľky sekcie ochrany prírody a biodiverzity Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k dokumentácii ochrany prírody a krajiny týkajúce sa vyhlasovania chránených území a programov starostlivosti“ je dostupné na webovom sídle https://minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodykrajiny/ine-dokumenty-manazmentu-k-psk/priloha-c-5-metodicke-usmernenie-grs-sopab-k-dokumentacii-ochrany-prirody-krajiny-tykajuce-vyhlasovania-chu-ps.pdf .		N/A	N/A
Zvýšenie počtu profesionálnej stráže prírody a kontrolnej činnosti v územiach Natura 2000 a v územiach medzinárodného významu, najmä v exponovaných alebo zvlášť citlivých lokalitách (napr. vresoviská, kosodrevina, hniezdiská, refúgiá druhov, zimoviská, jadrové územia, atď.) –45 strážcov a 10 zamestnancov SIŽP.	opakované	1 080 000	V rámci projektov na ktorých sa spolupodieľala aj ŠOP SR bolo vytvorených 7 pracovných miest v pozícii strážca, ktoré boli zamerané na ochranu zvlášť citlivých území, resp. kontrolu nad dohľadom realizovaných aktivít s výskytom niektorých kriticky ohrozených druhov.	12,7 %	117 910	LIFE
Zavedenie systému tzv. 50 „site manažérov“ pre vybrané ÚEV, CHVÚ a územia medzinárodného významu alebo niektoré skupiny druhov a biotopov, ktorí budú zabezpečovať komunikáciu medzi príslušnými orgánmi a neštátnymi vlastníckymi (užívateľmi) pozemkov - 50 site manažérov.	opakované	1 200 000	V rámci projektu IP LIFE boli zamestnaní 4 site manažéri v rámci projektového územia Záhoria, Poľany, Latorice a Muránskej planiny. Títo zamestnanci zabezpečujú spolu s odbornými zamestnancami komunikáciu projektových aktivít s vlastníckymi a správcami pozemkov.	8 %	164 767	LIFE
Zavedenie systému možnosti okamžitého manažmentu ohrozených lokalít vlastnými kapacitami ŠOP SR, t. j. vytvorením 3 manažmentových skupín s potrebným vybavením.	opakované	700 000	V rámci projektu LIFE už bola vytvorená 1 manažmentová skupina na Hornej Orave so základným vybavením. V roku 2024 sa rieši verejné obstarávanie na jej dovybavenie ďalšou technikou, rovnako ako vybavenie ďalšieho strediska v Banskej Bystrici (kde sa rieši personálne zabezpečenie) a technické vybavenie strediska v Bojniciach.	40 %	28 498	LIFE

Zavedenie intenzívnej spolupráce a limitov do územnoplánovacej dokumentácie miest, obcí a VÚC týkajúcich sa území Natura 2000.	jednorazové	50 000	Údaje o výskyte chránených území, vrátane území sústavy Natura 2000, sa reflektujú v územnoplánovacej dokumentácii miest, obcí a VÚC.	66 %	N	N
Prechod správy pozemkov vo vlastníctve štátu v 5., prípadne aj nižšom stupni ochrany pod MŽP SR resp. ŠOP SR- 50 000 ha.	jednorazové	130 000	V roku 2022 pri transformácii ŠOP SR došlo k osamostatneniu národných parkov novelou zákona č. 543/2002 Z. z. a následne k postupnému prechodu správy majetku štátu na národné parky. Celkovo došlo k delimitácii 49 000 ha v roku 2022. Následne prebehla delimitácia po zonácii NP Muránska planina, čím došlo k zvýšeniu celkovej výmery na 18 516,05 ha. Celková plocha NP Veľká Fatra predstavuje 26 132,58 ha a NP Slovenský kras 34 611 ha.	100 %	N	ŠR
Efektívne využívanie pracovných skupín MŽP SR a ŠOP SR, vytvorené o.i. pre veľké šelmy a pre hlucháňa hôrneho a tetrova hoľniaka, ako aj ďalšie fóra na odborné a technické riešenie výziev.	opakované	10 000	Expertná pracovná skupina na ochranu hlucháňa hôrneho (<i>Tetrao urogallus</i>) a tetrova hoľniaka (<i>Tetrao tetrix</i>) a ich biotopov na území Slovenskej republiky, ktorú zriadila v r. 2018 ŠOP SR, mala dosiaľ 6 zasadnutí. Je zvolávaná priebežne k odbornej diskusii, napr. k aktualizácii programu záchrany hoľniaka (schválený v r. 2024), programu záchrany hlucháňa (v štádiu pred IPK) či návrhom programov starostlivosti CHVÚ. Pracovná skupina pre manažment veľkých šeliem v Slovenskej republike bola zriadená v roku 2011 ako stály poradný orgán ministra životného prostredia Slovenskej republiky. Rokovania tejto pracovnej skupiny sa v sledovanom období uskutočnili 26.08.2022, 02.08.2023 a 31.01.2024.	66 %	N	N
Rozšírenie a implementácia cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných manažmentových prístupov na úrovni subpopulácie veľkých šeliem v západných Karpatoch, celej metapopulácie v Karpatoch a reštituovaných populácií.	opakované	15 000	Cezhraničná spolupráca sa realizuje medzi susednými krajinami v rámci viacerých medzinárodných dohôd (napr. Karpatského dohovoru, Bernského dohovoru). Na danú tému sú zriadené viaceré pracovné skupiny, v rámci ktorých sa nastavuje prístup k problematike veľkých šeliem v rámci Karpát. Intenzívne prebieha pravidelná a dlhoročná spolupráca s Hnutím DUHA Olomouc a Správou CHKO Kysuce pri monitoringu populácií veľkých šeliem a s OZ Karpatská divočina pri mapovaní výskytu veľkých šeliem v prospech zabezpečenia ochrany veľkých šeliem na pomedzí troch štátov, Slovenska, Poľska a Českej republiky. V spolupráci s partnermi projektu LECA prebieha spoločný monitoring, zber a vyhodnocovanie genetického materiálu medveďa na pilotnom území TANAP, vlka v pilotnom území Beskydy - Kysuce, rysa v pilotnom území Poloniny, Slovenský kras.	66 %	105 136	Interreg
Posilnenie spolupráce pri ochrane ďalších cezhraničných druhov s nízkou početnosťou na medzinárodnej úrovni (napr. zubor, kamzík, jeseter, krakľa, drop, dravec, vodné vtáky, netopiere, atď.).	opakované	25 000	Medzinárodná spolupráca sa realizuje priebežne hlavne v prihraničných oblastiach s zahraničnými inštitúciami (napr. Správa TANAP pravidelne zabezpečuje spoluprácu ohľadom monitoringu populácie kamzika s Tatranským parkom narodowym). V roku 2023 sa konalo 2-dňové vedecké sympóziu venované novým poznatkom o súčasnom stave populácie dropa veľkého v strednej a juhovýchodnej Európe a zároveň 5. Zasadnutie signatárov Memoranda o porozumení pri ochrane a manažmente stredoeurópskej populácie dropa veľkého (MOSS) (18. – 21. 9. 2023 Bratislava, informácie dostupné na webovom sídle MZP SR).	66 %	9000	ŠR LIFE
V spolupráci s Policajným zborom SR systematická kontrola oficiálnych registrovaných a neregistrovaných preparátorov.	opakované	5 000	Po zriadení zložiek Enviropolicie na prezídiu Policajného zboru SR a na jednotlivých krajských riaditeľstvách sa začala podrobnejšie a systematickejšie riešiť daná problematika. Je hradená prioritne zo štátneho rozpočtu.	66 %	N	N
V spolupráci s Policajným zborom SR maximálna eliminácia rizika nezákonného odstrelu, vykladania otrávených návnad a ďalších foriem environmentálnej kriminality.	opakované	20 000	Po zriadení zložiek Enviropolicie na prezídiu Policajného zboru SR a na jednotlivých krajských riaditeľstvách sa začala podrobnejšie a systematickejšie riešiť daná problematika. Je hradená prioritne zo štátneho rozpočtu.	66 %	N	N

Zabezpečenie sprievodcovskej činnosti nielen v sprístupnených jaskyniach, ale aj na ďalších náučných lokalitách ochrany prírody.	opakované	150 000	Opatrenia sa nerealizujú pravidelne cez stále ponuky sprievodcovskej služby pre verejnosť. Ide len o individuálne dohodnuté činnosti zamerané na sprevádzanie návštevníkov. Predmetné opatrenie v súčasnosti nie je možné vyhodnotiť.	N	N	N
Obnovenie speleologickej strážnej služby (40 strážcov) v najviac ohrozených jaskyniach na Slovensku v spolupráci s oblasťnými skupinami Slovenskej speleologickej spoločnosti.	opakované	15 000	V rokoch 2021 – 2024 pôsobí 29 členov dobrovoľnej stráže prírody, ktorí sú zameraní na kontrolu nepovolených činností realizovaných v jaskyniach. Predmetné osoby majú celoslovenskú pôsobnosť a sú koordinovaní Správou slovenských jaskýň.	72,5 %	N	N
Presné a jednoznačné definovanie hraníc všetkých území Natura 2000 a ich označovanie v teréne a následná evidencia v katastri nehnuteľností.	jednorazové	120 000	Pri príprave nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu, ktoré nadobudlo účinnosť 1.1.2024, sa jednoznačne definovali hranice všetkých území európskeho významu, vrátane GIS vrstiev.	50 %	58 235	ŠR
Poskytovanie odborných stanovísk k činnostiam, ktoré môžu mať vplyv na územia Natura 2000.	opakované	90 000	Pravidelne sa vydávajú odborné stanoviská k činnostiam realizovaným v územiach sústavy Natura 2000 odbornými organizáciami ochrany prírody pre konanie orgánov ochrany prírody, je financované zo štátneho rozpočtu.	66 %	N	ŠR
Spracovanie návrhu integrovaného manažmentu správy území Natura 2000	jednorazové	50 000	Integrovaná správa území Natura 2000 bola aplikovaná po vzniku samostatných národných parkov, kedy došlo k postupnej delimitácii štátnych pozemkov a národné parky ako odborné organizácie ochrany prírody a krajiny sa zároveň stávajú aj správcami štátnych pozemkov v rámci území sústavy Natura 2000. V rámci projektu IP LIFE sa pripravuje návrh programu starostlivosti o CHKO Poľana a CHKO Záhorie, ktoré by malo integrovať v sebe viaceré dokumenty starostlivosti. Bola snaha aj o integrovanie údajov z programov starostlivosti o lesy (PSL). Úplná integrácia vzhľadom k rôznym legislatívnym postupom tvorby a schvaľovania dokumentácií nie je zatiaľ možná.	66 %	7050	LIFE
Adekvátne vzdelávanie zamestnancov ŠOP SR najmä pre úspešné zapájanie zainteresovaných subjektov do procesu manažmentu území Natura 2000	opakované	50 000	Školenia organizované WWF pre zamestnancov organizácií ochrany prírody: <u>školenie krízovej komunikácie</u> (01-02/2024), počet vyškolených osôb zo ŠOP SR a NP Muránska planina: 74 a <u>školenie komunikácie OP smerom k verejnosti</u> (02/2004), počet vyškolených osôb zo ŠOP SR a NP Muránska planina: 74. Pripravený bol aj <u>E-learning komunikácie v OP</u> . Náklady spolu: 53 976 EUR <u>MŽP SR v rámci IP LIFE organizovalo 3 školenia</u> (školenie k SPP, školenie k ochrane <i>Pseudogauraotina excellens</i> a školenie k ochrane <i>Tetrao urogallus</i>) spolu za 27 433,89 EUR	66 %	81 409,89	LIFE

E.1.3 Monitorovanie a podávanie správ

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Monitorovanie všetkých 196 druhov a 66 biotopov v zmysle smernice o biotopoch a 81 druhov vtákov v zmysle smernice o vtákoch.	opakované	2 500 000	V rokoch 2021 – 2023 prebehol monitoring všetkých 196 druhov a 66 biotopov európskeho významu v zmysle smernice o biotopoch a 81 druhov vtákov v zmysle smernice o vtákoch, ktorý bol zabezpečovaný zo strany ŠOP SR. V roku 2021 bolo zaznamenaných 1848 záznamov monitoringu z vykonaných návštev na trvalých	66 %	5 642 695	OPKŽP

			monitorovacích lokalitách (TML), v roku 2022 doplnených 5732 záznamov monitoringu a v roku 2023 bolo zaznamenaných 79 970 záznamov monitoringu, nakoľko sa zaviedol systematický monitoring druhov vtákov. V roku 2024 bol podaný a schválený projekt na ďalšie obdobie monitoringu.			
Materiálno -technické zabezpečenie monitoringu 277 druhov a 66 biotopov európskeho významu vrátane údržby a aktualizácie informačného systému.	jednorazové	4 000 000	V rokoch 2021 – 2023 bolo zakúpené materiálno-technické vybavenie pre zabezpečenie monitoringu 277 druhov a 66 biotopov európskeho významu.	90 %	4 261 777	OPKŽP
Monitoring vplyvu vonkajších športových, voľnočasových a rekreačných aktivít na vybrané biotopy.	opakované	50 000	Monitoring sa nerealizuje systematicky a cielene na vybrané skupiny biotopov. Na území NP Slovenský raj, NP Malá Fatra, NP Slovenský kras a CHKO Vihorlat sa na vybraných najnavštevovanejších lokalitách realizuje sledovanie návštevnosti pomocou zabudovaných automatických ščítačov. Nie je možné na základe neho vyhodnotiť vplyv rekreačných aktivít na biotopy.	N	N	N
Monitorovanie používania chemických látok za účelom eliminácie negatívneho vplyvu na entomofaunu a ďalšie druhy.	opakované	50 000	Na Slovensku sa prostredníctvom MPRV SR a ÚKSUP pravidelne zabezpečuje pri zavádzaní nových pesticídnych prípravkov na trh monitoring ich vplyvu na rôzne skupiny organizmov (napr. na ryby, opeľovače, pôdne organizmy). V závislosti od výsledkov monitoringu sa stanovujú karty používania jednotlivých prípravkov. Až v prípade, že je potvrdený minimálny negatívny vplyv na tieto skupiny, je zavedený nový prípravok na trh. Systém monitoringu priamo pri ich používaní po zakúpení spotrebiteľmi nie je realizovaný.	66 %	N	N
Monitoring výskytu IAS rastlín a živočíchov (napr. rýb a rakov) na 3000 lokalitách.	opakované	700 000	Plánuje sa vytvorenie monitorovacej siete na evidenciu a monitoring invázných druhov rastlín aj živočíchov. V súčasnosti sa zabezpečuje len evidencia zaznamenaných výskytov týchto druhov a podrobne sa monitoruje výskyt raka červeného na 2 potvrdených lokalitách jeho výskytu a zabezpečuje sa jeho eradikácia.	10 %	N	N
Monitoring vplyvu dopravnej infraštruktúry na populácie živočíchov.	opakované	100 000	Monitoring vplyvu dopravnej infraštruktúry sa požaduje pravidelne pri všetkých úsekoch diaľnic a rýchlostných ciest, kde sa dáva dôraz na to, aby bola umožnená migrácia živočíchov (správne situovanie mostov alebo estakád, výstavba tunelov a ekoduktov). Následne sa zabezpečuje monitoring vplyvu dopravnej infraštruktúry na populácie živočíchov, ktorý je v zmysle rozhodnutí povinnosťou NDS.	66 %	N	N
Sledovanie veľkosti a vývoja populácie zubra hrivnatého, vrátane aklimatizácie jedincov zubra pred vypustením do voľnej prírody.	opakované	25 000	Správa NP Poloniny so sídlom v Stakčíne realizuje priebežne sledovanie početnosti zubra hrivnatého v ich kompetenčnom území. Vypúšťanie nových jedincov nebolo realizované.	66 %	N	N
Monitoring veľkých šeliem fotopascami a deterministický monitoring fotopascami.	opakované	20 000	V rámci projektu zameraného na realizáciu opatrení z programov starostlivosti o veľké šelmy bol realizovaný oportunistický monitoring rysa v NP Muránska planina, CHKO Strážovské vrchy a CHKO Štiavnické vrchy, ktorý trval do jesene 2023. Na jar 2023 bol ukončený deterministický monitoring rysa v CHKO Strážovské vrchy a následne na to bola odovzdaná technická správa z daného monitoringu, v ktorej okrem iného je uvedené, že v danom území bola dosiahnutá najnižšia úspešnosť záznamov tohto druhu na území Slovenska.	66 %	350 000	OPKŽP
Mapovanie vlka dravého, evidencia reprodukčných párov, resp. prírastku – letný monitoring.	opakované	7 500	Mapovanie vlka dravého realizujú priebežne a celoročne zamestnanci ŠOP SR a správ národných parkov, pričom zistené výskytové údaje zaznamenávajú do databázy Komplexný informačný a monitorovací systém (KIMS). Údaje slúžia pre priebežnú aktualizáciu rozšírenia vlka v Slovenskej republike a pre reportovanie máp rozšírenia tohto druhu pre EK každých šesť rokov (reporting). Pri každom zázname je uvedené, o aký pobytový znak alebo udalosť ide. Preto okrem bežných záznamov stôp, nálezov	66 %	N	N

			trusu sú niekde opísané aj predačné udalosti na domácich či voľne žijúcich kopytníkoch, ktoré možno použiť pre zhodnotenie vzťahu predátor – korisť.			
Štatistický odhad početnosti a denzity (veľkosti) populácií veľkých šeliem na referenčných územiach s hodnotením ich výkonnosti (správnosti).	opakované	2 500	Štatistický odhad početnosti sa realizoval na ŠOP SR, v konzultácií so správami národných parkov na základe podkladov z letného monitoringu, údajov z telemetrického monitoringu a monitoringu na fotopasciach. Stanovené boli odhady početnosti populácie s intervalom spoľahlivosti na základe štatistických metód. Finančné prostriedky nie je možné jednoznačne stanoviť.	66 %	N	N
Veľkoplošné sčítanie vlka na snehu na vybraných plošných jednotkách – zimný monitoring.	opakované	2 500	Organizované každoročne v územných pôsobnostiach CHKO Kysuce, NP Muránska planina a NP Malá Fatra v prípade vhodných snehových podmienok. Realizovaný bol za účasti dobrovoľníkov. Finančné prostriedky nie je možné jednoznačne stanoviť.	66 %	N	N
Veľkoplošný monitoring medveďa na vybraných plošných jednotkách – monitoring na stacionároch.	opakované	10 000	Stacionárny monitoring sa na Správe NP Malá Fatra so sídlom v Martine vykonáva každoročne od roku 2003. Opatrenie sa zabezpečovalo vo vlastnej réžii (ŠR) za účasti dobrovoľníkov. Finančné prostriedky nie je možné jednoznačne stanoviť.	66 %	N	N
Kontinuálny monitoring zdravotného a genetického stavu populácií veľkých šeliem, ich patologické vyšetrenia a zdravotné vyšetrenia odchytených, osirotených a hendikepovaných jedincov so zberom, analýzou a archiváciou DNA vzoriek a záznamov.	opakované	35 000	ŠOP SR počas projektu z OPKŽP vyseletovala 248 vzoriek z trusu medveďa a 56 vzoriek z trusu vlka, v ktorých boli vyselektované parazity zakonzervované v liehu. Z dôvodu nedostatočných kapacít nebola zabezpečená ich determinácia.	66 %	N	N
Kontinuálne mapovanie a monitoring rysa, medveďa a vlka v spolupráci s príslušnými štátmi.	opakované	10 000	Zimné mapovanie veľkých šeliem zabezpečovala v decembri 2023 až marci 2024 WWF v rámci projektu IP LIFE. Bolo založených 35 transektov s dĺžkou 385 km, v rámci 10 orografických celkov.	66 %	12 093	LIFE
Monitoring zameraný na zisťovanie kvality poskytovaných regulačných, produkčných a kultúrnych ekosystémových služieb na 1000 lokalitách.	opakované	200 000	Predmetné opatrenie zatiaľ nebolo realizované, čiastočne bude v nasledujúcich rokoch realizované zo strany ŠOP SR cez projekt IP LIFE.	0 %	N	N

E.1.4 Zostávajúce medzery v poznatkoch a výskumné potreby

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Prieskum výskytu nasledovných druhov: <i>Dioszeghyana (=Orthosia) schmidtii</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Anisus vorticulus</i> , <i>Coenagrion ornatum</i> , <i>Odontopodisma rubripes</i> , <i>Bolbelasmus unicornis</i> , <i>Pholidoptera transylvanica</i> , ale aj mihule rodu <i>Eudontomyzon sp.</i> a tchora stepného (<i>Mustela eversmannii</i>) a biotopu 6410.	opakované	45 000	V rokoch 2020 až 2023 boli vykonané viaceré prieskumy predmetných druhov a biotopu 6410 v potenciálnych územiach ich výskytu. S výsledkami bola priebežne oboznámená aj EK. Všetky pripomienky EK k nedostatočnosti vymedzenia ÚEV pre predmetné druhy a biotop boli vyriešené počas bilaterálnych rokovaní zástupcov EK, MŽP SR a odborných organizácií ochrany prírody a krajiny.	100 %	68 000	OPKŽP

Inventarizácia výskytu biotopu * 9110 , 5130 a niektorých nelesných biotopov vo vybraných oblastiach Slovenska.	jednorazové	140 000	Inventarizácia biotopu *9110 bola vykonaná v rokoch 2018 až 2022 externými kapacitami a inventarizácia biotopu 5130 bola vykonaná zamestnancami ŠOP SR a správ národných parkov.	100 %	52 000	OPKŽP, ŠR
Výskum vhodnosti a efektívnosti realizovaných manažmentových opatrení a revízia cieľov ochrany pre minim. 20 území Natura 2000.	opakované	100 000	Hodnotenie efektivity manažmentových plánov v ochrane prírody je kľúčové pre zabezpečenie toho, že implementované opatrenia skutočne prispievajú k dosiahnutiu stanovených cieľov ochrany. Analyzovali sme 94 programov starostlivosti, ktoré pokrývajú celkovo 104 území európskeho významu (ÚEV). Tieto boli analyzované z hľadiska prítomnosti TML, ktoré sú uložené v Komplexnom informačnom a monitorovacom systéme (KIMS) spravovanom na ŠOP SR. KIMS obsahuje dátové nástroje na zabezpečenie zberu údajov o výskyte, stave a vývoji biotopov a druhov v súlade s článkom 11 a článkom 17 smernice o biotopoch, ktoré sú potrebné na hodnotenie stavu ochrany cieľov ochrany. Pre každú TML zasahujúcu do ÚEV bolo stanovené percento plochy TML prekrývajúcej sa s ÚEV. Následne boli jednotlivé prekrývajúce sa TML priradené k predmetom ochrany daného ÚEV. Pre podrobnejšie analýzy boli vybrané len tie ÚEV, ktoré majú aspoň 50 % svojich predmetov ochrany pokrytých monitorovacími lokalitami. Záverečná analýza obsahuje 20 plánov manažmentu pokrývajúcich 25 ÚEV, s ktorými budeme v projekte ďalej pracovať. Bol pripravený návrh konceptuálneho modelu hodnotenia efektivity implementácie programov starostlivosti, ktorý bude ďalej prerokovávaný so ŠOP SR.	30%	56 076	LIFE IP
Výskum v oblasti identifikácie dopadov zmeny klímy na územia Natura 2000 a ich predmety ochrany.	opakované	1 000 000	Inštalovanie 4 lokálnych meteostaníc na zber klimatických dát viažucich sa na lokality Natura 2000. Spustený skúšobný zber a prenos klimatických dát – testovanie meracích a prenosových zariadení. Spustený riadny zber a dátový prenos klimatických dát. Kontrola a profylaxia meteostaníc a prenosových zariadení	N	31 437	LIFE
Výskum v oblasti hodnotenia ekosystémových služieb chránených území a prírodných hodnôt.	opakované	600 000	Predmetné opatrenie zatiaľ nebolo komplexne realizované, je plánované v nasledujúcich rokoch zo strany ŠOP SR cez projekt IP LIFE. Pribežne sa na danú tému vypracovávajú diplomové a doktorandské práce, ktoré však riešia len čiastočne niektoré územia. Na Slovensku sa pripravujú nástroje na zavádzanie ekosystémových služieb do účtovníctva.	0 %	N	N
Telemetrický a iný klasický a inovatívny výskum pohybu niektorých druhov v závislosti od rôznych faktorov prostredia (napr. ryby, vtáky, veľké šelmy, korytnačka, atď.).	opakované	200 000	Monitoruje sa populácia jesetera malého v Dunaji v okolí VDG a dunajských luhov v rámci projektu IP LIFE – Implementácia Vodného plánu Slovenska vo vybraných povodiach, LIFE21-IPE-SK-LIFE- Living Rivers. Rieši sa nastavenie telemetrie korytnačky močiarnej – Interreg SK-HU (MVO).	N	N	N
Vypracovanie štúdií ekologickej obnovy pre 12 lokalít rašelinísk pre lepšie poznanie ich ekohydrologických pomerov a návrh a realizácia hydrologických a manažmentových opatrení .	jednorazové	125 000	Vypracované v rámci projektu Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch financovaného z NFM (ŠOP SR, Daphne a iné inštitúcie). Za DAPHNE príprava obnovných štúdií a monitoring 12 rašelinísk, realizácia obnovných opatrení na 9 lokalitách rašelinísk.	100%	301 500	Grant EHP, NFM
Geologický, geomorfologický a geoekologický výskum jaskýň	opakované	20 000	Výskum zabezpečuje Správa slovenských jaskýň (SSJ) v rámci svojej bežnej činnosti. V NPP Driny - doplňujúci výskum zameraný na genézu pozdĺž okrajových zlomov Malých Karpát; v NPP Liskovská jaskyňa - štruktúrno-tektonický a litologický výskum, v PP Bojnická hradná jaskyňa - U/Th datovanie travertínov a kalcitovej výplne s cieľom spresniť genézu a postupnosť vývoja tejto jedinečnej syngenetickéj vnútro kráterovej travertínovej jaskyne. Geomorfologický výskum Kraľovianskych jaskýň - na spresnenie ich genézy v podmienkach nárazového brehu meandra	66 %	91 000	ŠR a vlastné zdroje

			Váhu. Vykonan sa geologický a geomorfologický výskum PP Modrá jaskyňa pri Malužinej, NPP jaskyňa Aksamitka, NPP Belianska jaskyňa, NPP Stratenská jaskyňa, NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa. Vykonával sa aj monitoring recentných tektonických pohybov viacerých jaskýň a geodetické merania a 3D skenovanie ľadovca v NPP Dobšinská ľadová jaskyňa. Realizoval sa odber vzoriek jaskynných alochtónnych sedimentov v jaskyniach Demänovskej doliny, Stratenskej jaskyni a vo Važeckej jaskyne umožňujúce spresniť geochronológiu ich vývoja. Zrealizovaný bol prvotný litologický a štruktúrno-geologický výskum v prístupných častiach jaskýň v NPP Harmanecká jaskyňa a NPP Jaskyňa mŕtvych netopierov. V lokalite Jaskyne pri Hrboltovej sa vykonan štruktúrno-geologický a litologický výskum jaskýň objavených pri stavbe diaľnice D1 Hubová – Ivachnová, v jaskyni Plavecká priepasť prebehol výskum sedimentov za účelom overenia predpokladanej hypogénnej speleogenézy.			
Hydrologický a hydrogeochemický výskum a monitoring jaskýň	opakované	20 000	Výskum zabezpečuje SSJ v rámci svojej bežnej činnosti. Prebiehal priebežne monitoring hydrologického režimu a chemizmu vôd v NPP Domica, NPP Gombasecká jaskyňa, NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, NPP Jasovská jaskyňa, NPP Brestovská jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne, Majkova jaskyňa, NPP Moldavská jaskyňa, PP Hladový prameň, Krásnohorská jaskyňa. V NPP Dobšinská ľadová jaskyňa pokračoval výskum v jaskyni, v rámci ktorého sa zrealizoval odber ľadu určený na mikrobiologické analýzy. V spolupráci s pracovníkmi PRIF UK Bratislava sa realizoval výskum vôd v Drieňovskej jaskyni, Harmaneckej jaskyni a Mojtińskiej priepastnej jaskyni.	66 %	46 600	ŠR a vlastné zdroje
Klimatologický výskum a monitoring jaskýň	opakované	20 000	Výskum zabezpečuje SSJ v rámci svojej bežnej činnosti. V NPP Dobšinská ľadová jaskyňa a Demänovská ľadová jaskyňa prebiehal kontinuálne klimatický monitoring a porovnanie dát k vonkajším klimatickým údajom. Vo vybraných jaskyniach (NPP Domica, NPP Gombasecká jaskyňa, NPP Jasovská jaskyňa, NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne, NPP Brestovská jaskyňa, NPP Važecká jaskyňa, Modrá jaskyňa) pokračoval kontinuálny monitoring klimatických parametrov. V rámci spolupráce s Ústavom vied o Zemi SAV pokračoval výskum obsahu radónu v ovzduší v Brestovskej jaskyni a Demänovskej jaskyni slobody.	66 %	31 300	ŠR a vlastné zdroje
Biospeleologický výskum a prieskum jaskýň	opakované	30 000	Výskum zabezpečuje SSJ v rámci svojej bežnej činnosti. V Bojníckej hradnej jaskyni sa vykonan biospeleologický prieskum so zameraním na terestrickú a akvatickú faunu bezstavovcov a chiropterofaunu. V spolupráci s UPJŠ, Košice sa zabezpečovala analýza zozbieraných vzoriek z jaskýň v oblasti Galmusu (Volovské vrchy) a Brestovskej jaskyne. Pokračovalo sa v monitorovaní stavu zoocenóz v Brestovskej jaskyni a zimný chiropterologický monitoring sa realizoval v jaskyniach Tatier (Alabastrová j., Belianska j. Brestovská vyvieračka, Závrť pod cestou a Zrútená jaskyňa pri Zuberci), Nízkyh Tatier (Suchá j., Beníková, Portál pod Beníkovou, Barania j., Dvere, Jaskyňa v Sokole, Dračia jaskyňa v Sokole), Pienin (Aksamitka) a Liptovskej kotliny (Liskovská jaskyňa), v Bystrianskej jaskyni, vstupnom portáli Liskovskej jaskyne V rámci výskumu epikrasovej fauny v Demänovskej doline sa realizovala morfológická determinácia a molekulárno-genetické analýzy (DNA barcoding) materiálu bezstavovcov. V rámci výskumu diverzity epikrasovej fauny v Krásnohorskej jaskyni, jaskyni Domica, Gombaseckej jaskyni a jaskyni Milada sa na	66 %	55 300	ŠR a vlastné zdroje

			vybraných stanovištiach vykonali odbery vzoriek a bola vytriedená väčšia časť získaného materiálu bezstavovcov. Pokračovalo sa v determinácii, fotografickej dokumentácii a archivácii taxónov machorastov vo vzorkách "lampenflóry" získaných z okolia svietidiel v sprístupnených jaskyniach.			
Identifikácia migračných koridorov, úzkych hrdiel, návrh ekoduktov, návrh na odstraňovanie migračných bariér a zachovanie voľných plôch pre migráciu v rámci Slovenskej republiky, ako aj v rámci susediacich štátov.	jednorazové	800 000	ŠOP SR a správy národných parkov sa pravidelne vyjadrujú v súvislosti s výstavbou cestných úsekov alebo zámerov na vodných tokoch, ktoré by mohli predstavovať migračnú bariéru. V rokoch 2021 – 2024 sa projektovala príprava 2 ekoduktov cez rýchlostné cesty. SVP, š. p. v súčasnosti so ŠOP SR a SRZ zabezpečovala zmapovanie migračných bariér a ich prioritizáciu.	66 %	N	N
Aktualizácia Katalógu biotopov Slovenska.	jednorazové	50 000	Aktualizovaný Katalóg biotopov bol vypracovaný a vydaný v rámci projektu na požiadavku ŠOP SR v roku 2023.	100 %	79 187	OPKŽP
Výskum v oblasti identifikácie efektívnych metód odstraňovania invázných druhov.	opakované	1 000 000	BROZ v rámci projektu LIFE Sub-pannonic realizuje na základe výnimky z ÚKSUP testovanie účinnosti použitia prípravku Ailantex (spóry praslenovky <i>Verticilium nonalfalae</i>) na likvidáciu pajaseňa žliazkatého na lokalitách ÚEV Ostrovne lúčky a ÚEV Biskupické luhy, vrátane niekoľkých pokusných plôch mimo ÚEV.	66 %	30000	LIFE, ŠR
Výskum biologicko-ekologických poznatkov 30 druhov rastlín	jednorazové	300 000	Prebehol nultý monitoring druhov <i>Thesium ebracteatum</i> a <i>Eleocharis carniolica</i> , ktorý umožní lepšie spoznanie biológie týchto druhov.	6,7%	1530	IP LIFE

E.1.5 Opatrenia na komunikáciu a zvyšovanie informovanosti o sústave Natura 2000, vzdelávanie a prístup pre návštevníkov

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Vypracovanie a realizácia komunikačnej stratégie, založenej na analýze kľúčových zainteresovaných skupín v rámci komunikačnej stratégie a zapojenie mienkotvorných organizácií a osôb do manažmentu území Natura 2000	jednorazové	100 000	Bola pripravená Komunikačná stratégia projektu LIFE - IP NATURA 2000 SVK. Zapojenie mienkotvorných organizácií a osôb do manažmentu území Natura 2000 sa len postupne nastavuje a nie je zatiaľ plne implementované. Postupne sa bude vo väčšom meradle riešiť pri prerokovávaní návrhov programov starostlivosti o územia sústavy Natura 2000.	40 %	8 448	IP LIFE
Zmodernizovanie Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny	jednorazové	500 000	Od roku 2022 začala ŠOP SR modernizovať Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny na webovom portáli. Táto modernizácia bola zameraná na zmenu z databázového prehliadača chránených území na interaktívny mapový prehliadač, ktorý umožňuje vyhľadávanie chránených území, vrátane území sústavy Natura 2000, cez mapu ale aj rôzne možnosti filtrov. Postupne sa bude štátny zoznam dopĺňať o ďalšie údaje, napr. o programy starostlivosti.	80 %	65 000	ŠR
Realizácia informačných kampaní, podujatí a iných vzdelávacích aktivít	opakované	200 000	V uplynulých rokoch bolo prioritnou riešenie úloh súvisiacich so záväzkami EÚ (infringementy), vrátane ktorých boli realizované desiatky pracovných rokovaní. Informačné kampane pre verejnosť boli realizované prostredníctvom projektu IP LIFE (Natura 2000 dni, Natura 2000 týždne, exkurzie, infostánky, tlačené materiály	N	N	N

			pre školy, školenia pre učiteľov a zavedenie kurzu k Natura 2000 do výuky na univerzite)			
Vydanie propagačných materiálov, odborných publikácií	opakované	100 000	V rámci projektu IP LIFE Natura 2000 bola zabezpečená tlač propagačných materiálov Natura 2000 a brožúr k projektovým územiám Natura 2000. Z projektov z OPKŽP boli zabezpečené propagačné materiály k informovanosti o CHVÚ, problematike veľkých šeliev a tiež prírode blízkeho obhospodarovaniu lesov. Bola vydaná knižná publikácia k problematike prírode blízkeho obhospodarovania lesov, vedomostná spoločenská hra "Hlucháň" a propagačný náučný film o hlucháňovi hôrnom a film o prírode blízkom obhospodarovaní lesa.	66 %	37 368 235 000	LIFE OPKŽP
Realizácia seminárov, workshopov a konferencií	jednorazové	300 000	ŠOP SR organizovala v roku 2023 konferenciu a tiež seminár zamerané na zavádzanie prírode blízkeho obhospodarovania lesov v územiach sústavy Natura 2000 pre zástupcov vlastníkov a užívateľov lesov, odborné organizácie a orgány štátnej správy.	13 %	39 150	OPKŽP
Stretnutia s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov v Natura 2000 - 1000 individuálnych stretnutí	opakované	250 000	Stretnutia s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov v územiach sústavy Natura 2000 prebiehajú priebežne na každej odbornej organizácii ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP). Ich účelom je nastavenie vhodného spôsobu využívania území a riešenie konfliktných situácií.	66 %	N	N
Environmentálna výchova a vzdelávanie verejnosti a detí	opakované	840 000	Organizácia dní Natura 2000, týždňov Natura 2000, tvorba a realizácia vzdelávacích programov a exkurzií, infostánkov, akcií pre verejnosť, školení pre pedagógov. Vytvorenie a testovanie programu pre materské školy a rodiny o biotopoch a druhoch Natura 2000. Príprava a realizácia vzdelávacieho predmetu na PriF UK k problematike Natura 2000 a ekosystémových služieb. Štátna ochrana prírody SR pravidelne každoročne zabezpečuje realizáciu podujatí pre verejnosť (priemerne 60 ročne) k významným dňom ako Deň Zeme, Deň Natura 2000, Deň vody, Medzinárodná noc netopierov a pod. Zabezpečuje aj vzdelávacie programy pre školy a prírodovedné tábora a exkurzie.	66 %	357 885	ŠR LIFE IP
Vybudovanie 2 informačných a vzdelávacích stredísk Natura 2000	jednorazové	500 000	Predmetné strediská zatiaľ vybudované neboli.	0 %	N	N
Vybudovanie 3 interaktívnych učební, ďalšie náučné a interaktívne prvky v CHÚ a obnova existujúcich	jednorazové	400 000	Opatrenie sa zatiaľ nerealizovalo.	0 %	N	N
Zabezpečenie materiálno-technického vybavenia správ chránených území, 10 informačných stredísk a stredísk Natura 2000	jednorazové	400 000	V rámci projektu IP LIFE boli pre organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy niektorých NP) zabezpečené pomôcky pre environmentálnu výchovu, do existujúcich informačných stredísk (entomologické pomôcky, technické a didaktické pomôcky).	7 %	31 102	LIFE
Informovanosť a výchova v oblasti manažmentu a správania sa k veľkým šelmám a konfliktným druhom živočíchov (vydra, rybožravé vtáky)	opakované	20 000	Opatrenie sa priebežne zabezpečovalo prostredníctvom členov Zásahového tímu pre medveďa hnedého. Pozostávalo z prípravy mediálnych výstupov, realizácii verejných prednášok na podujatiach a iných aktivít spojených s informovanosťou a vzdelávaním širokej verejnosti (informačné stánky, besedy na školách) - ročne 52 – 100 podujatí. Systematická výchova zameraná na vydra a rybožravé druhy vtákov nebola realizovaná.	66 %	9 900	OPKŽP
Informovanie zástupcov poľnohospodárskych, poľovníckych a ochranárskych subjektov, miestnych samospráv, pedagógov a detí v školách, ako aj širokej verejnosti o aktuálnych	opakované	1 500	Prostredníctvom členov Zásahového tímu pre medveďa hnedého a komunikačných pracovníkov ŠOP SR prebiehali opatrenia vo vzťahu k informovanosti poľnohospodárskych, poľovníckych a ochranárskych subjektov, miestnych samospráv, pedagógov a detí v školách, ako aj širokej verejnosti o aktuálnych	66 %	N	N

témach ohľadne medveďa hnedého, preventívnych opatreniach proti škodám spôsobených medveďom hnedým, možnostiach nahlasovania, evidencie škôd spôsobených medveďom hnedým, spôsoboch ich kompenzácie.			témach ohľadne medveďa hnedého, preventívnych opatreniach proti škodám spôsobených medveďom hnedým, možnostiach nahlasovania, evidencie škôd spôsobených medveďom hnedým, spôsoboch ich kompenzácie. Ide čiastočne o duplicitu s opatrením vyššie a osobitne ho nie je možné vyhodnotiť. MŽP SR v r. 2024 organizovalo viaceré pracovné rokovania k tejto téme a priebežne usmerňuje okresné úrady (na základe ich požiadaviek k náhradám za škody).			
Pravidelná realizácia prieskumu verejnej mienky zameraného na mieru akceptácie vlka dravého. Informovanie zástupcov poľnohospodárskych, poľovníckych a ochranárskych subjektov, ako aj širokej verejnosti o aktuálnych témach ohľadne vlka, preventívnych opatreniach proti škodám spôsobeným vlkom, možnostiach nahlasovania, evidencie škôd spôsobených vlkom, spôsoboch ich kompenzácie. Zabezpečenie lepšej spolupráce s médiami a zlepšenie komunikačnej stratégie. Príprava vzdelávacích programov a terénnych exkurzií pre školy a učiteľov, zapracovanie nových poznatkov a objektívnych informácií o veľkých šelmách do systému vzdelávania poľovníkov, do vyučovacieho procesu na stredných a vysokých školách s biologickým, lesníckym a poľnohospodárskym zameraním, zaradiť študentom nové informácie a poznatky o vlkovi dravom a jeho význame v ekosystémoch, ako aj o výsledkoch monitoringu, o škodách a možnostiach prevencie	opakované	1 500	Pravidelné prieskumy verejnej mienky k akceptácii vlka dravého verejnosťou sa zo strany ŠOP SR nere realizovali. Popularizácia témy bola vo viacerých médiách a na webových stránkach ŠOP SR a správ NP (NP Malá Fatra, NP Poloniny) alebo článkoch v časopisoch (napr. Posilnená ochrana vlka dravého – časopis Chránené územia Slovenska 2021, Význam biodiverzity a prirodzeného výskytu vlka dravého na našom území - časopis Chránené územia Slovenska 2022). Popularizácia témy ochrana stád pomocou pastierskych strážnych psov v RTVS. Opatrenie sa prekrýva s inými opatrenia PAF vyhodnotenými vyššie.	66 %	N	N
Osveta v oblasti ochrany a významu plazov, dravcov, sťahovavých druhov ako sú vodné i suchozemské vtáky, netopiere a iných osobitne ohrozených skupín živočíchov	opakované	150 000	ŠOP SR a správy NP pravidelne v rámci významných medzinárodných dní zameraných na ochranu sťahovavých druhov netopierov, Dňa Zeme, Medzinárodného dňa mokradí a pod. informuje na internetových stránkach, cez tlačové správy a cez verejné médiá o potrebe ochrany týchto skupín živočíchov. Rovnako postupujú aj rôzne mimovládne organizácie, ktoré sa daným skupinám venujú. Propagovanie a TS k World Fish Migration Day, World Bird Migration Day	66 %	N	N
Osveta v oblasti ochrany a významu mokradí	opakované	30 000	Osveta a vzdelávanie realizované v rámci projektu Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch financovaného z NFM (ŠOP SR, Daphne a iné inštitúcie). Za DAPHNE príprava vzdelávacích programov a materiálov, realizácia školení pre učiteľov a lektorov, organizácia infostánkov a vzdelávacích akcií pre školy a verejnosť.	210%	63 219	Grant EHP a NFM

E.2 Opatrenia týkajúce sa zachovania a obnovy lokalít v rámci sústavy Natura 2000 a mimo nej

E.2.1 Pobrežné a halofytne biotopy

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
obnova pasenia	jednorazové	300 ha pastvín s biotopom * 1340 a 2 ha s biotopom * 1530	220 000	Obnova pasenia bola realizovaná v roku 2023 v rámci LIFE projektov realizovaných BROZ na výmere: Biotop *1340: 71,9 ha obnovenej pastvy Biotop *1530: 1 ha obnovenej pastvy	24,3 %	59 000	LIFE
podpora pasenia	opakované	550 ha pastvín s biotopom * 1340 a 2 ha s biotopom * 1530	831 000	Podpora pasenia z podpôr financovaných z SP SPP je zabezpečovaná na výmere 227,53 ha v biotope 1340 a na výmere 0,62 ha v biotope 1530 v rámci 7 ÚEV s výskytom predmetných biotopov. Výmera je generovaná z podkladov dodaných za rok 2023, nakoľko podklady za rok 2021 – 2022 neboli k dispozícii. Vykázaná suma 119 800 bola prepočítaná na 3 roky. Opatrenie zabezpečovala taktiež organizácia BROZ na 300 ha lokalít s obnovenou pastvou a na výmere 64,5 ha v lokalite Panské lúky (83 835 EUR).	107,4 %	203 635	SP SPP
zamedziť rozorávaniu biotopu	jednorazové	celý výskyt biotopov	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a polo prirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N
odstraňovanie náletov domácich druhov drevín (<i>Crataegus</i> sp., <i>Rosa</i> sp., <i>Berberis verrucosa</i> atď.) a bylín (napr. <i>Dipsacus sylvestris</i>)	jednorazové	20 ha	20 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ na ploche 3 ha.	15 %	N	N

odstránenie všetkých typov drenáže z lokalít slanísk	jednorazové	150 ha	100 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ na ploche 16 ha.	10,7 %	20 000	LIFE, ŠR
potlačovanie trsti obyčajnej (<i>Phragmites australis</i>)	opakované	2 ha	2 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ na ploche 0,5 ha, náklady sú zarátané vyššie v opatrení na obnovu biotopu.	25 %	N	LIFE, ŠR
obnova mokradí v rámci jestvujúcich slanísk	jednorazové	2 ha	10 000	Opatrenie zatiaľ nebolo realizované.	0 %	N	N
monitoring úspešnosti zrealizovaných opatrení, najmä pasenia a jeho výsledkov	opakované	850 ha	15 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ na ploche 232 ha, so zameraním na sledovanie vplyvu realizovaných aktivít v rámci LIFE projektov..	27,3 %	7 000	LIFE, ŠR

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
obnova pasenia	jednorazové	180 ha pastvín	132 000	Opatrenie sa nerealizovalo.	0 %	N	N
podpora pasenia	opakované	430 ha pastvín	650 000	Podpora pasenia z podpôr financovaných z SP SPP je zabezpečovaná na výmere 53,33 ha v biotope 1340 a na výmere 0,37 ha v biotope 1530 s výskytom predmetných biotopov. Výmera je generovaná z podkladov dodaných za rok 2023, nakoľko podklady za rok 2021 – 2022 neboli k dispozícii. Suma bola prepočítaná na 3 roky.	12,48 %	32 542,2	SP SPP
zamedzenie rozorávania biotopu	jednorazové	celý výskyt biotopov	0	Pre platby a opatrenia Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a polo prirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N

E.2.2 Vresoviská a krovinové biotopy

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
odstraňovanie náletov domácich druhov drevín (<i>Populus tremula</i> , <i>Betula verrucosa</i> , <i>Salix caprea</i> , <i>Pinus sylvestris</i> , atď.)	opakované	200 ha	150 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
odstraňovanie náletov agáta bieleho (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	opakované	70 ha	70 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
udržiavanie vojenských aktivít na Záhorí	opakované	lokality výskytu na Záhorí	0	Lokality v rámci vojenského obvodu na Záhorí sú využívané prostredníctvom Ministerstva obrany SR a jeho organizácií.	66 %	N	N
pravidelný monitoring vplyvu vonkajších športových, voľnočasových a rekreačných aktivít na biotop na jednotlivých lokalitách prostredníctvom trvalých monitorovacích plôch	opakované	86 TML	7 000	Monitoring je realizovaný pravidelne v stanovených intervaloch a harmonograme na 54 TML.	66 %	4320	OPKŽP
vylúčenie hnojenia v okruhu 500 m okolo biotopu * 40A0 a 5130	opakované	okolo celého výskytu biotopu	100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
obnova pasenia, vrátane tzv. bielych plôch a zabránenie premene na lesné pozemky	jednorazové	700 ha	300 000	Opatrenie bolo realizované na výmere 3,5 ha v biotope borievkových krovin (5130) za účelom pokračovania v pastve v rámci projektu IP LIFE pri zavádzaní agrolesníckych systémov – lokalita Vrchdetva – Národné lesnícke centrum	3,8 %	N	IP LIFE
podpora pasenia	opakované	5 000 ha	3 500 000	Opatrenie bolo zabezpečené v rámci SP SPP na výmere 25,48 ha.	0,5 %	5962	SP SPP

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
odstraňovanie náletov domácich druhov drevín (<i>Populus tremula</i> , <i>Betula verrucosa</i> , <i>Salix caprea</i> , <i>Pinus sylvestris</i> , atď.)	opakované	100 ha	75 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
odstraňovanie náletov agáta bieleho (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	opakované	5000 ha	50 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
pravidelný monitoring vplyvu vonkajších športových, voľnočasových a rekreačných aktivít na biotop na jednotlivých lokalitách prostredníctvom trvalých monitorovacích plôch	opakované	30 TML	3 000	Monitoring je realizovaný pravidelne v stanovených intervaloch a harmonograme na 36 TML.	66 %	2 880	OPKŽP
vylúčenie hnojenia v okruhu 500 m okolo biotopu 40A0* a 5130	opakované	okolo celého výskytu biotopu	70 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
obnova pasenia, vrátane tzv. bielych plôch a zabránenie premeny na lesné pozemky	jednorazové	800 ha	330 000	Opatrenie bolo realizované na výmere 3,5 ha v biotope borievkových krovín (5130) za účelom pokračovania v pastve v rámci projektu IP LIFE pri zavádzaní agrolesníckych systémov.	0,5 %	N	IP LIFE
podpora pasenia	opakované	9 000 ha	6 500 000	Opatrenie bolo zabezpečené v rámci SP SPP na výmere 28,48 ha.	0,3 %	6664	SP SPP

E.2.3 Rašeliniská a slatiny

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Kosenie a dôsledné odstránenie biomasy z lokality	opakované	604 ha	155 000	Opatrenie sa realizovalo z viacerých projektových zdrojov (OPKŽP, LIFE) na výmere 10,1 ha. Od roku 2024 by sa opatrenia v rámci IP LIFE mali realizovať na vyšších výmerách z dôvodu existencie manažmentového strediska. V rámci opatrení SP SPP	56,57 %	91 182	OPKŽP, LIFE, SP SPP

				sa obhospodarovaní rašelinísk (hlavne biotopu 7230) realizovalo na výmere 331,59 ha v rámci ÚEV. Spolu na výmere 341,69 ha.			
Kosenie trstiny a bezkolenca	opakované	205 ha	147 000	Opatrenie sa realizovalo na výmere 15,85 ha, prevažne z NFM. Od roku 2024 by sa opatrenia v rámci IP LIFE mali realizovať na vyšších výmerách z dôvodu existencie manažmentového strediska.	7,7 %	38 288	NFM
Mulčovanie max. 1-krát za 5 rokov ľahkou mechanizáciou len ako obnovný manažment	opakované	240 ha	50 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Odstraňovanie zvyškov pníkov	opakované	500 ha	42 900	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Ponechanie 20 m ochrannej zóny lesa v okolí slatín bez výrubu	jednorazové	10 lokalít	15 000	Opatrenie sa zatiaľ nerealizovalo na žiadnej lokalite.	0 %	N	N
Posunutie kosby na neskorší termín (jeseň) v prípade potreby vysemenenia niektorých vzácnejších druhov	opakované	5 lokalít	5 000	Manažment na viacerých rašeliniskách sa už prevažne realizuje v neskoršom jesennom období, preto je možné toto opatrenie vyhodnotiť.	N/A	N/A	N/A
Ručné kosenie alebo kosenie ľahkou mechanizáciou raz za 2 roky	opakované	500 ha	380 000	Opatrenie sa realizovalo na výmere 2,5 ha z NFM. Od roku 2024 by sa opatrenia v rámci IP LIFE mali realizovať na vyšších výmerách z dôvodu existencie manažmentového strediska.	0,5 %	5617	NFM
Výbudovanie oplôtkov na miestach potenciálne ohrozených pastvou	jednorazové	10 km	40 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Výruby sukcesných náletových drevín v jesenných alebo zimných mesiacoch raz za 3 roky vrátane odstránenia biomasy a v ďalšom roku následné odstraňovanie výmladkov	opakované	100 ha	115 000	Odstraňovanie sukcesných drevín na rašeliniskách sa zrealizovalo na výmere 96,62 ha. Vzhľadom k stavu rašelinísk je predpokladané, že náklady a rozsah opatrení budú vyššie ako plánované.	96,62 %	243296	NFM, LIFE, OPKŽP
Zabránenie eutrofizácii, splachom z okolitých hnojených plôch napr. vysádzaním ochranných drevinových pásov v šírke cca 15 metrov	jednorazové	15 lokalít	20 000	Opatrenie sa zatiaľ nerealizovalo na žiadnej lokalite.	0 %	N	N
Vytváranie podmienok na zamedzenie narúšania vodného režimu a úniku vody z lokality najmä prehodnotením opodstatnenosti odvodňovacích kanálov, príp. ich rekonštrukciou prostredníctvom realizácie objektov na zadržiavanie vody v daných kanáloch alebo ich odstránením.	jednorazové	40 lokalít	40 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Ochrana mokradí a rašelinísk (GAEC2).	100 %	N	N
Hydrologický monitoring rašelinísk, kontrola hydrologického režimu.	opakované	50 lokalít	50 000	ŠOP SR spolupracovala na projekte, v rámci ktorého bol zabezpečený hydrologický monitoring na 4 lokalitách v oblasti Štiavnických a Kremnických vrchov.	8 %	129 000	NFM

Obnova vegetácie formou zamokrenia lokality napr. blokovaním odvodňovacích kanálov, vytváraním násypov, použitím slameného mulču na zlepšenie mikroklímy povrchu rašeliny alebo introdukciou banky semien z aktívnych vrchovísk.	opakované	5 ha	100 000	ŠOP SR spolupracovala na projekte, v rámci ktorého boli vytvárané depresie na zadržiavanie vody a zlepšovanie vodného režimu na 5 lokalitách v oblasti Štiavnických a Kremnických vrchov. Opatrenie bolo realizované na celkovej výmere 0,24 ha, ale ovplyvnená bola plocha 5,6 ha.	100 %	59 760	NFM
--	-----------	------	---------	---	-------	--------	-----

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Odstraňovanie pôvodných konkurenčne silnejších druhov (najmä trstiny).	opakované	10 ha	7000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Ručné kosenie alebo kosenie ľahkou mechanizáciou raz za 2 roky a odstránenie biomasy	opakované	500 ha	380 000	Obhospodarovanie lokalít kosením bolo zabezpečené v rámci dotácií z SP SPP na výmere 327,62 ha.	65,5 %	25 554	SP SPP
Vybudovanie oplôtkov na miestach potenciálne ohrozených pastvou alebo lesnou technikou	jednorazové	5 km	20 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Výruby sukcesných náletových drevín v jesenných alebo zimných mesiacoch raz za 3 roky vrátane odstránenia biomasy a v ďalšom roku následné odstraňovanie výmladkov	opakované	40 ha	52 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabránenie eutrofizácii, splachom z okolitých hnojených plôch napr. vysádzaním ochranných drevinových pásov v šírke cca 15 metrov	jednorazové	15 lokalít	20 000	Opatrenie sa zatiaľ nerealizovalo na žiadnej lokalite.	0 %	N	N
Vytváranie podmienok na zamedzenie narušenia vodného režimu a úniku vody z lokality najmä prehodnotením opodstatnenosti odvodňovacích kanálov, príp. ich rekonštrukciou prostredníctvom realizácie objektov na zadržiavanie vody v	jednorazové	20 lokalít	20 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Ochrana mokradí a rašelinísk (GAEC2).	100 %	N	N

daných kanáloch alebo ich odstránením.							
Mulčovanie max. 1 krát za 5 rokov ľahkou mechanizáciou len ako obnovný manažment	opakované	60 ha	15 000	V rámci neprojektových opatrení SP SPP je v zmysle nariadenia vlády č. 3/2023 Z. z. považované mulčovanie len ako doplnkové agrotechnické opatrenie proti šíreniu náletových drevín. Nie je to osobitne financované.	66 %	N	N

E.2.4 Travnobylinné porasty

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Obnova pasenia širším a trvalo udržateľným zapojením miestnych farmárov/užívateľov pozemkov s dôrazom na ich rozhodujúci vplyv na tieto biotopy	jednorazové	3 500 ha	3 500 000	Obnova pasenia bola v rámci roku 2023 zavedená na 172,05 ha v rámci projektov LIFE, ktoré realizovala BROZ.	4,9 %	N	LIFE
Podpora pasenia širším a trvalo udržateľným zapojením miestnych farmárov/užívateľov pozemkov s dôrazom na ich rozhodujúci vplyv na tieto biotopy	opakované	12 000 ha	9 600 000	Podpora pasenia bola zabezpečená prostredníctvom SP SPP na výmere 18 186,41 ha v rámci ÚEV, z toho boli identifikované biotopy vymedzené na ploche 11 882,37 ha (2 837 079 EUR). Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 537,4 ha (349 156,74 EUR).	103,5 %	3 186 236	SP SPP, LIFE, ŠR
Mozaikovitú, nepravidelnú kosenie (s frekvenciou prispôbenou jednotlivým biotopom) a dôsledné odstránenie biomasy z lokality	opakované	18 000 ha	27 000 000	Opatrenie bolo realizované na ploche 351,06 ha z OPKŽP projektu (Pieniny). Aplikovanie odloženej kosby (alebo posunu kosby) bolo v rámci podpôr SP SPP podporené na výmere 10375,48 ha v rámci ÚEV, z toho boli identifikované biotopy vymedzené na ploche 4920,62 ha (2 545 287 EUR). Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 42,05 ha (58 200 EUR).	59,8 %	2 603 487	OPKŽP, SP SPP, LIFE, ŠR
Ručné kosenie alebo kosenie ľahkou mechanizáciou a dôsledné odstránenie biomasy z lokality	opakované	800 ha	1 600 000	Opatrenie bolo realizované z projektov na výmere 59,46 ha z OPKŽP (105 491 EUR). Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 28 ha (13 000 EUR).	10,9 %	118 491	OPKŽP, LIFE, ŠR, dobrovoľnícke aktivity

Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe.	opakované	celá SR	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe bolo akceptované, avšak v rámci modifikácií v roku 2024 sa navrhuje ich spätné doplnenie, ale iba ako doplnková poľnohospodárska aktivita.	100 %	N	N
Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP.	jednorazové	celý biotop	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N
Vybudovanie oplôtkov na miestach potenciálne ohrozených pastvou	jednorazové	35 km	140 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Bránenie, vyhrabávanie stariny a mozaikovitité narúšanie trávneho drnu	opakované	100 ha	70 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Výrubu náletových drevín a umelých výsadiel drevín v jesenných alebo zimných mesiacoch raz za 3 roky vrátane odstránenia biomasy	opakované	1 500 ha	2 250 000	Opatrenie bolo realizované v období od 2021 – 2024 na výmere 43,9 ha (163 934 EUR). Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 413,58 ha (853 341,50 EUR).	30,5 %	1 017 276	NFM, LIFE, OPKŽP, ŠR
Odstránenie invázných a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín spôsobom vhodným pre daný druh	opakované	2 000 ha	3 600 000	Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín vyplýva vlastníkom, správcom, nájomcom zo zákona č. 150/2019 Z. z. (rozsah týchto opatrení nie je možné vyhodnotiť). Elimináciu týchto druhov zabezpečujú aj odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP) každoročne v priemere na 13,54 ha. Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 371,8 ha (45 051,60 EUR).	66 %	N	N
Prostredníctvom EIA, pripomienkovania územnoplánovacej dokumentácie a PSL zabráňovanie záberom biotopov	opakované	celý biotop	0	Priebežne sa organizácie ochrany prírody (ŠOP SR a NP) vyjadrujú k dokumentáciám územných plánov a PSL, pri ktorých by dochádzalo k záberom biotopov s cieľom minimalizovať zábery biotopov stavebnou činnosťou a inými zámermi. Posúdenie prebieha procesom EIA alebo posúdením cez § 28 zákona č. 543/2002 Z. z.	66 %	N	N

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Obnova pasenia	jednorazové	2 000 ha	2 000 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Extenzívna / náhodná pastva oviec alebo kôz v minimálnom zaťažení	opakované	9 000 ha	8 100 000	Podpora pasenia bola zabezpečená prostredníctvom SP SPP na výmere 10 226 ha mimo ÚEV, na ktorej boli identifikované travné biotopy.	113 %	1 145 312	SP SPP
Mozaikovitú, nepravidelnú kosenie (s frekvenciou prispôbenou jednotlivým biotopom) a dôsledné odstránenie biomasy z lokality	opakované	20 000 ha	30 000 000	Aplikovanie odloženej kosby (alebo posunu kosby) bolo v rámci podpôr SP SPP podporené na výmere 24 158,38 ha mimo ÚEV, na ktorej boli identifikované travné biotopy.	120 %	3 768 707	SP SPP
Ručné kosenie alebo kosenie ľahkou mechanizáciou a dôsledné odstránenie biomasy z lokality	opakované	500 ha	1 000 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabránenie premeny prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP	jednorazové	celý biotop	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premeny prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N
Bránenie, vyhrabávanie stariny a mozaikovitú narúšanie trávneho drnu	opakované	80 ha	56 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Vybudovanie oplôtkov na miestach potenciálne ohrozených pastvou	jednorazové	13 km	52 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe.	opakované	celá SR	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe bolo akceptované, avšak v rámci modifikácií v roku 2024 sa navrhuje ich spätné doplnenie, ale iba ako doplnková poľnohospodárska aktivita.	100 %	N	N

Odstránenie invázných a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín spôsobom vhodným pre daný druh	opakované	2 000 ha	3 600 000	Odstraňovanie invázných druhov rastlín vyplýva vlastníkom, správcom, nájomcom zo zákona č. 150/2019 Z. z. (rozsah týchto opatrení nie je možné vyhodnotiť). Elimináciu týchto druhov zabezpečujú aj organizácie ochrany prírody (ŠOP SR a NP) každoročne v priemere na 13,54 ha.	66 %	N	N
Výrubu náletových drevín a umelých výsadiel drevín v jesenných alebo zimných mesiacoch raz za 3 roky vrátane odstránenia biomasy	opakované	3 000 ha	4 500 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Prostredníctvom EIA, pripomienkovania územnoplánovacej dokumentácie a PSoL zabraňovanie záberom biotopov	opakované	celý biotop	0	Priebežne sa organizácie ochrany prírody (ŠOP SR a NP) vyjadrujú k dokumentáciám územných plánov a PSL, pri ktorých by dochádzalo k záberom biotopov s cieľom minimalizovať zábery biotopov stavebnou činnosťou a inými zámermi. Posúdenie prebieha procesom EIA alebo posúdením cez § 28 zákona č. 543/2002 Z. z.	66 %	N	N
Zabezpečenie, aby údaje v LPIS neboli dôvodom rozorávania biotopov európskeho významu.	jednorazové	celá SR	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N

E.2.5 Ostatné agroekosystémy (vrátane ornej pôdy)

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Opätovné zavedenie vhodných poľnohospodárskych postupov na riešenie problému neobrábania	opakované	400 ha	20 000	Realizácia opatrenia ako takého nebola osobitne evidovaná a preto ho nie je možné v súčasnosti vyhodnotiť.	N	N	N

pôdy, vrátane kosenia, pasenia, vypaľovania alebo podobných opatrení.								
Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na poľnohospodársku pôdu.	jednorazové	200 ha	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N	
Obnova malých krajinných prvkov a remízok v poľnohospodárskej krajine.	jednorazové	15 ha	25 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 31 ha v CHVÚ Ostrovné lúky a ÚEV Veľkolélsky ostrov	207 %	16 520	LIFE, ŠR	
Kosenie, pasenie a iné ekvivalentné poľnohospodárske činnosti.	opakované	100 ha	5 000	Na 170,38 ha ornej pôdy v rámci ÚEV boli udržiavané travinné porasty kosením, pastvou (vrátane zatrávnených lokalít, biopásov a pôd nechaných úhorom).	170 %	10 030	SP SPP	
Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe.	opakované	15 000 ha	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe bolo akceptované, avšak v rámci modifikácií v roku 2024 sa navrhuje ich spätné doplnenie, ale iba ako doplnková poľnohospodárska aktivita.	66 %	N	N	
Odstránenie resp. riadenie a správa drenážnych a zavlažovacích infraštruktúr v poľnohospodárstve (obnova mokradových biotopov a podmáčaných lúk odstránením drenážnych infraštruktúr).	jednorazové	2 drenážne systémy na ploche 20 ha	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N	
Obnova a budovanie mokradí v krajine (jazierka, tône, liahniská, atď.) na podporu biodiverzity rastlínstva a živočíšstva vrátane liahnísk pre obojživelníky.	jednorazové	5 ha a 100 liahnísk	45 000	BROZ v spolupráci s partnermi LIFE projektu obnovila 4 mokradné lokality: Čiližská Radvaň, Dunajské trstiny, Bátorove Kosihy, Čičovské luhy. Opatrenie bolo zrealizované na výmere 32,14 ha.	642,8 %	114 000	IP LIFE	
Výstavba a obnova múrikov v rámci kosných lúk a pastvín.	jednorazové	1 km	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N	
Výsadba líniovej vegetácie za použitia krajových odrôd	jednorazové	10 km a 5 ha	20 000	Organizácia BROZ na lokalite Veľkolélsky ostrov realizuje opatrenia zamerané na tvorbu porastov hlavových vrb.	N	N	N	

ovocných drevín a tvorba porastov hlavových vrb.								
Monitoring dopadov opatrení PRV na biodiverzitu, ktorého cieľom je lepšie nastavenie agroenvironmentálnych schém do budúcnosti.	opakované	300 lokalít	90 000	Opatrenie bude realizované a vyhodnotené na konci obdobia platnosti SP SPP.	0 %	N	N	

Dodatkové opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Opätovne zaviesť vhodné poľnohospodárske postupy na riešenie problému neobrábania pôdy, vrátane kosenia, pasenia, vypaľovania alebo podobných opatrení.	opakované	4000 ha	200 000	Realizácia opatrenia ako takého nebola osobitne evidovaná a preto ho nie je možné v súčasnosti vyhodnotiť.	N	N	N
Zabrániť premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na poľnohospodársku pôdu.	jednorazové	2000 ha	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N
Obnoviť malé krajinné prvky a remízky v poľnohospodárskej krajine.	jednorazové	150 ha	250 000	Opatrenie (výsadbu líniovej vegetácie) realizovalo Mesto Želiezovce na výmere 13 ha.	8,6 %	68871	OPKŽP
Prispôsobiť kosenie, pasenie a iné ekvivalentné poľnohospodárske činnosti	opakované	1 000 ha	50 000	Realizácia opatrenia ako takého nebola osobitne evidovaná a preto ho nie je možné v súčasnosti vyhodnotiť.	N	N	N
Tvoriť biopásy na ornej pôde s cieľom zvýšenia biodiverzity	opakované	20 ha	50 000	V rámci SP SPP boli od roku 2023 vytvorené biopásy na celkovej výmere 5851,66 ha.	Viac ako 100 %	N	SP SPP
Vylúčiť mulčovanie ako udržiavací manažment z poľnohospodárskej praxe.	opakované	150 000 ha	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich	66 %	N	N

				jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Vylúčenie mulčovania ako udržiavacieho manažmentu z poľnohospodárskej praxe bolo akceptované, avšak v rámci modifikácií v roku 2024 sa navrhuje ich spätné doplnenie, ale iba ako doplnková poľnohospodárska aktivita.			
Realizovať mozaikové obhospodarovanie trvalých trávnych porastov	opakované	200 ha	40 000	Odklad kosenia (posunutie termínu kosenia) bolo mimo území sústavy Natura 2000 realizované na ploche 84 197,7 ha.	Viac ako 100 %	N	SP SPP
Odstraňovať, riadiť a spravovať drenážne a zavlažovacie infraštruktúry v poľnohospodárstve (obnova mokraďových biotopov a pomáčaných lúk odstránením drenážnych infraštruktúr).	jednorazové	5 drenážnych systémov na ploche 100 ha	30 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnovovať a budovať mokrade (jazierka, tône, liahniská, atď.) v krajine pre podporu biodiverzity rastlinstva a živočíšstva vrátane liahnisk pre obojživelníky.	jednorazové	50 ha a 200 liahnisk	210 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Stavať a obnovovať múriky v rámci kosných lúk a pastvín.	jednorazové	5 km	100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Vysádzať líniovú vegetáciu za použitia krajových odrôd ovocných drevín a porasty hlavových vrb.	jednorazové	100 km a 50 ha	200 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Monitorovať dopady opatrení PRV na biodiverzitu, ktorého cieľom je lepšie nastavenie agroenvironmentálnych schém do budúcnosti.	opakované	300 lokalít	90 000	Opatrenie bude realizované a vyhodnotené na konci obdobia platnosti SP SPP.	0 %	N	N

E.2.6 Lesy

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Vykonať podsadby, predsadby vybraných drevín v porastoch kde stagnuje prirodzená obnova	opakované	2 000 000 ks	1 200 000	Opatrenie bolo realizované vo viacerých územiach národných parkov aj orografických celkoch na území CHKO, pričom bolo zamerané na podsadbu jedle a cenných listnáčov. Realizovalo sa na výmere 2577 ha, podsadby sa robili v množstve 728 864 ks.	36,66 %	795 125,2	OPKŽP

jedľou bielou, bukom lesným, cennými listnáčmi, čerešňou vtáčou, jarabinou brekyňou, tisom a ďalšími drevinami v porastoch s homogenizovanou druhovou štruktúrou a podľa konkrétneho fytoecologického zaradenia biotopu na lokalite (50 % preplácanie nákladov).				Poznámka: Opatrenie je v prekryve s opatrením nižšie, ktoré bolo zrealizované vo väčšom objeme ako bolo pôvodne plánované.			
Podporovať resp. vnášať pôvodné dreviny podľa konkrétnej lokality: dub, cenné listnáče, čerešňa vtáčia, jarabina brekyňová a ostatné vtrúsené dreviny podľa miestnych podmienok (50 % preplácanie nákladov).	opakované	500 000 ks	250 000	Opatrenia zamerané na podporu pôvodného drevinového zloženia a vnášanie pôvodných druhov drevín do lesných porastov boli financované na ploche 5410,43 ha. Podsady sa urobili do konca roku 2023 v množstve 1 473 159 ks (2 261 982 EUR). Výsadba bola realizovaná aj v rámci realizovaných projektov organizácie BROZ v počte 71 470 ks za 142 940 EUR. Spolu: 1 544 629 ks	309 %	2 404 922	OPKŽP, LIFE
Vykonať individuálnu ochranu predsadených a podsadených drevín, autochtónne dreviny trpiace poškodením zverou ochrániť individuálnou ochranou (50 % preplácanie nákladov).	opakované	1 400 000 ks	400 000	V rámci projektov sa na výmere 4190,18 ha zrealizovala individuálna ochrana jedincov drevín pred ohryzom (ako náhrada za chemickú ochranu), t.j. ochrana sa robila na 50 009 ks drevín.	3,6 %	755 790	OPKŽP
Podporiť využívanie drevených oplôtkov (malých výmer) pri predsadbách, podsadbách alebo pri prirodzenej obnove pôvodných drevín trpiacich poškodzovaním a ničením zverou (50 % preplácanie nákladov).	opakované	800 km	1 400 000	Oplotenie skupinových výsadiieb dreveným oplotením bolo realizované ako ochrana drevín pred ohryzom lesnou zverou bola realizovaná v dĺžke cca 19 000 m (19 km).	2,3 %	5803	OPKŽP
Zabezpečiť ponechanie určitého min. počtu (alebo objemu) zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu na dožitie pre zabezpečenie priaznivého stavu biotopu, jeho vhodnej genetickej variability a neskoršie využitie pre dutinové hniezdiče, netopiere a druhy eur. významných chrobákov a ostatných zložiek bioty. Zabezpečiť ponechanie určitého min. počtu (v určitých prípadoch všetkých) prípravných drevín a netvárných, košatých, dutinových jedincov drevín.	opakované	150 000 ha	3 000 000	V rámci projektov financovaných z OPKŽP bolo opatrenie zamerané na ponechávanie stromov na dožitie (najmä so zameraním na jedince cenných listnáčov, alebo tzv. biotopových stromov) ich výkupom od vlastníkov (správcov) pozemkov na výmere 9336,21 ha (v objeme viac ako 106 tis. m3).	6,3 %	5 421 651	OPKŽP

Podporovať pri sústreďovaní (vyťahovaní z porastov) vyťaženého dreva využívanie koní – hlavne Norik muránskeho typu (50 % preplácanie nákladov).	opakované	30 ks	150 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Realizovať pravidelné odstraňovanie invázičných drevín napr. javorovec jaseňolistý, pajaseň žliazkatý, agát biely, čremcha neskorá, invázičných rastlín, expanzívnych alebo nepôvodných drevín a rastlín (50 % preplácanie nákladov).	opakované	2 000 ha	500 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 980 ha (Istragov, Veľkolélsky ostrov, Ramenná sústava (A-C), Apalský ostrov – v oblasti Podunajskej nížiny)	49 %	N	N
Uplatniť prehánanie hospodárskych zvierat - vo vhodných častiach dubových biotopov na vhodných lokalitách, po dohode alebo úprave zákona o lesoch. Resp. uplatnenie iných, pôvodný biotop formujúcich opatrení alebo špecifické PBOL v dubových a bukovo-dubových porastoch. Opatrenie môže zahŕňať aj ochranu prirodzeného náletu resp. vnesených autochtónnych drevín, taktiež výsadbu, podporu a ochranu krovitej etáže. Podmienkou je trvalé ponechanie min. 10 starších jedincov dubov/ha hlavného (obnovovaného) porastu.	opakované	5 000 ha	1 000 000	Opatrenie zamerané na prehánanie hospodárskych zvierat nebolo realizované. Uplatnenie iných opatrení ako špecifické prírode blízke hospodárenie v lesoch (PBHL) je vyhodnotené v inej úlohe.	0 %	N	N
Uvoľňovať zápoj v mladších a hustejších častiach porastov s dôrazom na ekologické nároky lišajníkov v biotope 91T0.	opakované	15 ha	3000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
V mladších porastoch biotopu 9410 (v mladinách, žrdovinách a žrdkovinách) vykonať intenzívne pestovné zásahy s cieľom trvale nepravidelne (v hlúčikoch) rozvoľniť zápoj (min. rozstup jedincov smreka 8 m) a vytvorenie, podľa možnosti vzájomne prepojených častí porastov (čistiniiek) bez porastu	opakované	15 000 ha	650 000	Výchova mladých lesných porastov s cieľom vytvorenia mozaikovitej štruktúry porastov sa realizovali na výmere 4225,5 ha v rámci projektov zameraných na zavádzanie PBHL.	28,17 %	759 327	OPKŽP

drevín. V porastoch 50 – 80 ročných, ktoré nie sú navrhované do bezzásahového režimu a kde nepriaznivú štruktúru porastu je možné upraviť pestovateľskými zásahmi uplatniť vhodnú kombináciu rubov PBOL a účelových zásahov s dôrazom na rozdiferencovanie homogénnej štruktúry porastov, s cieľom plošne rozvoľniť zápoj, ale zároveň vytvárať aj hustejšie výškovo diferencované skupiny drevín. Ak porasty v týchto vekových kategóriách splňajú cieľové požiadavky, uplatniť bezzásahový režim – finančne uplatnené z iného opatrenia. Tento uplatniť aj v porastoch starších ako 80 rokov, kde sa pri diferenciacii porastovej štruktúry uplatňujú prírodné činitele. Vo všetkých porastoch je možné vykonávať predsadby, podsadby, predsejby, podsejby autochtónnych drevín tohto biotopu vrátane jarabiny vtáčeaj a brezy. Dôraz je pri zásahoch kladený na ochranu krovitej vrstvy hlavne bobufových drevín.							
V porastoch tvoriacich okraje biotopu * 91D0 zabezpečiť spôsoby obhospodarovania, ktoré nenarúšajú vodný režim záujmovej oblasti.	opakované	500 ha	10 000	Opatrenie sa realizuje najmä komunikáciou s vlastníkmi a užívateľmi lesných pozemkov. Na toto opatrenie neboli vyčlenené osobitné finančné náklady z projektov.	66 %	N	N
Vhodné porasty nepôvodných drevín predsadiť pôvodnými drevinami a postupne uvoľňovať zápoj alebo nechať materský porast na dožitie (* 91E0, 91F0) - 50 % preplácanie nákladov.	opakované	80 000 ks	50 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE v počte 71 470 ks	89 %	14 294	LIFE
Uplatniť špecifické PBOL s prispôbením k danému biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody, jemnejšie	opakované	50 000 ha	3 000 000	Uplatnenie jemnejších spôsobov obhospodarovania a zavádzanie špecifických postupov prírode blízke obhospodarovania lesov so zameraním na uplatňovanie požiadaviek ochrany prírody bolo realizované na ploche 1410,56 ha.	2,8 %	427 187	OPKŽP

a extenzívne spôsoby hospodárenia.								
Vo vhodných porastoch hlavne biotopov 9130, 9110 a 9150 začať postupne realizovať prebudovu na výberkový hospodársky spôsob (s modifikáciami potrebnými na zabezpečení alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody).	opakované	35 000 ha	1 300 000	Opatrenie podobné ako predošlé - nie je vyhodnotené samostatne.	N	N	N	
Vo vhodných porastoch začať realizovať pestovanie trvalo viacetážových porastov (s modifikáciami potrebnými na zabezpečení alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopov a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody).	opakované	45 000 ha	1 500 000	Na území NP Veľká Fatra bolo vo vhodných porastoch realizované pestovanie trvalo viacetážových porastov na výmere 4925,5 ha.	10,94 %	280 000	OPKŽP	
Vytvárať prepojenia cenných travinnobylinných biotopov lesom s uvoľnením zápojom – riedkolesom (najmä biotop 91NO*).	opakované	10 ha	5 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N	
Podporiť zavedenie a realizovanie prepásania a prehánania hospodárskych zvierat s ponechaním 1/3 prepásaného územia bez pastvy s ročným obmieňaním plochy (biotop * 91NO).	opakované	30 ha	1 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 182,5 ha na oplotenej lokalite v ÚEV Čenkovská lesostep.	608 %	35 000	LIFE, ŠR	
Zabezpečiť bezzásahový režim v územiach vyžadujúcich si uplatnenie daného opatrenia z dôvodu udržania alebo zlepšenia stavu biotopu a predmetov ochrany a zabezpečiť finančnú náhradu za obmedzenie bežného hospodárenia v týchto lokalitách. Fragmenty a komplexy prírodných lesov resp. cenných starých horských lesov ponechať trvalo bez zásahu - zabezpečiť ich trvalú ochranu. V ucelených komplexoch ponechať časti v bezzásahovom	opakované	25 000 ha	1 750 000	V roku 2021 boli vyhlásené PR Pralesy Slovenska, čím bola zabezpečená prísna ochrana 261 lokalít pralesov a pralesových zvyškov s výmerov 10 180 ha, z toho na výmere 6043 ha v rámci ÚEV. Zároveň bol rozzónovaný NP Muránska planina, kedy sa zvýšila výmera o 5002,94 ha a NP Veľká Fatra, kde sa zvýšila výmera bezzásahového režimu o 8449 ha. Zonáciou NP Slovenský kras sa zvýšila výmera o 7357,56 ha. Celkovo vzrástla výmera na 26 852,5 ha.	107 %	N	N	

režime - min. 15 % porastovej plochy na každých 10 ha, hlavne hrebeňové časti a časti pozdĺž údolnice a v záveroch dolín (pramenných oblastí), prípadne napr. sutiny, strže a výmole.							
Výkup pozemkov (hlavne 5. stupeň ochrany v ÚEV, resp. 3. – 4. stupeň ochrany v ÚEV, alebo navrhované maloplošné chránené územie – v texte vyššie, so zaradením do 5. stupňa ochrany – aj mimo ÚEV) Ak podľa Envirostratégie 2030 má byť 75 % rozlohy národných parkov (NP) v bezzásahovom režime (min. cca 100 000 ha pozemkov neštátnych vlastníkov) a min. cca 100 000 ha pozemkov neštátnych vlastníkov v bezzásahovom režime mimo území NP, suma sa bude odvíjať od spôsobu vysporiadania s neštátnymi vlastníkmi.	jednorazové	25 000 ha / 200000 ha	100 000 000 alebo 0,8-1,25 mld.	V rámci predkupného páva štátu k pozemkom s 3. – 5. stupňom ochrany (v rámci lokalít Natura 2000) bolo od neštátnych vlastníkov v období 01/2021-06/2024 odkúpených 345,2 ha za kúpnu cenu 1 356 953,72 EUR.	1,46 %	2 381 776	ŠR/POO
Prenájom pozemkov (ø 63,38 €/ha/rok v 2018 s odhadom na r. 2021 – 2027 s prihliadnutím na infláciu a celkove zvyšovanie výdavkov ø 75 €/ha/rok) Ak vlastníci neštátnych pozemkov zvolia prevažne túto formu náhrad, táto suma sa bude musieť adekvátne navýšiť.	opakovane	80 000 ha	6 000 000	Prenájom lesných pozemkov nebol realizovaný.	0 %	N	N
Zmluvná starostlivosť – ochrana (ø 45 €/ha/rok, pričom na lokalitách bez možnosti finančného príjmu pre obhospodarovateľa z predaja dreva bude suma primerane navýšená) Ak vlastníci neštátnych pozemkov zvolia prevažne túto formu náhrad, táto suma sa bude musieť adekvátne navýšiť.	opakovane	250 000 ha	11 250 000	Zmluvná starostlivosť mimo vyššie uvedených činnosti nebola aplikovaná.	0 %	N	N

Náhrada (ujma) za obmedzenie bežného obhospodarovania (ø 70 €/ha/rok) Ak vlastníci nešťatných pozemkov zvolia prevažne túto formu náhrad, táto suma sa bude musieť adekvátne navýšiť.	opakovane	150 MCHÚ	7 500 000	Náhrada za obmedzenie bežného obhospodarovania podľa § 61 zákona č. 543/2002 Z. z. je nárokovateľná. Priznáva sa na základe rozhodnutí okresného úradu v sídle kraja, uhrádzaná je z rozpočtu MV SR, ktoré každoročne poskytuje prehľady, Výška náhrad – r. 2021 - 10 069 434,80 EUR, r. 2022 - 4 459 541, 37 EUR, r. 2023 - 7 485 416,50 EUR.	66 %	22 014 392,67	ŠR
--	-----------	----------	-----------	--	------	---------------	----

Dodatkové opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Zabezpečiť ponechanie určitého min. počtu (alebo objemu) zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu na dožitie pre zabezpečenie priaznivého stavu biotopu, jeho vhodnej genetickej variability a neskoršie využitie pre dutinové hniezdiče, netopiere a druhy eur. významných chrobákov a ostatných zložiek bioty. Zabezpečiť ponechanie určitého min. počtu (v určitých prípadoch všetkých) prípravných drevín a netvárných, košatých, dutinových jedincov drevín.	opakované	20 000 ha	400 000	V rámci projektov financovaných z OPKŽP bolo opatrenie zamerané na ponechávanie stromov na dožitie (najmä so zameraním na jedince cenných listnáčov, alebo tzv. biotopových stromov) ich výkupom od vlastníkov (správcov) pozemkov na výmere 162 ha (v objeme viac ako 106 tis. m3).	0,8 %	94 075	OPKŽP
Uplatniť prehánanie hospodárskych zvierat - vo vhodných častiach dubových biotopov na vhodných lokalitách, po dohode alebo úprave relevantnej legislatívy. Resp. uplatnenie iných, pôvodných biotop formujúcich opatrení alebo špecifické PBOL v dubových a bukovo-dubových porastoch. Opatrenie môže zahŕňať aj ochranu prirodzeného náletu resp.	opakované	2 000 ha	400 000	Opatrenie zamerané na prehánanie hospodárskych zvierat nebolo realizované. Uplatnenie iných opatrení ako špecifické PBOL je vyhodnotené v inej úlohe.	0 %	N	N

vnesených autochtónnych drevín, taktiež výsadba, podpora a ochrana krovitej etáže. Podmienkou je trvalé ponechanie min. 10 starších jedincov dubov/ha hlavného (obnovovaného) porastu.							
Podporovať pri sústreďovaní (vyťahovaní z porastov) vyťaženého dreva využívanie koní - hlavne Norik muránskeho typu (50 % preplácanie nákladov).	opakované	30 ks	150 000	Opatrenie nebolo realizované, resp. nie sú údaje o jeho realizácii.	0 %	N	N
Podporovať resp. vnášať pôvodné dreviny podľa konkrétnej lokality: dub spp., javor spp., čerešňa vtáčia, lipa spp., jarabina brekyňová a ostatné vtrúsené dreviny podľa miestnych podmienok (50 % preplácanie nákladov).	opakované	200 000 ks	100 000	Opatrenia zamerané na podporu pôvodného drevinového zloženia a vnášanie pôvodných druhov drevín do lesných porastov boli financované na ploche 254,85 ha. Podsadby sa urobili do konca roku 2023 v množstve 72 827 ks.	36,4 %	106 555	OPKŽP
Vykonať podsadby, predsadby vybraných drevín v porastoch kde stagnuje prirodzená obnova jedlou bielou, bukom lesným, cennými listnáčmi, tisom a ďalšími drevinami v porastoch s homogenizovanou druhovou štruktúrou a podľa konkrétneho fytoecologického zaradenia biotopu na lokalite (50 % preplácanie nákladov).	opakované	300 000 ks	175 000	Opatrenie bolo realizované vo viacerých územiach národných parkov aj orografických celkoch na území CHKO, pričom bolo zamerané na podsadbu jedle a cenných listnáčov. Realizovalo sa na výmere 15,86 ha, podsadby sa robili v množstve 4486 ks. Poznámka: Opatrenie je v prekrýve s opatrením vyššie.	36,66 %	4893,7	OPKŽP
Vykonať individuálnu ochranu predsadených a podsadených drevín, autochtónne dreviny trpiace poškodením zverou ochrániť individuálnou ochranou (50 % preplácanie nákladov).	opakované	350 000 ks	100 000	V rámci projektov sa na výmere 139,82 ha zrealizovala individuálna ochrana jedincov drevín pred ohryzom (ako náhrada za chemickú ochranu), t.j. ochrana sa robila na 1668 ks drevín.	0,4 %	25 314	OPKŽP
Realizovať pravidelné odstraňovanie invázných drevín napr. javorovec jaseňolistý, pajaseň žliazkatý, agát biely, čremcha neskorá, invázných rastlín, expanzívnych alebo	opakované	2 000 ha	500 000	Opatrenie bolo realizované zo strany SVP, š.p. v okolí vodných tokov pre druh <i>Ailanthus altissima</i> na výmere 4,22 ha.	0,2 %	2000	Zdroje SVP, š.p.

nepôvodných drevín a rastlín (50 % preplácanie nákladov).							
Zabezpečiť bezzásahový režim v územiach vyžadujúcich si uplatnenie daného opatrenia z dôvodu udržania alebo zlepšenia stavu biotopu a predmetov ochrany a zabezpečiť finančnú náhradu za obmedzenie bežného hospodárenia v týchto lokalitách. Fragmenty a komplexy prírodných lesov resp. cenných starých horských lesov ponechať trvalo bez zásahu - zabezpečiť ich trvalú ochranu.	opakované	1 000 ha	100 000	V roku 2021 boli vyhlásené PR Pralesy Slovenska, čím bola zabezpečená prísna ochrana 261 lokalít pralesov a pralesových zvyškov s výmerov 10 180 ha, z toho na výmere 4137 ha mimo ÚEV.	107 %	N	N
Uplatniť špecifické PBOL s prispôbením k danému biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody, jemnejšie a extenzívne spôsoby hospodárenia.	opakované	25 000 ha	1 500 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Vo zvlášť vhodných porastoch hlavne biotopu 9130 začať postupne realizovať zmenu na výberkový hospodársky spôsob (s modifikáciami potrebnými na zabezpečení alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody).	opakované	3 500 ha	130 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Vo zvlášť vhodných porastoch začať realizovať pestovanie trvalo viacetážových porastov (s modifikáciami potrebnými na zabezpečení alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopov a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody).	opakované	3 000 ha	100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

E.2.7 Skalnaté biotopy, duny a územia s riedkou vegetáciou

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Odstraňovanie náletov domácich druhov drevín (<i>Pinus silvestris</i>) pre biotop 2340*	opakované	3 ha	5 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Odstraňovanie náletov agáta bieleho (<i>Robinia pseudoacacia</i>) a domácich druhov drevín (<i>Populus tremula</i> , <i>Betula verrucosa</i> , <i>Salix caprea</i> , atď.)	opakované	40 ha	60 000	Odstraňovanie náletov agáta bieleho (<i>Robinia pseudoacacia</i>) sa realizovalo v rámci projektu z OPKŽP na výmere 4,9 ha.	12,25 %	14 920	OPKŽP
Udržiavanie vojenských aktivít na Záhorí pre biotop * 2340	opakované	18 ha	10 000	V oblasti Záhoria sa vojenské aktivity priebežne realizujú v rámci vojenských obvodov. Z dôvodu bezpečnosti nie sú uvádzané presné výmery.	66 %	N	N
Pasenie ovcami alebo kozami v biotope 8230 s vopred stanovenými podmienkami	opakované	5 ha	8 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabezpečovanie uzáverov najohrozenejších a najhodnotnejších jaskýň (vrátane novoobjavených jaskýň), ich údržba a opravy poškodených uzáverov, v odôvodnených prípadoch ochranné pásma jaskýň a potrebné opatrenia	opakované	15 jaskýň	30 000	V rokoch 2021 – 2023 boli zabezpečené vchody do 10 jaskynných systémov zo strany SSJ, v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou.	66 %	42 288	ŠR

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Odstraňovanie náletov domácich druhov drevín (<i>Pinus silvestris</i>) pre biotop * 2340	opakované	3 ha	5 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

Odstraňovanie náletov agáta bieleného (<i>Robinia pseudoacacia</i>) a domácich druhov drevín (<i>Populus tremula</i> , <i>Betula verrucosa</i> , <i>Salix caprea</i> , atď.)	opakované	4 ha	6 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Udržiavať vojenské aktivity na Záhorí pre biotop * 2340	opakované	7 ha	5 000	V oblasti Záhoria sa vojenské aktivity priebežne realizujú v rámci vojenských obvodov. Z dôvodu bezpečnosti nie sú uvádzané presné výmery.	66 %	N	N
Pasenie ovcami alebo kozami v biotope 8230 s vopred stanovenými podmienkami	opakované	10 ha	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabezpečovanie uzáverov najohrozenejších a najhodnotnejších jaskýň (vrátane novoobjavených jaskýň), ich údržba a opravy poškodených uzáverov, vykonanie protieróznych opatrení v zbernej oblasti jaskýň, opatrenia na zachovanie/obnovu vodného režimu v povodí.	opakované	10	20 000	V rokoch 2021 – 2023 sa zrealizovali uzávěry 6 jaskýň zo strany SSI, v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou.	60 %	30 288	ŠR

E.2.8 Sladkovodné biotopy (rieky a jazerá)

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Kosenie a odstraňovanie pokosenej biomasy pôvodných druhov, ak majú za následok zvýšenú eutrofizáciu lokality alebo konkurujú typickým druhom biotopu.	opakované	80 lokalít	160 000	Opatrenie zamerané na kosenie a odstraňovanie pokosenej biomasy bolo zrealizované BROZ a partnerskými organizáciami projektu LIFE na 2 lokalitách (Čiližská Radvaň, Istragov).	2,5 %	12 000	LIFE
Odstraňovanie invázičných druhov napr. <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Heracleum mantegazzianum</i> a expanzívnych druhov.	opakované	50 lokalít	135 000	Na 4 lokalitách (Istragov, Bratislava-Ovsište, Veľkolélsky ostrov, BA - Podunajské Biskupice) zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE. SVP, š. p. realizuje opatrenie na 100 lokalitách v okolí vodných tokov zo štátneho rozpočtu (4253 EUR).	8 % / 208%	98 000	LIFE, ŠR

Budovanie a prevádzka čistiarní odpadových vôd vrátane kanalizácie	jednorazové	9 lokalít	27 000 000	V rámci sledovaného obdobia bolo v rámci SR realizovaných 88 projektov v oblasti čistenia odpadových vôd. Tieto projekty priamo alebo nepriamo pozitívne ovplyvňujú kvalitu vôd v územiach NATURA 2000. Realizované boli z programu OP KŽP vo výške 325 006 019 EUR, z IROP 41 691 897 EUR a z program LZ 10 643 143 EUR	Viac než 100%	377341059	OP KŽP, IROP, OP LZ
Odstraňovanie nepôvodných druhov šíriacich sa na vodných plochách (napr. <i>Elodea canadensis</i> , <i>E. nuttallii</i>)	opakované	20 lokalít	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Odstraňovanie pevného komunálneho odpadu	opakované	20 lokalít	15 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 3 lokalitách (Čiližská Radvaň, Veľký Lél, Podunajské Biskupice). Slovenský rybársky zväz (SRZ) každoročne zabezpečuje opatrenie "čisté brehy" zamerané na odstraňovanie odpadu z okolia vodných tokov.	66 %	7500	LIFE, Zdroje SRZ
Odstraňovanie sedimentov zo zameňujúcich sa vodných plôch	opakované	10 lokalít	8 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 1 lokalite v Marcelovej.	10 %	33 900	LIFE
Regulácia rybného hospodárstva na lokalitách, vrátane obmedzení výskytu bylinožravých rýb	opakované	40 lokalít	10 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Rozrušovanie obnažených dier	opakované	10 lokalít	5 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Usmernenie manipulácie s vodnou hladinou, vypustenie vody a obnaženie dna	opakované	20 lokalít	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Podpora prirodzených záplav, dynamiky tokov, korytotvornej činnosti a splavovania štrkového materiálu.	opakované		0	Opatrenie (obnova procesu simulovaných záplav) bolo zabezpečené na ľavostrannej ramennej sústave Dunaja v spolupráci BROZ s VÚVH a inými partnerskými organizáciami. V opatrení je potrebné pokračovať aj v ďalších rokoch.	66 %	N	N
Vypustenie nádrže a odstránenie sedimentov	jednorazové	15 lokalít	23 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Výrubu sukcesných drevín	opakované	10 lokalít	10 000	Výrubu sukcesných drevín boli odbornými organizáciami ochrany prírody a krajiny realizované na 3 lokalitách na celkovej výmere 158,57 ha.	30 %	187 267	OPKŽP
Vytváranie ochranných zón v podobe brehových porastov pozdĺž vodného toku v šírke min 15 metrov	jednorazové	70 lokalít	100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabezpečenie spriechodňovania bariér na vodných tokoch (riešené pri rybách) čím sa čiastočne obnoví dynamika toku a jeho štrkonosná činnosť.	jednorazové	Riešené v E.3.1.-ryby	Riešené v E.3.1.-ryby	Vyhodnotené v opatrení pri rybách.	N	N	N
Zabránenie erózií a zosuvom pôdy hydrologickými úpravami v toku (zmiernenie sily prúdenia toku napr. vkladáním balvanov,...)	opakované	35 lokalít	35 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabránenie splachom živín z okolitých hnojnených plôch napr. vysádzaním ochranných	jednorazové	10 lokalít	12 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

drevinových pásov v šírke cca 15 metrov pre predchádzanie eutrofizácii							
Vytváranie podmienok na zamedzenie narúšania vodného režimu a úniku vody z lokality najmä prehodnotením opodstatnenosti odvodňovacích kanálov, príp. ich rekonštrukciou prostredníctvom realizácie objektov na zadržiavanie vody v daných kanáloch alebo ich odstránením.	jednorazové	10 lokalít	20 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabránenie pastve, napr. vybudovaním oplôtkov na miestach ohrozených pastvou	jednorazové	100 m	3 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zakladanie porastov dominantných druhov biotopov (napr. <i>Myricaria germanica</i> , <i>Salix eleagnos</i> , atď.) za účelom obnovy alebo revitalizácie biotopov.	jednorazové	5 ha a 5 lokalít	70 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Úprava morfológie toku pre obnovu alebo revitalizáciu biotopu, vykupovanie pozemkov v inundačnom území	opakované	5 km toku ročne	100 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na Veľkolélskom ramene (vtok 2), Šulianskom ramene, Vojčianskom ramene, Kráľovskej lúke, celkovo na výmere 14,5 km.	66 %	1 365 000	LIFE
Monitoring eutrofizácie, znečistenia a živín vodného prostredia so zameraním hlavne na biotopy v nepriaznivom stave.	opakované	50 lokalít	25 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok, jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Kosenie a odstraňovanie pokosenej biomasy pôvodných druhov ak majú za následok zvýšenú eutrofizáciu lokality	opakované	10 lokalít	10 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Odstraňovanie invázných druhov napr. <i>Impatiens</i>	opakované	5 lokalít	13 000	SVP, š. p. realizuje opatrenie na 348 lokalitách v okolí vodných tokov zo štátneho rozpočtu.	Viac než 100 %	239 350	Zdroje SVP, š.p.

<i>glandulifera, Heracleum mantegazzianum</i> a expanzívnych druhov.							
Budovanie a prevádzka čistiarní odpadových vôd vrátane kanalizácie	jednorazové	9 lokalít	27 000 000	V rámci sledovaného obdobia bolo v rámci SR realizovaných 88 projektov v oblasti čistenia odpadových vôd. Tieto projekty priamo alebo nepriamo pozitívne ovplyvňujú kvalitu vôd v územiach Natura 2000. Realizované boli z programu OPKŽP vo výške 325 006 019 EUR, z IROP 41 691 897 EUR a z program LŽ 10 643 143 EUR	Viac než 100 %	377341059	OP KŽP, IROP, OP LŽ
Odstraňovanie nepôvodných druhov šíriacich sa na vodných plochách (napr. <i>Elodea canadensis</i> , <i>E. nuttallii</i>)	opakované	5 lokalít	4 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Odstraňovanie pôvodných konkurenčne silnejších druhov	opakované	2 lokality	6 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Smerová manipulácia s vodnou hladinou, vypustenie vody a obnaženie dna	opakované	2 lokality	2 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Podpora prirodzených záplav, dynamiky tokov, korytotvornej činnosti a splavovania štrkového materiálu.	opakované		0	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Výruby sukcesných drevín	opakované	2 lokality	2 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Vytváranie ochranných zón v podobe brehových porastov pozdĺž vodného toku v šírke min 15 metrov, vykupovanie pozemkov v inundačných územiach od nešťátnych vlastníkov pre umožnenie dynamiky riečnych ekosystémov	opakované	7 lokalít ročne	100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabezpečenie spriechodňovania bariér na vodných tokoch (riešené pri rybách) čím sa čiastočne obnoví dynamika toku a jeho štrkonosná činnosť.	jednorazové		0	Opatrenie bude vyhodnotené pri rybách	N	N	N
Zabránenie erózií a zosuvom pôdy hydrologickými úpravami v toku (zmiernenie sily prúdenia toku napr. vkladáním balvanov,...)	opakované	3 lokality	5 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabránenie splachom živín z okolitých hnojovaných plôch napr. vysádzaním ochranných	jednorazové	2 lokality	2 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

drevinových pásov v šírke cca 15 metrov pre predchádzanie eutrofizácii							
Vytváranie podmienok na zamedzenie narúšania vodného režimu a úniku vody z lokality najmä prehodnotením opodstatnenosti odvodňovacích kanálov, príp. ich rekonštrukciou prostredníctvom realizácie objektov na zadržiavanie vody v daných kanáloch alebo ich odstránením.	jednorazové	2 lokality	2 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabránenie pastve, napr. vybudovaním oplôtkov na miestach ohrozených pastvou	jednorazové	100 m	3 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zakladanie porastov dominantných druhov biotopov (napr. <i>Myricaria germanica</i> , <i>Salix eleagnos</i> , atď.) za účelom obnovy alebo revitalizácie biotopov.	jednorazové	5 ha	20 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Monitoring eutrofizácie, znečistenia a živín vodného prostredia so zameraním hlavne na biotopy v nepriaznivom stave.	opakované	30 lokalít	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

E.2.9 Ostatné (jaskyne atď.)

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

V rámci lokalít Natura 2000 určených pre cieľové biotopy a druhy

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Odstraňovanie odpadov z jaskýň.	opakované	10 jaskýň	20 000	V rokoch 2021–2023 sa v rámci lokalít Natura 2000 vo vzťahu k zlepšeniu biotopov jaskýň realizovalo odstraňovanie odpadov v dvoch jaskyniach. Úloha Plánu hlavných úloh (PHÚ) ŠOP SR 09.18.	20 %	49 500,-	OPKŽP
Kontrola neporušenosti jaskynných ekosystémov a uzáverov.	opakované	70 jaskýň	15 000	V rokoch 2021–2023 sa v rámci lokalít Natura 2000 zabezpečila kontrola jaskýň a uzáverov v 50 jaskyniach na Slovensku. Úloha PHÚ ŠOP SR 02.05.	80 %	8 000,-	ŠR
Zabezpečovanie uzáverov najohrozenejších a najhodnotnejších jaskýň (vrátane novoobjavených jaskýň), ich údržba a opravy poškodených uzáverov.	opakované	10 jaskýň	20 000	V rokoch 2021–2023 sa v rámci lokalít Natura 2000 zabezpečila infraštruktúra zabezpečujúca stav biotopov jaskýň v podobe nových uzáverov a stabilizácie vchodov v 28 jaskyniach na Slovensku. Úlohy PHÚ ŠOP SR 03.07. a 09.18.	100 %	73 000,- 33 300,-	OPKŽP ŠR

Dodatočné opatrenia nad rámec lokalít Natura 2000 (širšie opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry)

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Správa a prevádzka 13 sprístupnených jaskýň a podpora správy ďalších jaskýň, vrátane údržby technických zariadení v jaskyniach a ich vstupných areálov.	opakované	18 jaskýň	90 000	V rokoch 2021–2023 sa vykonala oprava, údržba a rekonštrukčné práce na vstupných areáloch sprístupnených jaskýň, prístupových chodníkoch a technickej infraštruktúry v podzemí jaskýň.	90 %	6 310 027,- 366 938,- 400 000,-	OPKŽP, EF, ŠR
Výstavba náučných centier ochrany prírody pri vstupoch do sprístupnených jaskýň (Demänovská jaskyňa mieru, Brestovská jaskyňa).	jednorazové	2 jaskyne	700 000	V rokoch 2021–2023 nedošlo k výstavbe náučných centier ochrany prírody pri vstupoch do Demänovskej jaskyne mieru a Brestovskej jaskyne.	0 %	0	-

Odstaňovanie odpadov z jaskýň.	opakované	5 jaskýň	5 000	V rokoch 2021–2023 sa nad rámec lokalít Natura 2000 vo vzťahu k zlepšeniu biotopov jaskýň realizovalo odstraňovanie odpadov v 4 jaskyniach. Úlohy PHÚ ŠOP SR 03.07. a 09.18.	85 %	3 500,-	OPKŽP
Kontrola neporušenia jaskynných ekosystémov a uzáverov a spôsobu hospodárenia v ochranných pásmach jaskýň.	opakované	20 jaskýň	3 000	V rokoch 2021–2023 sa nad rámec lokalít Natura 2000 zabezpečila kontrola jaskýň a uzáverov v 20 jaskyniach na Slovensku. Úloha PHÚ ŠOP SR 02.05.	100 %	3 000,-	ŠR
Zabezpečovanie uzáverov najohrozenejších a najhodnotnejších jaskýň (vrátane novoobjavených jaskýň), ich údržba a opravy poškodených uzáverov.	opakované	5 jaskýň	10 000	V rokoch 2021–2023 sa nad rámec lokalít Natura 2000 zabezpečila infraštruktúra zabezpečujúca stav biotopov jaskýň v podobe nových uzáverov a stabilizácie vchodov v 5 jaskyniach na Slovensku. Úlohy PHÚ ŠOP SR 03.07. a 09.18.	100 %	7 000,- 15 000,-	ŠR OPKŽP
Preventívne prehliadky a čistenie skalných stien nad vchodmi a v podzemí sprístupnených jaskýň voči možnému padaniu a rúteniu skalných blokov, úlomkov a skál v rámci zabezpečenia bezpečnosti pohybu osôb a majetku.	opakované	8 jaskýň	10 000	V rokoch 2021–2023 sa vykonali preventívne prehliadky a čistenie skalných stien nad vchodmi a v podzemí sprístupnených jaskýň (Demänovská ľadová jaskyňa, Važecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Driny, Domic, Bystrianska jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa) voči možnému padaniu a rúteniu skalných blokov, úlomkov a skál v rámci zabezpečenia ochrany života a zdravia a bezpečnosti pohybu osôb a majetku organizácie.	100 %	60 336,-	ŠR

E.3 Ďalšie opatrenia zamerané na konkrétne druhy, ktoré nesúvisia s konkrétnymi ekosystémami alebo biotopmi

E.3.1 Opatrenia a programy zamerané na konkrétne druhy, ktoré nie sú zahrnuté inde

Obojživelníky

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Zachovanie mokradí a zamedzenie ich zániku sukcesiou (čistenie mokradí)	opakované	50 lokalít	100 000	Opatrenie bolo zamerané na vytváranie reprodukčných lokalít pre obojživelníky, prioritne pre druhy Bombina variegata, Rana temporaria, Triturus montandoni, prehľbovaním existujúcich zanesených terénnych depresí, alebo vytváraním nových. Bolo vytvorených 71 nových lokalít pre reprodukciu týchto druhov zo strany správ NP. BROZ v spolupráci s partnerskými organizácia projektu LIFE obnovila ďalšie 3 lokality (Čiližská Radvaň, Čičov, Veľkolélsky ostrov).	142 %	23 800	OPKŽP LIFE
Zmierňovanie vplyvov investičných zásahov do reprodukčných biotopov druhu tvorbou nových biotopov	jednorazové	50 lokalít	0	Pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie a povoľovacom konaní k investičným zámerom, pri ktorých by mohlo dôjsť k zániku významných reprodukčných lokalít pre druhy obojživelníkov, sa tieto skutočnosti zohľadňujú a navrhujú sa zmiernujúce opatrenia, ale sa činnosť nepovolí. Opatrenie je zabezpečované priebežne organizáciami ochrany prírody (ŠOP SR, NP).	66 %	N	N
Prostredníctvom pripomienkovania PSOL regulácia hospodárenia v lužných lesoch	jednorazové	3 000 ha	1 000 000	Opatrenie je zabezpečované priebežne organizáciami ochrany prírody (ŠOP SR, NP) pri vyjadrovaní k PSL. Pri posudzovaní PSL sa zohľadňujú aj významné reprodukčné lokality obojživelníkov, ale tieto typy opatrení nie sú priamo uvádzané v PSL, preto nie je možné vyhodnotiť (kvantifikovať) opatrenie. Osobitné opatrenia neboli financované.	N	N	N
Podpora ekotónových zón a líniovej výsadby zelene v krajine	jednorazové	300 ha	300 000	Opatrenie je totožné s opatreniami v časti ostatné agroekosystémy. Nie je vyhodnotené osobitne.	N	N	N
Výstavba trvalých zábran a podchodov	jednorazové	10 podchodov	3 500 000	Trvalé zábrany a podchody pre obojživelníky sa zohľadňujú a aplikujú pri výstavbe cestných komunikácií. Modernizovali sa v rámci MD SR Technické podmienky č. 067 z roku 2023 pre projektovanie a výstavbu migračných objektov pre živočíchy pri výstavbe úsekov ciest. Boli nastavené parametre technických objektov aj pre obojživelníky, ktoré sú zaradené v kategórii D. Tieto technické podmienky sa využívajú pri projektovaní nových cestných úsekov. Evidenciou počtu podchodov disponuje MD SR a NDS.	66 %	N	N
Budovanie mobilných zábran a prenos obojživelníkov cez cestné komunikácie	opakované	50 lokalít	100 000	Počas rokov 2021 – 2023 prebiehalo budovanie mobilných zábran pre obojživelníky na kritických úsekoch ciest na 39 až 45 lokalitách, v závislosti od jednotlivých rokov.		302 400	ŠR

Plazy

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Podpora lesostepných a lúčnych biotopov s ponechaním ekotónov a kamenných sutí na okraji biotopu a extenzívnym pasením a kosením bez používania chemických látok.	opakované	150 lokalít / 100 ha	260 000	Opatrenie je realizované popri iných opatreniach pre biotopy. Samostatne pre plazy nebolo realizované.	N	N	N
Nastavenie udržateľného využitia hradov a zrúcanín z ohľadom na herpetofaunu	opakované	20 objektov	150 000	Opatrenie nie je možné vyhodnotiť. Nebolo financované vo vzťahu k druhom plazov, ale sú realizované aktivity na opravu hradov a zrúcanín neziskovými subjektmi. Zároveň sa tým napĺňa aj predmetné opatrenie.	N	N	N
Podpora mokradných spoločenstiev, nezregulovaných tokov a rybníkov s ponechaním brehových porastov.	opakované	10 lokalít (plocha 5ha+)	250 000	Opatrenie so zameraním na plazy nebolo realizované.	N	N	N
Podpora opatrení pre posilnenie populácie korytnačky močiarnej a zlepšenie stavu jej kladísk. Vytvoriť a udržiavať koridor izolovaný od okolitej poľnohospodárskej krajiny, ponechanie pásov okolo polí a okrajových zón okolo vodných plôch, aby sa zamedzilo splachu hnojív a pesticídov, podpora piesčitých plôch ako kladísk korytnačky močiarnej	opakované	8 lokalít	250 000	ŠOP SR v rámci projektu IP LIFE zabezpečovala kosenie a udržiavanie kladiska korytnačky močiarnej na Latorici (Tajba) na ploche 1,16 ha. BROZ v spolupráci s partnermi projektu LIFE zabezpečovala starostlivosť na kladiskách korytnačky na ďalších dvoch lokalitách (Pohrebište, Veľký Lél).	37,5 %	174 150	LIFE
Prehľbovanie, bagrovanie lokalít, odsávanie nánosov, zlepšovanie biotopových podmienok a rozšírenie vhodného biotopu korytnačky močiarnej	jednorazové	8 lokalít	900 000	BROZ v spolupráci s partnermi projektu LIFE zabezpečovala zlepšovanie biotopových podmienok korytnačky na dvoch lokalitách (Pohrebište, Veľký Lél). V rámci projektu IP LIFE pripravuje SVP, š.p. opatrenie na privádzanie vody na lokalitu Tajba z Bodrogu, čím sa zvýši hladina vody v danej lokalite a zlepšia sa podmienky pre druh. V súčasnosti sú realizované prípravné fázy projektu.	25 %	33 900	LIFE

Ryby

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Spriechodnenie migračných prekážok riek s dôrazom na vodnaté toky s výskytom viacerých reofilných druhov rýb.	jednorazové	60 bariér	21 000 000	Odstránená 1 migračná bariéra v Smižianskej Maši (ŠOP SR) z Environmentálneho fondu. Bolo realizované opatrenie na 3 bariérach - na vodnom toku Hornád v r.km 131,280, na vodnom toku Bodva v r.km 18,760, na vodnom toku Torysa v r.km 79,368. BROZ zabezpečila v rámci LIFE projektu rekonštrukciu (spriechodnenie) 5 migračných bariér. SVP, š. p. pripravuje odstraňovanie 8 bariér vo vodných tokoch Dubová, stupeň v rkm 13,600 a vo vodnom toku Žitava, VÚ SKN0018 (3 stupne), VD Jelšovce, rkm 72,100, VD Nitra, rkm 59,845, vo vodnom toku Revúca, rkm 1,000 a rkm 1,788, vo vodnom toku Turiec, rkm 8,966, Hať Trenčianske Biskupice, rkm 163,100 (je vydané alebo sa vybavuje stavebné povolenie).	26,6 %	874 771	EF, Zdroje SVP
Revitalizácia mokradí, inundačných vôd, zazemnených ramien, nížinných tokov, vytváranie tóní, močiarov, refúgií pre ryby v čase sucha v podobe hlbších jám, napájanie meandrov, vytváranie úkrytov z mŕtveho dreva a rastlín, obnova laterálnej konektivity riek s inundačnými vodami, revitalizácia a renaturácia vodných a močiarnych biotopov v bývalých alúviách nížinných riek a pod.	jednorazové	3 500 ha a 50 km	13 500 000	Obnova riečnych ramien Dunaja – bagrovanie, otváranie riečnych ramien bola realizovaná BROZ v spolupráci s partnermi projektu na 10 lokalitách (Rudava, Istragov - ramená, Istragov – mokrade, Veľkolélske rameno, Šulianske rameno, Vojčianske rameno, Kráľovská lúka ramenný systém, Klížská Nemá, Dedinský ostrov, Čičov), celkovo v dĺžke 21,7 km, na výmere 73,72 ha. Revitalizáciu koryta Klátovského ramena v katastri obce Trhová Hradská na ploche 1,221 ha, dĺžka 0,407 km v roku 2024 zabezpečovalo SVP, š.p., tiež obnovu mokradí v k. ú. Veľká Krčava a revitalizáciu Hrubošúrskeho ramena (Hrubý Šúr) - náпустný objekt a obnovu (prekopanie) ramena.	2,1 % a 43,4 %	2 328 698	LIFE, Interreg, NFM, zdroje SVP
Obnova brehových porastov regulovaných tokov a revitalizácia regulovaných úsekov riek do prírody blízkeho stavu				Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Podpora umelého chovu a vysadzovania, vytvorenie/posilnenie generačných stád a repatriácia druhov na pôvodné lokality	opakované	500 000 jedincov	1 500 000	V rámci LIFE Living rivers sa plánuje podpora populácie jesetera malého.	N	N	N
Zriaďovanie ochranných lesov s pôdoochrannou a	jednorazové	800 ha	500 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

vodochrannou funkciou v pramenných oblastiach tokov s výskytom druhu								
Zvyšovanie hydromorfologickej členitosti korýt regulovaných tokov (zachovanie a obnova neresísk druhu)	jednorazové	20 tokov	2 000 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N	
Výstavba a zvýšenie účinnosti ČOV	jednorazové	20 objektov	6 500 000	V rámci sledovaného obdobia bolo v rámci SR realizovaných 88 projektov v oblasti čistenia odpadových vôd. Tieto projekty priamo alebo nepriamo pozitívne ovplyvňujú kvalitu vôd v územiach Natura 2000 . Realizované boli z programu OPKŽP vo výške 325 006 019 EUR, z IROP 41 691 897 EUR a z program LZ 10 643 143 EUR	Viac než 100 %	377341059	OP KŽP, IROP, OP LZ	

Vtáky

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
V okolí vybraných hniezd ohrozených najmä ťažbou obmedzovanie vyrušovania v čase hniezdenia, chrániť hniezdne stromy.	opakované	60 lokalít	5 000	Odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR, správy NP) priebežne podávajú na okresný úrad žiadosti o vyhlásenie ochrany hniezdných stromov v lesných porastoch, v okolí ktorých nie je možné v presne stanovenej oblasti realizovať hospodársku činnosť, čím by sa ohrozilo hniezdenie týchto druhov. Zvyčajne sú vymedzované pre bociana čierneho a druhy dravcov. Opatrenie je realizované priebežne.	66 %	N	ŠR
Revitalizácia mokradí, obnova zazemnených mokradí, kosenie trstiny na plochách s jej veľkými porastmi.	jednorazové	105 ha	1 850 000	V rámci projektu LIFE bolo zo strany BROZ a spolupracujúcich organizácií zabezpečené kosenie 100 ha trstina v lokalite Čiližská Radvaň.	95,2 %	3740	LIFE
Obnova hniezdných stien pre včelárika, rybárika, brehuľu.	jednorazové	3 km	150 000	V rámci projektu na realizáciu programu starostlivosti o CHVÚ Horná Orava (OPKŽP) bolo vybudovaných 7 hniezdných stien pre rybárika. Každá stena mala dĺžku 3,4 m, dokopy 23,8 m (0,02 km). V rámci projektu LIFE boli zo strany BROZ a spolupracujúcich organizácií obnovené hniezdne steny pre brehuľu na 7 lokalitách (Petržalka - Ovsšte, Chfaba, Iža, Veľké Kosihy, Malé Leváre, Gajary, Istragovské rameno) v celkovej dĺžke 1137 m (1,137 km).	38,56 %	228 049	OPKŽP LIFE
Tvorba zasakovacích a izolačných pásov na ornej pôde okolo mokradí s cieľom zníženia znečistenia a prenikania sedimentov do mokradí z ornej pôdy.	opakované	150 ha	30 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o	100 %	N	N

				biotopoch (SMR4). Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov (GAEC 4). Zamerané na dodržiavanie zákazu používania pesticídov a hnojív na poľnohospodárskej ploche v nárazníkových zónach pozdĺž vodných tokov vo vzdialenosti do 3 m od brehovej čiary alebo zátopovej čiary.			
Vytvorenie nových hniezdných ostrovov.	opakované	5 ha	125 000	V rámci projektu z OPKŽP vytvorila ŠOP SR 6 nových plávajúcich ostrovov pre rybára riečného na VN Sĺňava a VN Kráľová - na celkovej ploche 0,18 ha.	3,6 %	2 385 092	OPKŽP
Na významných zimoviskách a potravných biotopoch a iných kritických úsekoch zvýraznenie elektrických vedení prvkami eliminujúcimi kolízie s vtáctvom a účinné zábrany na obmedzenie zabíjania vtákov elektrickým prúdom.	jednorazové	140 km	140 000	Distribučnými spoločnosťami, najmä na západnom a južnom Slovensku sú udržiavané elektrické vedenia tak, aby boli zvýraznené pre druhy vtákov (v rámci udržateľnosti LIFE projektov). Zároveň sa priebežne v prípade výstavby alebo údržby nových vedení rovnako požadujú predmetné zvýraznenia.	66 %	N	N
Maximálna eliminácia rizika nezákonného odstrelu, vykladania otrávených návnad a ďalších foriem env. kriminality. Zefektívnenie vyhľadávania otrávených návnad napr. vycvičenými psami a posilnením stráže prírody.	opakované	800 hodín / 2 psi	20 000	Po vytvorení samostatných zložiek Envirokriminálnej polície, sa tieto zložky policajného zboru zaoberajú predmetnými zakázanými činnosťami, ktoré sú kvantifikovateľné až na úroveň trestného činu.	66 %	N	N
Podpora chovu hospodárskych zvierat v území, ich voľného pasenia v krajine, obnova extenzívnej pastvy ovcami, kozami a kosenie vopred určeným technologickým postupom.	opakované	24 370 ha	1 350 000	Podpora pasenia bola zabezpečená prostredníctvom SP SPP na výmere 28 412,41 ha s vopred určeným technologickým postupom v zmysle požiadaviek SP SPP. Bližšia špecifikácia akým druhom zvierat prebiehala, nie je možné v súčasnosti identifikovať. Opatrenie zabezpečovala tiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 14,3 ha v rámci 2 lokalít.	66 %	3 894 079	SP SPP, LIFE, ŠR
Úprava lesohospodárskych postupov, napr. zachovanie časti porastov vo veku nad 80 rokov, ponechanie stojacích hniezdných stromov a ďalšie lesnícke environmentálne opatrenia.	opakované	32 400 ha	1 620 000	Opatrenie bolo realizované pre druhy Picus canus, Dendrocopos leucotos, Dryocopus martius, Strix uralensis, Glauclidium passerinum, Aegolius funereus, Muscicapa striata v oblasti NP Malá Fatra na ploche 62,64 ha. Zároveň sa realizovalo popri iných opatreniach v lesoch.	0,2 %	N	N
Zhotovenie, inštalácie a údržba búdok rôznych typov.	opakované	920 búdok	37 000	Z projektu z OPKŽP bolo vyrobených a inštalovaných 1500 búdok pre druhy kuvičok vrbčí (Glauclidium passerinum), pôtik kapcavý (Aegolius funereus), sova dlhochvostá (Strix uralensis), žltouchvostá hôrny (Phoenicurus phoenicurus) za 150 000 EUR. Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE v počte 70 ks za 3 500 EUR. Spolu – 1570 ks.	171 %	153 500,-	OPKŽP, LIFE
Obmedzenie využívania pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk a xerotermných biotopov.	opakované	Prioritne v CHVÚ	0	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články.	66 %	N	N

Pri ťažbe štrku ponechávanie ostrovčekov buď zo skrývky alebo nevyťaženeho materiálu.	opakované	Rozhodnutiami pri povolení	0	Opatrenie je realizované priebežne pri posudzovaní vplyvov plánov/projektov na lokality sústavy Natura 2000. Odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR, správy NP) sa vyjadrujú k vplyvu činnosti tak, aby sa minimalizoval negatívny vplyv na populácie druhov vtákov. Počet lokalít, ktoré boli predmetom posúdenia, nie je možné kvantifikovať.	66 %	N	N
Lokálne ponechávanie úhorov vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín. Aplikovanie agroenvironmentálnej schémy.	opakované	4000 ha	350 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP sú nastavené dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) - Minimálny podiel poľnohospodárskej plochy vyčlenenej na neproduktívne plochy alebo prvky (GAEC 8) - min. 4 % neproduktívnej ornej pôdy. Zároveň sa v zmysle nariadenia vlády č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb ustanovujú regulatívy na zlepšenie štruktúry ornej pôdy a zadefinovanie podmienok v prípade neproduktívnych plôch.	66 %	N	N
Vylúčenie a minimalizovanie používania olova pri love rýb a zveri.	opakované	legislatívne opatrenie, navrhované EK	0	Použitie oloveného streliva pri love vodného vtáctva je zakázané aj zákonom č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§ 65 ods. 7). V legislatíve nie je zapracované nariadenie komisie (EÚ) 2021/57 z 25. januára 2021, ktorým sa mení príloha XVII k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH), pokiaľ ide o olovo v strelive používanom v mokradiach alebo v ich okolí, podľa ktorého „V mokradiach alebo v pásme do 100 metrov od mokradí sa po 15. februári 2023 zakazuje: a) odpaľovanie streliva s koncentráciou olova (vyjadreného ako kov) rovnajúcou sa alebo vyššou ako 1 % hmotnostného; b) nosenie akéhokoľvek takéhoto streliva počas strelby v mokradiach alebo počas cesty na účely strelby v mokradiach.“	50 %	N	N
Vylúčenie výstavby veterných parkov na významných zimoviskách a migračných koridoroch.	opakované	Rozhodnutiami pri povolení	0	Opatrenie je realizované priebežne pri posudzovaní vplyvov plánov/projektov na lokality sústavy Natura 2000. Odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR, správy NP) sa vyjadrujú k vplyvu činnosti tak, aby sa minimalizoval negatívny vplyv na populácie druhov vtákov. Počet lokalít, ktoré boli predmetom posúdenia, nie je možné kvantifikovať.	66 %	N	N
Zviditeľňovanie prekážok.	opakované	100 ks	5 000	Priebežne sa v prípade výstavby alebo údržby objektov, ktoré predstavujú ohrozenie druhov vtákov (presklené budovy), vyžaduje pri povoľovaní činnosti zo strany odborných organizácií ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP) ich primerané zvýraznenia.	66 %	N	N
Obnova plytkých častí brehových čiar vodných plôch či tokov, kde došlo k nevhodnej regulácii a vytvorenie lovísk a "roosting sites" pre <i>Nycticorax nycticorax</i> .	jednorazové	250 m brehovej čiar	4 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zabezpečenie dostatočnej hladiny vody v mokradiach s hniezdením druhu s možnosťou ovplyvnenia z neďalekých melioračných či odvodňovacích kanálov a to vybudovaním objektov na	opakované	100 ha	50 000	Opatrenie realizovala SOS/Birdlife na ploche 32,72 ha pre druhy <i>Aythya nyroca</i> , <i>Botaurus stellaris</i> v rámci CHVU Medzibodrožie. Opatrenie realizovala BROZ v spolupráci s partnerskými organizáciami na 3 lokalitách (Čičov, Čiližská Radvaň, Dedinský ostrov), na celkovej výmere 50 ha.	82,72 %	823 740	LIFE, NFM

zadržiavanie, napúšťanie, či čerpanie vody.				SVP, š. p. v spolupráci s SOS/BirdLife zabezpečuje revitalizáciu CHVÚ Žitavský luh a CHVÚ Parížske močiare v k. ú. Veľká Maňa, Kmeťovo, Michal nad Žitavou, Žitavce v roku 2024.			
Eliminácia resp. usmernenie agrochemických postupov a používania rodenticídov v poľnohospodárstve (<i>A. heliaca</i> a <i>F.cherrug</i>).	opakované	1800 ha	80 000	V súčinnosti MŽP SR a MPRV SR bol stanovený postup (usmernenie) pre aplikáciu rodenticídov v CHVU a ich okolí s cieľom minimalizovať negatívny vplyv na populácie drevcov. Plochu, na akej bol aplikovaný nie je možné v súčasnosti vyhodnotiť.	66 %	N	N
Prekladanie hniezdných podložiek vo vhodných hniezdných biotopoch, spevnenie a úpravy nestabilných hniezd ohrozených zrútením.	opakované	60 hniezd	12 000	Z projektu z OPKŽP bolo vyrobených a následne inštalovaných 50 hniezd pre druhy bocian čierny (<i>Ciconia nigra</i>), orol kriklavý (<i>Aquila pomarina</i>), orol skalný (<i>Aquila chrysaetos</i>), včelár lesný (<i>Pernis apivorus</i>) a 30 ks hniezdných podložiek pre druh bocian biely (<i>Ciconia ciconia</i>).	133 %	77 216	OPKŽP
Obnova a manažment menších rybníčkov v poľnohospodárskej krajine, obnova a manažment poľných mokradí.	jednorazové	110 ha	260 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zvýšenie kvality a rozlohy vhodných biotopov na lokalitách s výskytom hlucháňa (<i>Tetrao urogallus</i>) prostredníctvom aplikácie aktívnych manažmentových opatrení.	opakované	1 200 ha	1 510 000	Vytváranie nových vhodných lokalít pre druh s cieľom zvýšenia jeho rozlohy prostredníctvom aplikácie aktívnych manažmentových opatrení v mladých porastoch bolo realizované na ploche 716,14 ha.	59,67 %	294 947	OPKŽP
Ochrana existujúcich vhodných biotopov pre hlucháňa a iné druhy - zabezpečenie ochrany existujúcich vhodných lesných biotopov v okolí lokalít výskytu.	opakované	17 450 ha	827 000	V 5. stupni ochrany a v zónach A v rámci vyhlásených chránených území sa nachádza 21 635,33 ha biotopov druhu a na základe právoplatných rozhodnutí okresných úradov vydávaných podľa § 4 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. je v súčasnosti dočasne ustanovených 7 380,01 ha v bezzásahu; spolu 29 015,51 ha.	166,3 %	N	N
Zmena druhovej skladby rýb v prospech dravých druhov a nižšej intenzity chovu so znížením zakalenia vody.	opakované	1 000 ha	150 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Na hniezdiskách na rybníkoch udržiavať dostatočnú rozlohu trstia a ustálenú hladinu počas hniezdenia a preferovať takú osádku rýb, ktorá zabezpečí priehľadný vodný stĺpec.	opakované	350 ha	200 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Prostredníctvom PRV alebo iných nástrojov podpora pre vytvorenie pestrých mozaikovitých biotopov so zachovaním solitérov, skupín stromov, izolovaných lúčok a lúk	opakované	7 000 ha	1 000 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

sa následne vo vhodnom termíne kosenia alebo prepásania.							
Rehabilitácia a chov v podmienkach ex situ, odber zranených a osirelých vtákov a umiestňovanie do karanténnych (rehabilitačných) staníc, vrátane ich prevádzky.	opakované	10 staníc	500 000	V období rokov 2021 – 2023 bolo prevádzkovaných 25 rehabilitačných zariadení, z toho 7 externých zariadení prevádzkovaných inými subjektmi ako sú organizácie rezortu životného prostredia.	66 %	1 404 018	ŠR, EF

Článkonožce

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Zavádzanie bezzásahového režimu na lokalitách výskytu lesných druhov chránených chrobákov, zamerať sa predovšetkým na existujúce maloplošné chránené územia, ochranné lesy a ÚEV s predmetom ochrany týchto druhov.	opakované	60 000 ha	6 000 000	V roku 2021 boli vyhlásené PR Pralesy Slovenska, čím bola zabezpečená prísna ochrana 261 lokalít pralesov a pralesových zvyškov s výmerov 10 180 ha. Zároveň bol rozzónovaný NP Muránska planina, kedy sa zvýšila výmera o 5002,94 ha a NP Veľká Fatra, kde sa zvýšila výmera bezzásahového režimu o 8449 ha. Zonáciou NP Slovenský kras sa zvýšila výmera o 7357,56 ha. Celkovo vzrástla výmera na 30 917 ha.	51,5 %	N	N
Postupné vytváranie pestrých mozaikovitých biotopov so zachovaním solitérov, skupín stromov, izolovaných lúčok a lúky sa následne vo vhodnom termíne kosenie a prepásanie.	opakované	1 500 ha	150 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Kontrola, lokalizácia a činnosti vedúce k zabráneniu preniknutia odpadových a chemických látok do biotopov druhov (najmä povrchových tokov, podzemných vôd a mokradí).	opakované	100 lokalít	60 000	Opatrenie zamerané na kontrolu a lokalizáciu takejto činnosti je realizované priebežne kontrolnými orgánmi na úseku odpadového a vodného hospodárstva. Opatrenie na zabránenie preniknutia odpadových vôd nebolo realizované.	N	N	N
Manažment na zachovanie lesných svetlín a rúbanísk, zabránenie sukcesie.	opakované	15 lokalít	8 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

Obnovenie a podpora extenzívneho pasenia a kosenia a ponechanie lesných okrajov – ekotónov.	opakované	5 000 ha	120 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na ploche 16 ha.	0,32 %	39 000	LIFE, ŠR
Odchyt a eliminácia invázných druhov rakov.	opakované	50 lokalít	50 000	Opatrenie bolo realizované v rámci nariadenia rýchlej eradikácie na 2 lokalitách v prípade zisteného výskytu raka červeného, ktorý je inváznym nepôvodným druhom vzbudzujúcim obavy Európskej únie.	4 %	20 200	ŠR, EF
Obmedzenie regulácie malých lesných potokov a zamedziť približovaniu drevnej hmoty po lesných bystrinách a vodných tokoch.	opakované	30 potokov	30 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnova a zachovanie tradičného hospodárenia v lesných ekosystémoch, zastavenie ťažby v oblastiach s hojným výskytom druhov.	opakované	20 lokalít	6 000	Opatrenie je prepojitelné na lokality, v rámci ktorých sa realizovali opatrenia pre lesné biotopy, najmä zavádzanie prírody blízkeho hospodárenia v lesoch a jemnejšie spôsoby obnovy lesa.	66 %	427 187	OPKŽP
Obnova biotopov druhov, ktoré boli premenené na nepôvodné plantáže (monokultúry) postupným vnášaním stanovište pôvodných drevín.	opakované	60 000 ha	6 150 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 14,7 ha.	0,02 %	200 000	LIFE
Podpora existujúcich objektov prírody blízkeho hospodárenia v lesoch (Pro Silva), šetrné obhospodarovanie lesov s vysokou ochranárskou hodnotou v rámci certifikácie lesov FSC ap.	opakované	45 000 ha	450 000	Opatrenie je realizované prostredníctvom certifikácie lesov FSC a podpory v rámci predmetného systému. Na Slovensku má certifikát FSC asi 10 % lesov, v roku 2022 predstavovali tieto porasty výmeru 328 000 ha.	728 %	N	N
Ponechávanie hrubého mŕtveho dreva (stojace zlomy, štompy, pahýle, ležanina v rôznom stupni rozkladu) v počte minimálne 5 ks na 1 ha, vnášanie, výsadba druhov drevín, ktoré sú biotopom druhov chrobákov eur. významu (napr. jedľa, dub, buk, atď.) do porastov v minimálne 10% zastúpení, podpora zmladenia týchto druhov a ich ochrana pred ohryzom zveri, v prípade výskytu viacgeneračných výstavkov týchto domácich druhov zabezpečiť ich ochranu a využiť ako semenné stromy.	opakované	15 000 ha	750 000	Opatrenie zamerané na ponechávanie hrubého mŕtveho dreva (jeho výkupom od vlastníkov, správcov územia) bolo aplikované na výmere 2175,5 ha v rámci projektov z OPKŽP zameraných na PBHL.	14,50 %	346 206	OPKŽP

Pri obnove les. porastov ponechavanie vystavkov starých listnatých stromov s dutinami v počte minimálne 10 ks na 1 ha, vnášanie, výsadba vybraných drevín do porastov v minimálne 30% zastúpení, podpora zmladenia vybraných drevín a ich ochrana pred ohryzom zveri, v prípade výskytu viacgeneračných vystavkov dubov zabezpečiť ich ochranu a využiť ako semenné stromy.	opakované	35 000 ha	2 450 000	V rámci projektov financovaných z OPKŽP bolo opatrenie zamerané na ponechávanie stromov na dožitie (najmä so zameraním na jedince cenných listnáčov, alebo tzv. biotopových stromov) ich výkupom od vlastníkov (správcov) pozemkov na výmere 9498,21 ha (v objeme viac ako 106 tis. m3). Opatrenie je totožné s opatrením pre Lesy.	27,13 %	5 515 727	OPKŽP
Striktná ochrana biotopov druhu <i>Coenonympha hero</i> , odstraňovanie náletových drevín, vylúčenie akejkoľvek činnosti smerujúcej k zníženiu kvality biotopu, resp. premene na iný biotop.	opakované	6 lokalít	4 000	Opatrenia pre tento druh neboli realizované z projektov. Starostlivosť o jednu lokalitu je zabezpečovaná zo štátneho rozpočtu vlastnými kapacitami ŠOP SR.	16,6 %	N	ŠR
Ponechanie na samovývoj časť územia hornej Nitry poklesnutého vplyvom baníctva.	jednorazové	35 ha	15 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnova a zachovanie tradičného hospodárenia pasiením, obnova pasienkových lesov, resp. pasienkového hospodárstva v lesoch.	opakované	10 lokalít	10 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 1 lokalite (42 ha) ÚEV Veľkolélsky ostrov.	10 %	N	LIFE
Obnova biotopov s makrofytnou vegetáciou (plytké, postupne s zvažujúce litorálne zóny), prípadne vytvorenie vhodných biotopov pre potápnika v degradovaných častiach ramien.	opakované	70 lokalít	100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnova mokraďových biotopov v oblastiach s narušeným vodným režimom, najmä v poľnohospodárskej krajine. Obnova mokraďových biotopov so zárastami makrofytnéj vegetácie v kanálových sústavách.	jednorazové	150 lokalít	1 000 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnova biotopov druhu <i>Pseudogaurotina excellens</i> , ktoré boli premenené na nepôvodné husté plantáže (monokultúry smreka) postupným	opakované	3 000 ha	100 000	Na území NP Muránska planina prebehlo premapovanie všetkých lokalít s výskytom druhu a následne viaceré stretnutia s obhospodarovateľmi lesa a vedeckými pracovníkmi, aby sa nastavil vhodný spôsob starostlivosti a zachovania porastov živnej rastliny. Vlastné opatrenia budú realizované v ďalších rokoch. Následne bolo	N	6 821,20	IP LIFE

rozvoľňovaním zápoja a podporou živnej rastliny druhu (<i>Lonicera nigra</i>). Pri obnove lesných porastov nepoškodzovanie zárastov <i>Lonicera nigra</i> nevhodným sústreďovaním dreva a výrubom.				organizované školenie pre odbornú verejnosť s cieľom ich zaškolenia ako hospodáriť v lesoch s výskytom cieľového druhu (suma uvedená za organizáciu školenia).			
Šetrné obhospodarovanie lesov, prípadne bezzásahovosť v okolí závrto a vstupov do jaskýň pri potenc. výskyte druhu <i>Duvalius hungaricus</i> .	opakované	50 lokalít	15 000	Opatrenie nebolo realizované. Je aplikované v prípade územi s 5. stupňom ochrany, ale nie je vyhodnotiteľné/kvantifikovateľné.	0 %	N	N
Úprava vodného režimu obnovou vhodných mikrohabitatov pre <i>Leptidea morsei</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> a ďalšie druhy	jednorazové	3 ha	9 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zachovanie stepí a lesostepí a zamedzenie ich zániku sukcesiou.	opakované	40 lokalít	4 000	Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 13 lokalitách.	32,5 %	93 000	LIFE, ŠR
Zachovanie, resp. vytvorenie v poľnohospodárskej krajine nášľapné kamene pre druh (nelesné spoločenstvá, remízky, okrajové lemy) bez používania chemických látok. Zakladanie nových biokoridorov so stanovištne pôvodnými listnatými drevinami najmä dubom, vrbami, ovocnými stromami ap.	opakované	150 remízok	300 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zamedzenie šírenia a postupná eliminácia invázných a invázne sa správajúcich rastlín.	opakované	5 000 ha	500 000	Odstraňovanie invázných druhov rastlín vyplýva vlastníkom, správcom, nájomcom zo zákona č. 150/2019 Z. z. (rozsah týchto opatrení nie je možné vyhodnotiť). Elimináciu týchto druhov zabezpečujú aj organizácie ochrany prírody (ŠOP SR a NP) každoročne v priemere na 13,54 ha (spolu 164 529 EUR). Opatrenie zabezpečovala BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 5 lokalitách (177 000 EUR).	66 %	341 529	ŠR LIFE
Zamedzenie splavu pesticídov a hnojív z polí do vodných tokov.	opakované	10 lokalít	10 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov (GAEC 4). Zamerané na dodržiavanie zákazu používania pesticídov a hnojív na poľnohospodárskej ploche v nárazníkových zónach pozdĺž vodných tokov vo vzdialenosti do 3 m od brehovej čiary alebo zátopovej čiary.	100 %	N	N

Zamedzenie vhodným manažmentom (pasenie, odstraňovanie náletových drevín) zarastaniu prirodzených nelesných biotopov v dôsledku opustenia plôch.	opakované	3 500 ha	350 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zamedziť, aby sa nelesné biotopy s výskytom <i>Bolbelasmus unicornis</i> a <i>Carabus hungaricus</i> previedli na ornú pôdu.	opakované	5 000 ha	500 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom je zabezpečené charakterom kondicionality ako súboru požiadaviek, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP – tie tvoria dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) ako aj iné štatutárne manažmentové opatrenia (tzv. SMR) a ich jednotlivé články - medzi kt. patria aj smernica o vtákoch (SMR 3) a smernica o biotopoch (SMR4). Zabránenie premene prirodzených a poloprirodzených biotopov a biotopov druhov na iný druh poľnohospodárskej pôdy ako TTP je súčasťou požiadaviek na všeobecnú a špecifickú ochranu trvalých trávnych porastov (GAEC 1 a GAEC 9).	100 %	N	N

Mäkkýše

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Zníženie záberov biotopov a biotopov druhov infraštruktúrou a výstavbou.	opakované	173 lokalít/ 1550 ha	400 000	Opatrenie je realizované priebežne pri posudzovaní vplyvov plánov/projektov na lokality sústavy Natura 2000, vrátane významných lokalít výskytov mäkkýšov. Odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR, správy NP) sa vyjadrujú k vplyvu činnosti tak, aby sa minimalizoval negatívny vplyv na ich populácie druhov. Počet lokalít, ktoré boli predmetom posúdenia, nie je možné kvantifikovať.	66 %	N	N
Obnova biotopov ovplyvnených viacúčelovými hydrologickými zmenami.	jednorazové	173 lokalít/ 1550 ha	4 100 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Opatrenia na zmiernenie zmeny klímy.	jednorazové	200 lokalít/ 1580 ha	252 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zníženie vplyvu viacúčelových hydrologických zmien.	jednorazové	52 lokalít/ 350 ha	260 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
	opakované	39 lokalít/ 20 ha	195 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Kosenie ručné na malých lokalitách, na ostatných kosenie ľahkými mechanizmami	opakované	105 lokalít/580 ha	864 000	Opatrenie je zabezpečované v rámci projektu IP LIFE cez manažmentové stredisko pre rašeliniská (do roku 2024 boli realizované opatrenia opakovane na 6 lokalitách s výskytom uvedených druhov machorastov), ale aj z iných zdrojov (NFM) na 11 lokalitách.	16,19 %	14 517	LIFE, NFM

Pasenie a iné ekvivalentné poľnohospodárske činnosti.	opakované	105 lokalít/580 ha	105 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Riadiť používanie prírodných hnojív a chemických látok v poľnohospodárskej (rastlinnej a živočíšnej) produkcii.	opakované	105 lokalít/580 ha	105 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP sú nastavené dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) - Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov (GAEC 4) - dodržiavanie zákazu používania pesticídov a hnojív na poľnohospodárskej ploche v nárazníkových zónach pozdĺž vodných tokov vo vzdialenosti do 3 m od brehovej čiary alebo zátopovej čiary. Zároveň sa v zmysle nariadenia vlády č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb ustanovujú regulatívy na zlepšenie štruktúry ornej pôdy a vo vzťahu k neproduktívnym plochám, v rámci ktorých sa usmerňuje používanie hnojív a chemických látok v poľnohospodárskej produkcii.	100 %	N	N
Prispôbené postupy manažmentu a využívania lesov (ponechanie časti mŕtveho dreva).	opakované	45 lokalít/1250 ha	95 000	Opatrenie zamerané na ponechanie hrubého mŕtveho dreva (jeho výkupom od vlastníkov, správcov územia) bolo aplikované na výmere 2175,5 ha v rámci projektov z OPKŽP zameraných na PBHL.	100 %	346 206	OPKŽP
Zníženie vplyvu hydroenergetickej prevádzky a infraštruktúry.	opakované	84 lokalít/770 ha	84 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnova / vytvorenie biotopov z oblastí s ťažbou nerastných zdrojov alebo oblastí poškodených v dôsledku zavedenia infraštruktúry súvisiacej s obnoviteľnými zdrojmi energie.	jednorazové	45 lokalít/750 ha	1 000 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Obnova lesných biotopov z prílohy I.	jednorazové	500 ha	200 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Riadenie a kontrola šírenia "IAS alebo na likvidácia zavedených populácií iných cudzích druhov.	opakované	45 lokalít/750 ha	225 000	Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín vyplýva vlastníkom, správcom, nájomcom zo zákona č. 150/2019 Z. z. (rozsah týchto opatrení nie je možné vyhodnotiť). Elimináciu týchto druhov zabezpečujú aj odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP) každoročne v priemere na 13,54 ha. Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 5 lokalitách/980 ha.	Viac ako 100 %	164 529	ŠR, LIFE
Riadenie odberu vody pre verejné dodávky a pre priemyselné a komerčné využitie	opakované	84 lokalít/770 ha	84 000	Opatrenie je realizované priebežne odbornými organizáciami ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP) pri vyjadrovaní sa pre okresné úrady k žiadostiam na odber vody z vodných tokov. Pri odborných stanoviskách sa berú do úvahy záujmy ochrany prírody v dotknutých lokalitách a predmetná činnosť sa usmerňuje.	66 %	N	N
Prispôbenie/ riadenie ťažby neenergetických ťažobných materiálov	opakované	45 lokalít/750 ha	100 000	Opatrenie je realizované priebežne odbornými organizáciami ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP) pri vyjadrovaní sa pre okresné úrady k žiadostiam na ťažbu nerastných surovín, štrkov, pieskov a pod.. Pri odborných stanoviskách sa berú do úvahy záujmy ochrany prírody v dotknutých lokalitách a predmetná činnosť sa usmerňuje tak, aby neboli negatívne ovplyvnené lokality s výskytom chránených druhov..	66 %	N	N

Zníženie alebo odstránenie znečistenia bodovými zdrojmi do povrchových a podzemných vôd z priemyselných, obchodných, obytných a rekreačných oblastí a činností. To zahŕňa zníženie / elimináciu vypúšťania odpadových vôd z čistiarní priemyselných a komunálnych odpadových vôd alebo zníženie / odstránenie znečistenia bodovými zdrojmi zo znečistených alebo opustených priemyselných lokalít alebo z nelegálnych skládok odpadu.	opakované	55 lokalít/750 ha	125 000	Odstraňovanie inváznych nepôvodných druhov rastlín vyplýva vlastníkom, správcom, nájomcom zo zákona č. 150/2019 Z. z. (rozsah týchto opatrení nie je možné vyhodnotiť). Elimináciu týchto druhov zabezpečujú aj odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP) každoročne v priemere na 13,54 ha. Opatrenie zabezpečovala taktiež BROZ spolu s partnerskými organizáciami projektu LIFE na 5 lokalitách/980 ha.	Viac ako 100 %	164 529	ŠR, LIFE
---	-----------	-------------------	---------	---	----------------	---------	----------

Cicavce

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Vhodné poľnohospodárske postupy na riešenie problému neobrábania pôdy, vrátane kosenia, pasenia, vypaľovania alebo podobných opatrení.	opakované	10 000 ha lovného biotopu netopierov	750 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP sú nastavené dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC). Opatrenie nie je možné jednoznačne kvantifikovať.	66 %	N	N
Obnova a starostlivosť o biotopy, vrátane nárazníkových zón medzi mokraďami a ornou pôdou, zabránenie sukcesii biotopov.	opakované	15 lokalít	50 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Riadenie používania prírodných hnojív a chemických látok v poľnohospodárskej	opakované	160 vzoriek	40 000	Pre platby a opatrenia SPP a k dosiahnutiu príspevku kondicionality k špecifickým environmentálnym a klimatickým cieľom, ktoré povinne plnia všetci žiadatelia o priame platby a vybrané platby z II. piliera SPP sú nastavené dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (tzv. GAEC) - Vytvorenie nárazníkových zón pozdĺž	100 %	N	N

(rastlinnej a živočíšnej) produkcií. Zníženie difúzneho (plošného) znečistenia povrchových alebo podzemných vôd z poľnohospodárskych činností.				vodných tokov (GAEC 4) - dodržiavanie zákazu používania pesticídov a hnojív na poľnohospodárskej ploche v nárazníkových zónach pozdĺž vodných tokov vo vzdialenosti do 3 m od brehovej čiary alebo zátopovej čiary. Zároveň sa v zmysle nariadenia vlády č. 436/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb ustanovujú regulatívy na zlepšenie štruktúry ornej pôdy a vo vzťahu k neproduktívnym plochám, v rámci ktorých sa usmerňuje používanie hnojív a chemických látok v poľnohospodárskej produkcii.			
Tlmenie úspešného zarastania pasienkov s cieľom udržiavania vhodných biotopov zubra (<i>Bison bonasus</i>) vo forme riedkolesia.	opakované	50 ha	10 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Ochrana kľúčových biotopov <i>Cricetus cricetus</i> prostredníctvom vytvorenia a implementácie agroenvironmentálnych schém.	opakované	600 ha	54 000	Agroenvironmentálne schémy v rámci Strategického plánu SPP neboli nastavené pre ochranu kľúčových biotopov druhu.	0 %	N	N
Zabránenie aridizácii a ochrana mokradňných, hlavne rastlinných spoločenstiev s <i>Carex sp.</i> a <i>Phragmites sp.</i> pre <i>Microtus oeconomus</i> .	opakované	15 lokalít	25 000	Opatrenie bolo realizované BROZ a spolupracujúcimi partnermi na 5 lokalitách (Čiližská Radvaň, Čičov, Dunajské trstiny, Istragov, Dedinský ostrov, Pataš).	33,3 %	177 000	LIFE
Zabránenie sukcesie biotopov <i>Sicista betulina</i> .	opakované	10 ha	10 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Ochrana biotopov sysľa pasienkového prostredníctvom podpory v rámci PRV (agro-environmentálne schémy).	opakované	120 ha	10 000	Ochrana biotopov sysľa pasienkového je zahrnuté v rámci neprojektových opatrení PRV a je upravené nariadením vlády č. 3/2024 Z.z. a do roku 2024 bolo realizované na ploche 388,28 ha.	323,56 %	48 535	SP SPP
Zabránenie premene (poloprírodných) a (poprírodných) lesov. Ponechanie suchých stojacich, odumierajúcich, odumretých a dutinových stromov v poraste, jednotlivých	opakované	500 prírodných reprodukčných úkrytov netopierov / 5 000 ha	200 000	V rámci projektov financovaných z OPKŽP bolo opatrenie zamerané na ponechávanie stromov na dožitie (najmä so zameraním na jedince cenných listnáčov, alebo tzv. biotopových stromov) ich výkupom od vlastníkov (správcov) pozemkov na výmere 9498,21 ha (v objeme viac ako 106 tis. m3). Opatrenie je totožné s opatrením pre Lesy.	100 %	5 515 727	OPKŽP

alebo skupín rôznych druhov stromov, ponechanie stojacich zlomených zvyškov kmeňov								
Riadenie drenážnych a zavlažovacích postupov a infraštruktúr.	opakované	9 ha lovného biotopu netopierov	14 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N	
Prispôsobenie / riadenie inštalácie, zariadenia a prevádzky obnoviteľnej energie.	opakované	5 migračných koridorov netopierov/monitorovaná lokalita	35 000	Opatrenie je realizované priebežne pri posudzovaní vplyvov plánov/projektov na lokality sústavy Natura 2000, vrátane významných lokalít výskytov mäkkýšov. Organizácie ochrany prírody (ŠOP SR, NP) sa vyjadrujú k vplyvu činnosti tak, aby sa minimalizoval negatívny vplyv na ich populácie druhov. Počet lokalít, ktoré boli predmetom posúdenia, nie je možné kvantifikovať	66 %	N	N	
Eliminácia svetelného znečistenia negatívne vplyvajúceho na využívanie reprodukčných úkrytov netopierov.	opakované	10 budov/objektov	5 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N	
Ochrana netopierov v budovách v rámci rekonštrukcie a zatepľovania - vystáňovanie netopierov z úkrytov, čiastočná náhrada straty úkrytov.	opakované	120 budov/objektov	48 000	Predmetná činnosť je zabezpečovaná priebežne cez odborne spôsobilé osoby, ktoré majú udelenú výnimku z MŽP SR a cez odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP). Tieto zabezpečujú kontrolu budov pred zatepľovaním alebo inou rekonštrukciou budov, aby sa identifikovali výskyt druhov a pri stanoviskách sa navrhovali a následne mal subjekt nariadené zabezpečenie náhradných úkrytov pre tieto druhy.	66 %	N	N	
Eliminácia negatívnych vplyvov v súvislosti s výskytom kolónií netopierov v budovách.	opakované	65 budov/objektov	27 000	Predmetná činnosť je zabezpečovaná priebežne cez odborne spôsobilé osoby, ktoré majú udelenú výnimku z MŽP SR a cez odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy NP). Tieto vypracovávajú posudku na zatepľovanie alebo iné rekonštrukcie budov, aby sa minimalizoval negatívny vplyv na kolónie netopierov budovách.	66 %	N	N	
Obmedzenie vstupu na lokality, ktoré predstavujú dôležité reprodukčné biotopy a biotopy významné počas zimy. Dodržiavanie a kontroly návštevného poriadku NP v areáloch kamzíka vrchovského tatranského a svišťa vrchovského, regulovať intenzitu resp. zamedzenie	opakované	5000 hodín	50 000	Obmedzenie vstupu na lokality, ktoré sú významnými reprodukčnými lokalitami predmetných druhov sú upravené návštevným poriadkom národných parkov (TANAP, NAPANT, Malá Fatra), v rámci ktorých sú stanovené sezónne uzávery na turistických chodníkoch. Najvýznamnejšie lokality sú situované mimo turistických chodníkov v prírodných rezerváciách, kde je zakázané vykonávať predmetné činnosti. Priebežne je na predmetných lokalitách zabezpečovaná strážna služba (profesionálnou alebo dobrovoľnou strážou prírody), ktorej cieľom je minimalizovať konkrétne činnosti. Predmetné je zabezpečované priebežne vlastnými kapacitami mimo projektov.	66 %	N	N	

antropických vplyvov v areáloch svišta: najmä bivakovanie po dolinách, neusmernená turistika, lyžovanie, horolezectvo, skialpinizmus, paragliding, lietanie, fotografovanie, pytliactvo.							
Obnova populácií sysľa, svišta, škrečka v zaniknutých oblastiach, založenie nových kolónií translokáciou jedincov odchovaných z poloprirodzených chovov (ex situ), avšak záchranné opatrenia by mali byť zamerané predovšetkým na ochranu a stabilizáciu jestvujúcej populácie a až v druhom rade na obnovu historického rozšírenia druhu a na prepojenie izolovaných populácií. V tomto zmysle by mali byť zvažované prípadné reštitúcie.	jednorazové	6 lokalít	120 000	V rámci projektu LIFE Sysel' bolo v roku 2023 presunutých z 3 hlavných lokalít a 3 menších zdrojových lokalít 997 sysľov na 14 nových lokalít s cieľom stabilizácie populácií druhu na nich a z nich boli aj tri novozaložené lokality v projektových územiach (v ÚEV Kamenínske slaniská a Marcelovské piesky a CHVÚ Malé Karpaty).	233 %	N	LIFE
Podpora hniezdných príležitostí inštaláciou búdok pre <i>Muscardinus avellanarius</i> a <i>Dryomys nitedula</i> . Podpora úkrytových možností formou inštalácie búdok pre netopiere na rôzne typy objektov (stromy, panelové domy, RD, chaty, senníky, posedy, mosty).	opakované	400 búdok a 350 úkrytov antropog. charakteru	50 000	Podpora úkrytových možností pre druhy netopierov bola realizovaná v rámci projektu z OPKŽP na území Malej Fatry, kde sa zrealizovalo umiestnenie 60 ks búdok na ploche 835 ha.	15 %	1440	OPKŽP

Zabezpečenie starých banských diel, tunelov a jaskynných podzemných systémov s ohľadom na výskyt fauny (aplikácia vhodných spôsobov uzatvorenia či spevnenia vstupných portálov do podzemných priestorov)	opakované	10 % prirodzených zimovísk resp. 50% reprodukčných lokalít 2 druhov netopierov	6 000	Opatrenie je realizované len pri najvýznamnejších lokalitách spolu s elimináciou vstupu do jaskynných priestorov. V roku 2021 sa podarilo zrealizovať uzávery 5 jaskýň, v roku 2022 boli zrealizované uzávery 6 jaskýň a v roku 2023 sa zabezpečila výroba a osadenie uzáverov na 5 jaskyniach. Nie je možné vyhodnotiť predmetný ukazovateľ, nakoľko nevieme počty reprodukčných lokalít, z ktorých mali byť zabezpečené vchody v stanovených percentách.	N	72 576	ŠR
Budovanie a prevádzka rehabilitačných staníc a operatívne riešenie zranení živočíchov. Rehabilitácia a chov v podmienkach ex situ, odber zranených a osirelých živočíchov a umiestňovanie do karanténnych (rehabilitačných) staníc.	opakované	10 staníc	300 000	V období rokov 2021 – 2023 bolo prevádzkovaných 25 rehabilitačných zariadení, z toho 7 externých zariadení prevádzkovaných inými subjektmi ako sú organizácie rezortu životného prostredia.	66 %	1 404 018	ŠR, EF
Zníženie vplyvu dopravnej prevádzky a infraštruktúry na migráciu cicavcov (najmä veľkých šeliem, vydry, kún a tchorov) a ich reprodukčné a potravné presuny-ekodukty, podchody, oplocovanie kolíznych úsekov, údržba oplozenia, inštalácia dopravného značenia	jednorazové	5 ekoduktov, 50 podchodov, 100 km oplozenia, značenie	60 000 000	Pri výstavbe rýchlostných ciest a diaľničných úsekov sa kladie pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie dôraz na minimalizáciu vplyvu dopravnej infraštruktúry na migráciu cicavcov. V roku 2023 sa modernizovali v rámci MD SR Technické podmienky č. 067 pre projektovanie a výstavbu migračných objektov pre živočichy pri výstavbe úsekov ciest. Boli nastavené parametre technických objektov aj pre rôzne veľkostné kategórie cicavcov a tieto technické podmienky sa využívajú pri projektovaní nových cestných úsekov. Presnými údajmi o počtoch disponuje NDS.	66 %	N	N
Zníženie vplyvu dopravnej prevádzky a infraštruktúry (eliminácia dopravných kolízií budovaním bezpečných letových a migračných prvkov/koridorov) na netopiere	opakované	1,25 km migračných koridorov netopierov	1 500 000	Pri projektovaní cestných úsekov v miestach križujúcich migračné koridory netopierov sa pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie a pri primeranom hodnotení na územia sústavy Natura 2000 navrhujú zmierňujúce opatrenia na netopiere (napr. pri mostných objektoch ponad vodné toky, ktoré predstavujú ich významné loviská). Sú zamerané na zníženie svetelného smogu, ktorý láka hmyz a následne aj netopiere do blízkosti cestných komunikácií. Uvedené sa zabezpečuje priebežne a presnými údajmi o počtoch disponuje NDS.	66 %	N	N

Machorasty

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Extenzívne kosenie v jesenných mesiacoch a vyhrabávanie pokosenej biomasy s jej odvozom (v miestach výskytu <i>Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus</i> a <i>Sphagnum spp.</i>)	opakované	354 lokalít	1 172 000	Opatrenie je zabezpečované v rámci projektu IP LIFE cez manažmentové stredisko pre rašeliniská (do roku 2024 boli realizované opatrenia opakované na 5 lokalitách s výskytom uvedených druhov machorastov), ale aj z iných zdrojov (NFM) na 11 lokalitách.	4,5 %	14 517	LIFE, NFM
Odstraňovanie sukcesie - výrub drevín.	jednorazové	316 lokalít	158 000	Opatrenie je zabezpečované v rámci projektu IP LIFE cez manažmentové stredisko pre rašeliniská (do roku 2024 boli realizované opatrenia opakované na 5 lokalitách), ale aj z iných zdrojov (NFM, OPKŽP) na 5 lokalitách.	3,16 %	23 157	LIFE, NFM, OPKŽP
V miestach výskytu <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Scapania massalongi</i> ponechávanie drevnej hmoty v porastoch - tzv. mŕtve drevo, ktoré podlieha prirodzenému rozkladu.	jednorazové	10 kmeňov /lokalitu	81 000	Opatrenie je realizované v rámci území s 5. stupňom ochrany na 60 lokalitách s výskytom druhu <i>Buxbaumia viridis</i> , kedy sú ponechávané všetky odumreté kmene na prirodzený rozklad. Druh <i>Scapania massalongi</i> zatiaľ na Slovensku potvrdený nebol, preto preň opatrenie nie je realizované. Na jeho realizáciu neboli vynakladané dodatočné náklady.	66 %	N	N
V miestach výskytu <i>Buxbaumia viridis</i> ponechávanie lesných porastov bez zásahu.	jednorazové	105 lokalít	119 000	Opatrenie je realizované v rámci území s 5. stupňom ochrany na 60 lokalitách s výskytom druhu. Na jeho realizáciu neboli vynakladané dodatočné náklady.	40 %	N	N
Realizácia opatrení na obnovu vodného režimu, napr. zahradzovanie odvodňovacích systémov.	jednorazové	30 lokalít	250 000	Opatrenie malo byť realizované pre lokality druhu <i>Hamatocaulis vernicosus</i> . Opatrenia pre tento druh zamerané na zmenu vodného režimu zatiaľ na lokalitách neboli realizované.	0 %	-	-
V miestach výskytu druhov <i>Mannia triandra</i> , <i>Dicranum viride</i> , <i>Scapania massalongi</i> využívať jemnejšie spôsoby obhospodarovania, bez výraznej zmeny svetlených pomerov na lokalite.	opakované	13 lokalít	4 000	Na lokalitách predmetných druhov neboli realizované také zásahy, ktoré by boli v rozpore s predmetným opatrením. Opatrenie sa plní priebežne, bez dodatočných finančných zdrojov.	66 %	N	N

Vyššie rastliny

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Vyhotovenie dokumentácie ochrany prírody – programy starostlivosti (PS)	jednorazové	10 PS	25 000	Neboli vypracované a schválené programy starostlivosti o chránené druhy rastlín európskeho významu.	0 %	-	-
Realizácia programov záchrany (PZ) pre druhy slezinník nepravý (<i>Asplenium adnigrum</i>) a včelník rakúsky (<i>Dracocephalum austriacum</i>)	jednorazové	2 PZ	50 000	Predmetné programy záchrany neboli schválené, tzn. neprebíha ich realizácia.	0 %	-	-
Podrobné vymapovanie všetkých populácií na jednotky priestorového rozdelenia pre taxóny ohrozené obhospodarovaním lesných pozemkov	jednorazové	4 taxóny – gis vrstvy	10 000	Predmetné opatrenie nebolo realizované.	0 %	-	-
Analýza nevyhnutného obmedzenia bežného obhospodarovania lesných pozemkov a finančné vyčíslenie tohto obmedzenia	jednorazové	4 taxóny	10 000	Predmetné opatrenie nebolo realizované.	0 %	-	-
Vyhotovenie a realizácia projektu zaplavenia 2 mŕtvych ramien Hrona v PR Vozokanský luh (<i>Lindernia procumbens</i>)	jednorazové	1 projekt / 2 mŕtve ramena	525 000	Predmetné opatrenie nebolo realizované.	0 %	-	-
Pravidelná realizácia drobných depresíí na lokalitách druhu bahnička kranská (<i>Eleocharis carniolica</i>).	opakované	1 ha	1 000	Opatrenie zatiaľ nebolo realizované, plánuje sa v rámci projektu IP LIFE na lokalite Hradné lúky.	0 %	-	-
Zber diaspór a ich uloženie v semennej banke (Millenium seed bank, alebo Génová banka SR)	jednorazové	42 taxónov	50 000	Zber semien pre Millenium seed bank bolo realizované pred rokom 2021. Od daného obdobia zber semien nebol zabezpečovaný a tiež ani do Génovej banky SR.	0 %	-	-
Vytvorenie ex situ záložných populácií v regionálne príslušných botanických záhradách.	jednorazové	25 taxónov	75 000	Opatrenia neboli cielene realizované.	0 %	-	-

Potlačovanie populácií invázných a expanzívnych druhov na lokalitách 17 taxónov	opakované	550 ha	550 000	Odborné organizácie ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR a správy národných parkov) zabezpečujú odstraňovanie invázných druhov (najmä druhy <i>Ailanthus altissima</i> , <i>Ambrosia artemisifolia</i> , <i>Asclepias syriaca</i> , druhy rodu <i>Fallopia</i> , <i>Heracleum mantegazianum</i> , <i>Solidago canadensis</i> a <i>Solidago gigantea</i>) v priemere na 50 lokalitách ročne na pozemkoch iných vlastníkov na výmere cca 12 ha.	2 %	40 000	ŠR
---	-----------	--------	---------	---	-----	--------	----

E.3.2 Prevencia, zmierňovanie alebo náhrada škôd spôsobených chránenými druhmi

Zoznam prioritných opatrení, ktoré sa majú vykonať, a predpokladané náklady na tieto opatrenia

Názov a stručný opis opatrení	Druh opatrenia*	Cieľ (jednotka a množstvo)	Odhadované náklady v eurách (opakované na rok jednorazové na 7 rokov)	Stav realizácie k roku 2024	Stav plnenia cieľovej hodnoty v %	Vyčerpané náklady v eurách	Využitý zdroj financovania
Evidencia všetkých škôd spôsobených chránenými živočíchmi.	opakované	7 (roky)	1 000	Evidencia škôd spôsobených určenými živočíchmi sa každoročne na základe podkladov z okresných úradov sústreďuje na MŽP SR, vždy za predošlý rok. V súčasnosti je celková evidencia spracovaná za roky 2021 – 2023. Od roku 2023 sa v zvýšenej miere na tento účel začína využívať aj Informačný systém na šetrenie škôd spôsobených učenými živočíchmi (www.hlasenieskody.sk), spracovaný z OPKŽP v rámci projektu administrovaného ŠOP SR.	43 %	N	ŠR
Riadenie a činnosť zásahového tímu pre medveďa hnedého vrátane činnosti národnej skupiny pre zásahový tím	opakované	7 (roky)	4 000	Postupne sa budoval na ŠOP SR Zásahový tím pre medveďa hnedého, ktorý mal k 1. 10. 2023 spolu 23 zamestnancov v rámci 5 tímov (Sever, Juh, Západ, Podpovanie a Ponitrie). Finančné zabezpečenie činnosti Zásahového tímu pre medveďa hnedého bolo z projektov z OPKŽP „Realizácia programov starostlivosti o veľké šelmy na Slovensku“ a „Prevencia výskytu medveďa hnedého v blízkosti ľudí a ľudských obydlí“. Hlavné aktivity Zásahového tímu pre medveďa hnedého pozostávali do roku 2023 najmä z výjazdov (neplánovaný, operatívny výkon realizovaný ihneď po nahlásení výskytu medveďa hnedého za účelom preverenia oznámenia, zaistenia bezpečnosti obyvateľov a vytlačenia medveďa z urbanizovaného prostredia), hliadkovej činnosti (plánovaná činnosť zameraná na monitoring výskytu medveďa hnedého s cieľom zaistenia bezpečnosti obyvateľstva a realizácie averzívnej terapie jedincov medveďa s pozmeneným správaním), obhliadok lokality, šetrenia útoku (rekonštrukcia útoku medveďa hnedého na človeka), realizáciu preventívnych opatrení.	66 %	N	OPKŽP
Plánovanie a realizácia preventívnych opatrení na čiastočnú, resp. úplnú elimináciu škôd spôsobených medveďom hnedým vlkom dravým a rysom ostrovidom na hospodárskych zvieratách,	opakované	7 (roky)	75 000	V rokoch 2021 – 2023 bolo zakúpených zo strany ŠOP SR 40 kompletných sád ohradníkov, ktoré sa využívali na ochranu hospodárskych zvierat a včelstiev, priorityne pred škodami spôsobenými medveďom hnedým.	43 %	105 000,-	OPKŽP, EF

včelstvách, poľnohospodárskych plodinách a majetku – ide hlavne o kontrolný mechanizmus na zabezpečenie najúčinnějších opatrení v praxi							
Komisionálne šetrenie škôd spôsobených medveďom, rysom, vlkom, bobrom, vydrou, kormoránom, volavkou terénne obhliadky, administrácie a úhrada náhrad týchto škôd (okresné úrady), do opatrenia patrí aj komisionálne nešetrené škody (ŠOP SR)	opakované	7 (roky)	75 000	Každoročne sa v rámci spolupráce s okresnými úradmi, odbormi starostlivosti o životné prostredie, pri komisionálnom šetrení škôd spôsobených chránenými živočíchmi (medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid, zubor hôrny, bobor vodný, vydra riečna, krkavec čierny, kormorán veľký, volavka popolavá, beluša veľká) v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. pracovníci ŠOP SR a správ NP zúčastňovali na týchto šetreniach. Posudzovali prípady vzniku škôd určenými druhmi živočíchov a vyhodnocovali ich oprávnenosť.	43 %	93 537,- (náklady za organizácie OP, nie OU)	ŠR
Zlepšenie metód ochrany stád hospodárskych zvierat, identifikácia problémových svoriek vo vzťahu k hospodárskym zvieratám a problémových lokalít	opakované	7 (roky)	1 000	Vo vyhláške č. 170/2021 Z. z. boli identifikované spôsoby efektívnej ochrany hospodárskych zvierat pred škodami spôsobenými veľkými šelmami. Týkalo sa to konkretizácie požiadaviek na ochranu elektrickými ohradníkmi, strážnymi psami a tiež boli navrhnuté aj iné spôsoby ochrany včelstiev. Legislatíva s predmetnými úpravami je účinná od roku 2023. Počas šetrenia škôd spôsobených veľkými šelmami dochádza aj k identifikácii problémových lokalít a problémových jedincov a svoriek.	66 %	N	N
Zabezpečenie eliminácie vlnísk a krmovísk pre raticovú zver, ktoré sú založené v rozpore s platnou legislatívou na úseku poľovníctva	opakované	7 (roky)	15 000	Zákonom č. 543/2002 Z. z. sa zabezpečila od roku 2021 eliminácia vlnísk v územiach s 3. a vyšším stupňom ochrany, nakoľko bol v zákone od 3. stupňa ochrany zavedený regulatív zakazujúci umiestnenie vlnísk. Následne sa priebežne popri inej činnosti evidujú a nahlásujú na zodpovedné orgány nelegálne vlniská, ktoré sú v rozpore s legislatívou na úseku poľovníctva a rieši sa ich odstránenie.	66 %	N	N
Pravidelná aktualizácia cenníkov hospodárskych zvierat a ostatných komodít, ktoré predstavujú potenciálny predmet škôd spôsobených vlkom.	opakované	7 (roky)	2 000	Cenník hospodárskych zvierat (od Zväzu chovateľov oviec a kôz) bol aktualizovaný v roku 2021, kedy bol zahrnutý aj do Informačného systému na šetrenie škôd spôsobených učenými živočíchmi (www.hlasenieskody.sk).	14 %	-	-
Pravidelné dotazníkové prieskumy vplyvu veľkých šeliev na národnej a medzinárodnej úrovni.	opakované	2 dotazníkový prieskum (elektronický + priamo v teréne)	2 000	V priebehu rokov 2020 - 2021 bolo Technickou univerzitou vo Zvolene realizovaný dotazníkový prieskum názorov verejnosti (vrátane všetkých zainteresovaných skupín) na rysa, jeho ochranu a manažment na Slovensku a v Európe.	50 %	N	N
Metodika na zisťovanie škôd spôsobených vydrou na rybách v rybochovnom zariadení a na vypracovanie znaleckého posudku, vydanie inf. materiálu a školenia	opakované	1 ks metodiky, 1000 ks inf.materiálu, 50 školení	150 000	Metodika zatiaľ nebola spracovaná.	0 %	-	-

Kompensácie škôd spôsobených vydrou na rybnom hospodárstve, zabezpečenie rybochovného zariadenia mriežkami bráňiacimi vniknutiu vydry	jednorazové	50 rybochovných zariadení	200 000	Kompensácia škôd spôsobených vydrou prebehla v rokoch 2021 – 2023 na 4 rybochovných zariadeniach.	8 %	102 694,-	ŠR
Kompensácia (úhrada) škôd spôsobených veľkými šelmami	opakované	1000 ks dobytky	150 000	Kompensácia škôd spôsobených veľkými šelmami bola v rokoch 2021 – 2023 uhradená pre 255 ks hospodárskych zvierat.	25,5 %	174 947,-	ŠR
Kormorán veľký a volavka popolavá: mechanické zábrany a modifikácia biotopu rýb (umelé útočiská pre ryby)	jednorazové	50 rybochovných zariadení	250 000	Mechanické zábrany a modifikácia biotopu vytvorením umelých útočísk nebola realizovaná.	0 %	-	-
Kormorán veľký a volavka popolavá: plašenie a odstrel kormorána	opakované	50 poľovných revírov	50 000	V zmysle rozhodnutia MŽP SR č. 4949/2015-1.10.2 a následne vydaného rozhodnutia č. 10193/2021-9.1 za obdobie rokov 2021 – 2024 bolo realizované plašenie a odstrel zimujúcich populácií kormoránov v lovných rybárskych revíroch v lokalitách 14 miestnych organizácií Slovenského rybárskeho zväzu. Evidencia nie je robená na poľovné revíre.	66 %	N	N
Zubor hrivnatý: oplôtky	jednorazové	10 km	50 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N
Zubor hrivnatý: zimné prikrmovanie	opakované	5 lokalít	20 000	Opatrenie nebolo realizované.	0 %	N	N

5. Podrobné vyhodnotenie budovania administratívnych kapacít Štátnej ochrany prírody SR (2021-2024)

1. Zoznam absolvovaných vzdelávacích aktivít v roku 2021

Rok 2021 bol značne ovplyvnený situáciou ohľadne pandémie COVID 19. Mnohé plánované podujatia sa museli porušiť z dôvodu zavedených opatrení proti šíreniu pandémie. (V roku 2021 súčasťou ŠOP SR sú aj Národné Parky.)

1.1 Účasť na školeniach, seminároch, workshopoch, konferenciách, spolu 81, z toho:

- **školenia, diskusných fóra, prednášky, odborné exkurzie**

Účasť na online medzinárodnom podujatí Mountain Biodiversity Day (13.1.2021);

Národný workshop eDNA biomonitoring – Nové možnosti hodnotenia stavu vodných ekosystémov (online, 12.3.2021);

Webinár Globálna environmentálna kríza a ochrana biodiverzity v systémovom pohľade (30.3.2021);

Webinár pri príležitosti Medzinárodného dňa Dunaja: Dunaj – náš a európsky veľtok;

Ukážka Power Platform - Power Apps pre MŽP SR (online, 28.1.2021).

SaveGreen, veľké šelmy a koridory (online, 26. 1.2021).

Harmonizácia záujmov ochrany prírody a územného rozvoja (online, 21.5.).

Reforma ochrany prírody (online, 27.5.2021).

Ipeľský ornitologický tábor (Ipeľské predmostie, 11.-13.6.2021).

Integrovaná príprava rozvoja regiónu Snina v zmysle Memoranda o spolupráci na príprave a implementácii Integrovaných územných stratégií a Stratégie Smart Región Snina 2030 (Snina, 16.6.2021).

Odborná exkurzia súvisiaca s riešením problematiky rekultivácie lesných ciest a možností obnovenia vodozadržnej funkcie zhutnenej pôdy (Košice, Olka, Repejov, 21.6.).

Epidemiologicky závažná činnosť - výroba, manipulácia a uvádzanie do obehu potravín a pokrmov (SSJ účasť: Poprad 22.7.2021, Rožňava 24.6.2021, L. Mikuláš 21.6.2021).

CHKO Štiavnické vrchy, botanický kurz (7-9.07.2021).

VSI TOP Zámutov 4. - 6.8.21.

Oravský ornitologický tábor (20.-22.8.2021, Ústie nad priehradou).

Poľsko-slovenské školenie pre pracovníkov národných parkov zamerané na tvorbu podcastov a krátkych filmov Suche Rzeki (16.9.-18.9.2021, Poľsko).

23. ročník festivalu ŠIŠKA festival environmentálnych výučbových programov (27. – 29.9. 2021, Krušetnica).

Stretnutie ornitológov na Kubínskej holi (8.-10.10.2021, Kubínska hoľa).

Manažment dobrovoľníkov (príspevok skúsenosti s dobrovoľníkmi v OP) (10.10.2021 online). Integrovaná príprava rozvoja regiónu Snina - Udržateľný a integrovaný hospodársky rozvoj (21.10.2021, Snina).

Odobovanie certifikátov destinačnej značky Skutočne kvalitné Poloniny (27.10.2021, Snina). Revitalizácia, obnova mokradí (ČR 18. - 22.10.).

Odborná exkurzia NP Šumava, NP Bavorský les (11.-15.10.2021 ČR, Nemecko).

Účasť na vzdelávacom kurze Revitalizace mokřadů (18 – 22.10. 2021, Šumava, Slavkovský les, Krušné hory).

Spolupráca a výmena informácií pri manažovaní CHÚ v Krkonošskom národnom parku (22.10 – 24.10.2021).

Innovative peatland restoration techniques (3.11, online).

Ekosystémové služby a ich hodnotenie, MŽP, ŠOP SR, Pro Natur (10.11.2021, online).

Projektové vyučovanie na školách (3.11.2021, online).

Lesnícka typológia - 70 rokov v službách lesného hospodárstva a ochrany prírody (18.-19.11.2021, on-line).

Aby parnassiu nebylo jako šafránu (25.11., on-line).

Medveď hnedý a človek (14.12.2021, 16.12.2021, on-line).

Diskusné fórum VÚC Žilina v téme životné prostredie (1.12.2021, on-line).

Ochrana netopierov pri zateplňovaní: International online workshop - Conservation of bats during building insulation (8.12.2021, online).

Verejná diskusia k Plánu obnovy (13.12. online).

Ďábel zahradníkem - využití invázních a expanzních rostlin a nové divočiny při tvorbě městské krajiny (13.12.2021, on-line).
Krise biodiverzity (online diskusia, 27.4).

- **Účast' na 13 konferenciách a kongresoch:**

Konferencie:

Konferencia OBJEKTívne21 (online, 11.3.2021).

Rozvoj cykloturistiky v regióne Gemer a Malohont (19.3. online).

Snina – mesto pripravené na klimatickú zmenu - možnosti zadržiavania vody v lesnom prostredí, využitie zrážkovej vody, energeticky pasívne domy, panelové diskusie na témy manažmentu vody v intraviláne a extraviláne mesta s odborníkmi (27.5.2021, Snina).

Rozvoj okresu Revúca (7.9., Revúca).

ALTERFOR - konferencia ku zhodnoteniu výsledkov projektu (9.9.2021, Kráľová).

Ako na klimatickú zmenu prakticky - konferencia (online, 30.9.2021).

Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov – konferencia (21.10.2021 on-line).

Ekosystémové služby a ich hodnotenie – konferencia (10.11.2021, on-line).

Typologická konferencia (18.11. online).

Celoslovenská konferencie národného projektu Profesionálny rozvoj učiteľ'ov (TEACHERS) - Vzdelávacie programy pre súčasnú školu (1.-3. 7. 2021, BB): Národný projekt Profesionálny rozvoj učiteľ'ov (TEACHERS), Metodicko-pedagogické centrum v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom.

International Conference Protected Areas - Cornerstones of Ecological Connectivity in the Carpathians and Beyond (28.-30.9., online).

Konferencia z klimatického projektu Dopady klimatickej zmeny na lesy (26.10.2021, on-line).

Synergia pre stratégiu v Karpatoch, stratégia Karpatský horizont 2030, cezhraničná funkčná oblasť KREMANAROS, Karpatská značka CARPATHIA (20.7.2021, Snina). ŠOP SR aktívne prezentovalo nástroj pre hodnotenie ES v Karpatoch (ecosystem services toolkit) na seminári organizovaným MŽP SR, R-ŠOP SR aktívne prezentovalo pre Európsku komisiu a členské štáty spôsob prípravy reportingu podľa čl. 12 smernice o ochrane voľne žijúceho vtáctva.

- **Účast' na 8 seminároch, 12 webinároch, 15 workshopoch:**

Semináre:

Nové trendy úprav vodných tokov a rekultivácií lesných ciest priateľské k prírode (14.5., Spišská Nová Ves).

OOČR o fotografovaní (11.11., on-line).

Vzdelávací seminár Úprava fotografií a grafika (11.11.2021, on-line).

Vzdelávací seminár Tvorba jednoduchých plagátov, grafík na sociálne siete (23.11.2021, on-line).

Národné parky USA (21.6., online).

Účasť na seminári o umelých odchovoch hlucháňa hôrneho (Ostrava, LESY ČR, 2. 9.2021).
Pracovný seminár k 20 výročiu založenia Záchrannej stanice Zázrivá (17.9.2021, Párnica).
Zeleň a ochrana prírody /príspevok (Ne)želaní susedia (25.10.202, on-line) - pre pedagógov.

Webináre:

Tvoríme naplno – IUVENTA, OZ SOSNA (26.1.2021, 3.2.2021, 11.2.2021).
UNESCO „Earth materials for sustainable and thriving society“ – 9 častí (26.1.2021-16.4.2021).
Projekt Citizen science, 11.9. – účasť na workshope,
Jak Předcházet kolizím ptáků na stavbách (online, 25.2.).
Bocian (online, 23.3.2021).
Zmena klímy o piatej (online, 21.4.).
Klimatické zmeny na Gemeri - ako ďalej (11.11., online).
Tajomná pôda (11.11., online).
Wildlife conservation in human landscape (1.12.2021, on-line).
NGO - Živica, programy: Zelená škola, Hurá von, Sadovo, Komenského inštitút.

Účasť na workshopoch:

Spriechodňovanie migračných bariér (online, 12.2.).
Súčasný stav rozvoja prírodného turizmu na Slovensku a v Banskobystrickom kraji (online, 20.5.)
Kostrová cyklosieť BBSK (Banská Bystrica, 1.7.).
Rozvoj prírodného miestneho turizmu v území CHKO Cerová vrchovina (27.10., Veľké Teriakovce).
Prírodný turizmus v CHÚ, ŽSK (10.11.2021, Žilina).
10 workshopov Mapovacia štúdia cestovného ruchu na Slovensku (jún – august, online).

1.2. Odborné školenia zamestnancov, v počte 2:

Účasť na internom vzdelávaní OBP a PO, CO august, september. Akreditovaný vzdelávací program: OCHRANA PRÍRODY, BIODIVERZITY A KRAJINY, modul : Globálna zmena klímy a jej vplyv na manažment lesných ekosystémov v nadväznosti na chránené územia (SAŽP- Banská Bystrica, 30.-31.8.2021).
GIS školenie pre pracovníkov S CHKO Kysuce, CHKO Strážovské vrchy a CHKO Horná Orava.

2. Zoznam absolvovaných vzdelávacích aktivít v roku 2022

V rámci tohto roku boli súčasťou ŠOP SR aj Národné parky **do 31.3.2022**, po tomto dátume došlo k ich osamostatneniu. ŠOP SR sa pripravovalo na reformu. V rámci COVID-19 situácie prebiehali školenia najmä v on-line priestore.

Zamestnanci ŠOP SR sa zúčastnili za obdobie do 31.3.2022:

2.1 Účasť na školeniach, seminároch, workshopoch, konferenciách – spolu 18

Účasť na vzdelávaní: Priatelia Zeme-CEPA onlin exkurzia do centra ekologickej výchovy Kaprálov mlyn (8. 2. 2022, on-line).

Online školenie k problematike EIA/SEA 24.3.2022 (3 účastníci).

Online seminár Symposium "CITIZEN SCIENCE - How to engage stakeholders in conservation" 16.3.2022 (2 ú.).

Seminár "Prehodnotenie chránených území a reforma ochrany prírody a krajiny na Slovensku" 30.3.2022 Banská Bystrica (2 ú.).

Pracovné stretnutie zamerané na prezentáciu a ukážky prírode blízkeho obhospodarovania v podmienkach ŠLP Křtiny a NP Podyjí, 14. – 17.3.2022 Česká republika (1 ú.).

Online školenie na tému „Primerané hodnotenie“ 23.3.2022 (1 ú.).

Online školenie Prírodný turizmus 15.2.2022 (1 ú.).

Online školenie Slovenské moria VN Domaša 17.2.2022 (1 ú.).

Online seminár Certifikácia env. organizácií 1.3.2022 (1 ú.).

Online školenie Občianska veda 16.3.2022 (1 ú.).

Online konferencia AOP ČR na tému invázne druhy 8.2.2022 (2 ú.).

Biodiverzita a voda v meste Košice - online seminár Mesta Košice 15.3.2022 (2 ú.).

Pracovný seminár OZ Prales ohľadom CHÚ Slovenska 30.3.2022 v Banskej Bystrici.

Primerané hodnotenie ako nástroj ochrany prírody - online seminár SAŽP, 24.3.2022.

Online seminár Tvorba krátkych videí na sociálne siete 13.2.2022 (1 ú.).

Online kurz Aktuální trendy v ochraně přírody - Karlova univerzita Praha, kurz celoživotného vzdelávania 19. – 20.1. 2022 (1. ú.).

Školenie na tému Prehodnotenie chránených území a reforma ochrany prírody a krajiny na Slovensku, 30.3.2022 Banská Bystrica.

9. medzinárodný workshop o ľadových jaskyniach (IWIC-IX) pod záštitou Medzinárodnej speleologickej únie (UIS) a pre 14. vedeckú konferenciu „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“ pri príležitosti 100. výročia objavenia Važeckej jaskyne prebehla k sledovanému obdobiu organizačná príprava workshopu a konferencie (rozoslanie cirkulárov, zostavovanie odborného programu a trasy exkurzií).

ŠOP SR po osamostatnení NP od 1.4.2022

Konferencie, semináre, workshopy (organizovanie, spoluorganizovanie):

9. medzinárodný workshop o ľadových jaskyniach (IWIC-IX), Liptovský Mikuláš (9. – 13. 5. 2022, ú. 44.).

14. vedecká konferencia „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“, Liptovský Mikuláš (6. – 8. 9. 2022, 49 ú.).

Slovenské vážkarske stretnutie 2022, Slovenský kras (16. – 19.6.2022, 32 ú.).

Účasť na 16 školeniach, 17 seminároch a 6 konferenciách a kongresoch, ktoré prebiehali aj v on-line priestore:

Zrealizované školenia spolu 16:

Online školenie na tému o enviroškodách, 23.9.2022 (5 ú.).

Online školenie Environmentálna výchova – SOSNA, 26.4.2022 (1 ú.). Prierezové školenie k Zákonu č. 543/2022 Z.z. Zuberec (Zverovka), 30.6. – 1.7.2022 (1 ú.).

Školenie Zážitková pedagogika – IUVENTA, Zvolen, 4.5.2022 (1 ú.).

Školenie Koučovací prístup – IUVENTA, Zvolen, 15.6.2022 (1 ú.).

Školenie k legislatíve OPaK, Bratislava, 7.6.2022 (4 ú.).

Terénne školenie Cesty k zdravým lesom: Odolné, prispôsobivé, rozmanité a udržateľné lesy v cezhraničnom regióne Ukrajiny a Slovenska, TANAP, 23.9.2022, (1 ú.).

Online školenie k IS Stráž prírody, 14.9.2022, (1 ú.).

Školenie k IS Veľké šelmy, Košice, 21.4.2022, (1 ú.).

Školenie k informačnému systému na škodách, OÚ Košice, 21.4.2022, (2 ú.).

Účasť na pracovnom stretnutí k prezentácii zmien v legislatíve v gescii MŽP SR, Tatranská Lomnica, 24.5.2022 (12 ú.).

Online školenie k IS elektronická registratúra, 7.12.2022, (zúčastnení všetci zamestnanci ŠOP SR).

Online konzultačné školenie zamestnancov ŠOP SR v programe CES, 25.11.2022.

Školenie Moderná správa registratúry, 29.11.2022, Banská Bystrica, (1 ú.),

Médiá, prečo a ako s nimi komunikovať - školenie, Prešov 26.-27.4.2022 (3 ú.),

Školenie Komunikačný tréning, Prešov, 8.4.- 10.4.2022,

webinár k projektu IP LIFE - 24.1.2022, 23.2.2022.

Konferencie a kongresy spolu 6:

Konferencia aplikovaná ornitológia 2022, Zvolen, 9.9.2022 (1 ú.).

Konferencia VOCS 2022, Banská Bystrica, 24.-25.11.2022 (20 ú.).

Online konferencia o inváziách rastlín ČR (1 ú.).

Konferencia OOCR Horný Zemplín a Horný Šariš a Zemplínskej oblastnej organizácie cestovného ruchu, Humenné, 6.10.2022 (3 ú.).

Biodiverzita v meste - konferencia MŽP SR, Košice, 18.10.2022, (3 ú.).

Vedecký kongres Zoológia 22, Smolenice, 17.11.- 19.11.2022 (3 ú.).

Semináre spolu 17:

R-ŠOP – učasť na semináre GLOBE (Daphne), BB ŠVK, 1.4,

Ochrana jasoňa – seminár, Jelenia Góra – Poľsko, 18.9. – 22.9.2022 (1 ú.).

Online seminár – Prírodný turizmus v USA (2 ú.).

Zadržovanie vody v krajine – odborný seminár, Varín, 7.9.2022, (4.ú).

Zadržovanie vody v krajine, seminár IC Ústie nad priehradou, 13.12.2022 (5.ú.).

ENV aspekty údržby vegetácie v koridoroch elektrických vedení, Veľká Trňa 27.-29.9.2022 (3.ú).

Odborný seminár PBHL v bučinách, ML Košice - 08.09. 2022, (1 ú.).

Odborný seminár Manažment lesov Národného parku Slovenský raj prostredníctvom prírody blízkeho hospodárenia, NP Slovenský raj, 11.11.2022 (1 ú.).

Chiropterologický seminár, Krásnohorská Dlhá Lúka, 14.-15.10.2022 (2 ú.).

Seminár Aplikovaná ornitológia, TUZVO, 9.9.2022, (1 ú.).

Odborný seminár Stará Lesná, 26.10.2022, (2 ú.).

Online seminár pre učiteľov Zeleň a ochrana prírody /príspevok (Ne)želaní susedia, 26.10.2022, (1 ú.)

Biodiverzita a voda v meste Košice - online seminár Mesta Košice, 4.7.2022, (2 ú.)

Seminár Škody a konflikty spôsobené veľkými šelmami a ich riešenia a preventívne opatrenia, Tatranská Lomnica, 29.7.2022 (2 ú.)

PBHL v bučinách - zásady a odporúčania pre lesnícku prax - seminár MsL Košice, a.s., Čermeľ, 8.10.2022, (1 ú.)

Prednáška Voda proles, voda pro lidi, CHKO Beskydy, ČR, 26.5.2022, (60.ú)

Nové nepôvodné rastliny na Slovensku - online prednáška SBS pri SAV, 18.5.2022. (1. ú.).

2.6 Workshopy, festivaly, tábory, projekty a iné spolu 11:

Workshop zameraný na riešenie aktuálnych tém (IDR, zeleň v urbanizovanom prostredí, prírodný turizmus a ekosystémové služby), Levice, 7.-8.6.2022 (1 ú.)

Inovatívne spôsoby zadržiavania vody v krajine – terénny workshop, Fačkov, 4.11.2022 (10 ú.)

Projekt Save GREEN, Jablunkov, Česká republika, 26.4.2022 (60.ú)

Účasť na stretnutí Klubu seniorov Závažná Poruba, 22.9.2022 (1 ú.)

Online koordinačné stretnutie k Zelenému balíčku pre školy (MŽP), 30.11.2022.

Workshop Intereg, Borša, 28.6.2022 (4 ú.).

Projekt - otvorené hranice pre voľné žijúcu zver v Karpatoch, ochrana biokoridorov, OÚ Prešov, 23.6.2022, (2 ú.)

ECOO Slovinsko, 26.6. – 2.7.2022, (1 účastník),

VSTOP Kopytovská dolina 3.8. – 5.8.2022 (1 ú.)

Informačný deň k dohovoru o krajine, Zvolen, 17.5.2022 (1 ú.).

Krajina – človek – kultúra, Banská Bystrica, 22.6.2022 (1 ú.).

3. Zoznam absolvovaných vzdelávacích aktivít v roku 2023

3.1 Organizácia konferencií, seminárov, webinárov ŠOP SR

Konferencie

Konferencia Zlepšovanie stavu druhov a biotopov EV v lesných ekosystémoch NATURA 2000, Nový Smokovec, 24.10.2023 – 25.10.2023.

R-ŠOP SR: Stretnutie signatárskych krajín memoranda o ochrane a manažmente stredoeurópskej populácie dropa veľkého – konferencia, Bratislava, 18.9. – 21.9.2023 (45 ú.).

Odborné semináre a webináre k aktuálnym témam:

2. ČESKO-SLOVENSKÝ SEMINÁR EVVO, realizácia v spolupráci s MŽP SR (4. októbra 2023 v Banskej Bystrici) - odborníci z rôznych organizácií v rámci ČR a SR na environmentálnu výchovu a vzdelávanie si vymieňali skúsenosti, interpretácie, aktivity, projekty a materiály pre rozvoj spolupráce pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej až medzinárodnej úrovni.

Odborný seminár o inváziách druhov rastlín pre zamestnancov orgánov a organizácií ochrany prírody – 39 ú.)

Žilina 5.10.2023 (7 ú.), Trenčianske Teplice 18.10.2023 (6 ú.), Prešov 11.10.2023 (6 ú.), Košice 12.10.2023 (5 ú.), Nitra 25.10.2023 (9 ú.), Senec 19.10.2023 (8 ú.) Bratislava 26.10.2023 (7 ú.).

Seminár Aktuality zo sveta invázií rastlín Vígľaš 6.12.2023 (22 ú.).

II. Československý seminár environmentálnej výchovy a vzdelávania pre udržateľný rozvoj, Banská Bystrica 4.10.2023 (12 ú.).

Odborný seminár Návštevnícke centrá v ČR - Dům přírody, Školiaci seminár k invázií druhu sršňa ázijského, Banská Bystrica, 7.9.2023 (35 ú.).

3.2 Účast' na školeniach, seminároch, workshopoch, konferenciách – celkom 60

Semináre celkom 18:

Účast' pracovníkov EVVO ŠOP SR: Odborný seminár Skúsenosti s budovaním návštevníckych stredísk v Českej republike, (7.12.2023 IS NP MP, Muráň, Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR) – zameraný na postup a tvorby návštevníckych stredísk, tvorby interpretačných plánov, konkrétne ukážky z praxe.

Odborný seminár – Zrážkové vody v sídlach využitie zrážkovej vody v sídlach a ich financovanie vodozádržných opatrení – účast' (SAŽP, MŽP SR v rámci NP Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku).

Seminár aplikovaná zoológia 8.9.2023 Zvolen (1 ú.), 7.12.2023 Muráň, (1 ú.).

Odborný seminár + exkurzia na tému environmentálne aspekty činnosti VSD, Kaluža 24.7. – 28.4.2023 (2 ú.).

Odborný seminár revitalizácie vodných tokov - návrat k prirodzenej podobe riek, Bratislava, 3.5. – 4.5.2023 (6 ú.).

Moderné trendy v ochrane ohrozených druhov rastlín a úloha botanických záhrad v nej, Odborný seminár - prezentácia skúseností zahraničných partnerov, 4.10.2023, Vieska nad Žitavou (1 ú.).

Seminár Úvod do starostlivosti o stromy rastúce mimo les, Žilina, 6.9.2023, (3 ú.).

Seminár zážitkové programy EVVO, Moravské Lieskové, 26.5.2023, (2 ú.).

Webinár Open Rivers Programme, 14.11.2023, online (4 ú.).

Pro Silva - Seminár zameraný na pestovanie dubových porastov, Duchonka 23.3.2023 - 24.3.2023 (1 ú.).

Odborný seminár-Manažment lesov v NP České Švýcarsko, NP České Švýcarsko, 24.4.2023 - 27.4.2023 (8 ú.).

Odborný seminár venovaný environmentálnym aspektom činnosti VSD Zemplínska Šírava, Kaluža, 27.4.2023, (2 ú.).

Odborný seminár o aktuálnych hrozbách pre listnaté lesné porasty: Lykožrút bukový a hynutie jaseňov, Dargov, 27.6.2023 (1 ú.).

Seminár Invázne druhy rýb a riešenie problematiky, SOŠ Ivánka pri Dunaji, 21.11.2023 (1 ú.).

Odborný seminár Zadržovanie zrážkovej vody v sídlach, 12.9.2023, Zvolen (1 ú).

Hydrogeochemický seminár Slovenskej asociácie hydrogeológov a oddelenia Hydrogeológie Katedry inžinierskej geológie, hydrogeológie a aplikovanej geofyziky Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava, Hydrogeochemia, seminár venovaný dvom výrazným osobnostiam slovenskej hydrogeochemie, prof. RNDr. Z. Ženišovej, PhD a Ing. K. Hyánkovej, CSc., Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava, 8.10.2023 (1 ú.).

20. predvianočný seminár Slovenskej geologickej spoločnosti, "Strednotriasové karbonáty iľanovskej jednotky fatrika v jaskyni Okno (Demänovská dolina, Nízke Tatry), Strednotriasové karbonáty iľanovskej jednotky fatrika v jaskyni Okno (Demänovská dolina, Nízke Tatry), "Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave, 13.12.2023 (1 ú.).

6. Terénny hydrogeologický seminár, Hydrogeologický prieskum a využiteľné množstvá podzemných vôd, Bánovská kotlina – Duchonka, 17. - 19. 10.2023).

Konferencie - celkom 20:

R-ŠOP účasť na 6. NÁRODNÁ KONFERENCIA EVVO v Brne, Ekovýchova spravodlivě pro všechny, aneb aby byla ekovýchova inkluzivní (19. 10. 2023, Lipka) 260 odborníkov sa vzájomne informovali o potrebách zdravotných a sociálne znevýhodnených detí a spoločne komunikovali o spôsoboch, ako sprístupniť ekovýchovu pre všetkých.

EKO KONFERENCIA (20. október, UMB BB) v rámci projektu Možnosti využitia výsledkov vedy a výskumu na podporu environmentálnej uvedomelosti UMB a jej širšieho okolia (účasť R-ŠOP).

The International Congress on Odonatology 2023 (ICO 2023) 25.6. – 30.6.2023 Cyprus, (1 ú).

Online konferencia Grassland watch pre predstavenie projektu DPZ pre identifikáciu stavu a manažmentu TTP v lokalitách NATURA2000 12.9.2023 (1 ú.).

Záverečná online konferencia VIMOMA, zhrnutie projektu , monitoring návštevnosti a manažment v CHÚ 10.11.2023 (1 ú).

Enviro.parti – konferencia o envirovýchove, participácii a spolupráci, Banská Bystrica, 23.11.2023 (3 ú).

Konferencia Zlepšovanie stavu druhov a biotopov EV v lesných ekosystémoch NATURA 2000, Nový Smokovec, 24.10.2023 – 25.10.2023 (11 ú).

Konferencia KRAJINA – ČLOVEK – KULTÚRA, Praktická ochrana rašelinísk, 20.6.2023, Banská Bystrica (3 ú.).

Konferencia ohľadom ochrany rašelinísk v strednej Európe, Kościelisko, Poľsko 4.10. – 6.10.2023.

Konferencia o revitalizácii mokřadů a vodních toků, Vodňany, 20.11. -23.11.2023 (2ú.).

Konferencia Eko Fórum Modra, Modra, 2.5.2023, (1 ú.).

Konferencia o územnom plánovaní, 15.2.2023, Bratislava, (1 ú.).

Konferencia Zručnosti mládeže SK UNESCO, 24.10. – 26.10.2023, Bratislava, (2 ú.).

Konferencia „Rozvoj CR v Medzilaborciach a okolí v nadväznosti na obnovu Múzea moderného umenia Andyho Warhola, Medzilaborce, 19.10.2023, (3 ú.).

Konferencia Les a turizmus, Snina, 26.10, (1ú).

Online konferencia na tému ťažba plynu Ortov, Prešov, 21.8.2023, (4 ú.).

Konferencia k priemyselnému parku Valaliky, Košice, 25.1.2023, (3 ú.).

Medzinárodná konferencia „Aktuálne otázky manažmentu prímestských lesov“, Košice, 27.9. – 28.9.2023 (1 ú.).

30. Medzinárodná krasologická škola, Koncept metodiky hodnotenia jaskýň na Slovensku, Postojna, Slovinsko, 19. - 23. 6. 2023, (2 ú.).

Odborná konferencia „Kras, jeskyně a lidé 2023“, „Fauna Belianskej a Važeckej jaskyne – vybrané aspekty jej výskytu a ochrany v kontexte využívania jaskýň pre verejnosť“ a "Vplyv návštevnosti a zhodnotenie klimatického monitoringu Važeckej jaskyne", Sloup, Moravský kras, česká republika, 21. - 24. 9. 2023 (2 ú.).

Exkurzie spolu 6:

Exkurzia LIFE NATURA 2000 18.9.-20.9.2023 Moravský kras (8 ú.).

Exkurzia Udržateľný cestovný ruch v regióne Hontu, Žemberovce, Bátovce, 1.9. – 2.9.2023 (3 ú.).

Odborná exkurzia v NP Hortobágyi - pastva v územiach NATURA 2000, Hortobágy, Maďarsko, 11.10.2023 – 13.10.2023 (3 ú.).

Účasť na exkurzii v rámci projektu LIFE NATURA 2000, Blansko, Česká republika, 18.9.2023 (6 ú.).

Floristická exkurzia Poznávanie flóry, NP Muránska planina 18.5.2023 (2 ú.).

Aktuálne hrozby pre listnaté lesné porasty – lykožrút bukový a hynutie jaseňov, terénne poznávanie poškodených porastov, Dargov, 27.6.2023 (1 ú.).

Školenia - celkom 11:

Školenie k spoločnej poľnohospodárskej politike 2023 – 2027, Zvolen 31.1.2023 (11 ú.)

Bratislava 15.2.2023 (3 ú.).

Účasť na školení v rámci pripravovaných projektov INTERREG PLSK 2021-2027, Žilina 17.1.2023, (2 ú.).

Školenie SPP 2023-2027 pre potreby ochrany prírody a biodiverzity na OÚ Košice v rámci projektu LIFE – IP NATURA 2000 SVK 1.3.2023 (1 ú.).

Školenie ASCHÚS na tému výkon strážnej služby, 14.4.2023 Kremnica, 10.11.2023 Banská Štiavnica (34 ú.). Školenie na tému prístup LGIS – Ldisk, Banská Bystrica, 3.10.2023 (1 ú.).

Školenie Prevencia mládeže a sociálno patologické javy, Zvolen, 10.3.2023 (1 ú.).

Školenie botanikov na terénnu prácu a poznávanie vybraných typov biotopov, Mošovce, Blatnica, Kláštor pod Znievom, 13.6. – 15.6.2023 (3 ú.).

Pracovné stretnutie spojené so školením k realizácii vodozádržných opatrení v krajine, Žilina, 18.1.2023. (1 ú.).

Pro Silva, Manažment lesov v NP, Česká Republika, Nemecko 13.9.2023 - 15.9.2023 (1 ú.).

Školenie učiteľov na tému ochrana biodiverzity, Vojka nad Dunajom, 3.10.2023, (1 ú.).

Školenie k problematike ochrany prírody do Vojenských obvodoch, VO lešť – Pliešovce, 8.11.2023, (2 ú.).

Zrealizované workshopy - celkom 5:

VINOMA workshop na manažovanie propagácie CHÚ, zlepšenie interpretácie hodnôt územia, vízie CHÚ, Nový Sad, Srbsko 19.2. – 23.2.2023 (1 ú.).

Workshop inovatívne spôsoby zadržiavania vody v lesnom prostredí – protierózne opatrenia v krajine, Žilina, 26.10.2023 (1 ú.).

Workshop ŽSK a EVVO organizáciami, Žilina, 8.12.2023, (1 ú.).

Produktívny Horný Zemplín, workshop, Humenné 10.11.2023, (2 ú.).

Workshop venovaný vodozádržným opatreniam s názvom „Voda nás spája“, ktorých cieľom je predstaviť funkčné metódy zadržiavania vody pre rôzne typy krajiny, Rajecká dolina, 25.10. – 26.10.2023 (4 ú.)

Festivally – celkom 3:

Festival environmentálnych výučbových programov Šiška, Banská Bystrica Šachtičky, 25.9. – 27.9.2023 (3 ú.).

Festival Zeme, Banská Bystrica 25.5.2023 (4 ú.).

Envirohry 2023 výmena skúseností a zručností v oblasti environmentálnej výchovy, Bratislava, 22.11.2023, (4 ú.).

3.3 Odborné – interné vzdelávanie pracovníkov s počtom 3:

Odborné vzdelávanie v oblasti prípravkov na ochranu rastlín pre vedúcich prac. poľnohosp. a lesníckej praxi, školenie zamerané na odstraňovanie invázných druhom rastlín, 17.10.2023, Zvolen (78 ú.).

Identifikácia a monitoring biotopov pomocou satelitných snímok v programe NaturaSat, odborné školenie 22.2. – 23.2.2023 Bratislava (5 ú.).

Praktické školenie na prácu v programe Natura Sat, Bratislava, 14.3.2023 (1 ú.).

4. Zoznam absolvovaných vzdelávacích aktivít v roku 2024

4.1. Konferencie, semináre, workshopy (organizovanie, spoluorganizovanie):

40. výročie založenia CHKO Kysuce v súvislosti s týmto podujatím bola usporiadaná konferencia a boli realizované infostánky našich správ CHKO, ako aj riaditeľstva.

SSJ - slávnostné stretnutie pri príležitosti 70. výročia objavu Ochtinskej aragonitovej jaskyne v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva - 15. vedecká konferencia Výskum, využívanie a ochrana jaskýň.

CHKO Štiavnické vrchy realizovali pre odbornú verejnosť v spolupráci so Slovenským združením výrobcov kamenárstva na tému ochrana mokradí - mokrade a ich význam XV. Odborný seminár (155 ú.).

4.2. Účast' na školeniach, seminároch, workshopoch, konferenciách - celkom 61;

Semináre - celkom 18:

Ochrana lesov pred vybranými škodlivými činiteľmi v súvislosti s prebiehajúcou zmenou klímy (NLC, 21.11.),

Seminár Pro Silva - ukážka obhospodarovania dubových porastov na ML Krupina (Krupina, 11.10.),

Zelená infraštruktúra (online, 21.10.),

Vodozádržné opatrenia - vplyv na zmenu klímy (online, 15.10.),

prednáška Slovenskej botanickej spoločnosti (Zvolen, 26.1.),

Invasive species forum (online, 12.2.),

Odborný seminár k druhu *Pseudogauratina excellens* (Zvolen, 5.2.),

Seminár k vodozádržným opatreniam v Rajeckej doline (Úplaz, 23.10.),
Seminár k starostlivosti o dreviny v mestách (Moravské Lieskové, 6.11.),
Ochrana lesov - požiare a lykožrút bukový (NLC Zvolen, 28.11.),
Vyhľadávací nástroj opatrení pre útvary povrchových a podzemných vôd (online, 26.9.),
Klimatické zmeny a ochrana rašelinísk (Poprad, 12.4.),
VSD enviro seminár (Stará Lesná, 25.4.),
Problematika monitoringu a posudzovania zásahov do VT (Trstená, 6.6.),
Subdestinácia Slanské vrchy 1 (Zlatník, 5.10.),
Subdestinácia Slanské vrchy (Opáľové bane, 19.11.),
Štruktúra porastov na kalamitných plochách (Košice, Košická Belá, 21.5.).
Chiropterologický odborný seminár (október, Čierny Balog)

Konferencie spolu 17:

40. výročie založenia CHKO Kysuce (Stará Bystrica, 26.9.),
Zoologické dny 2024 (Ostrava, 8.-9.2.),
Zoológia 2024 (Stará Lesná, 20.-22.11.),
Botanické sekce CHKO Bílé Karpaty (Veselí nad Moravou, 2.2.),
Medzinárodná ornitologická konferencia AO Zvolen (Zvolen, 13.9.),
Konferencia k 50. výročiu vyhlásenia NP Veľká Fatra (Blatnica, 24.5.),
Konferencia GASTROLOVE, organizuje OOCR Gemer (Zbojská, 7.10.),
100 rokov Krakovského protokolu (Liptovský Mikuláš, 18. - 20.9),
70. výročie vzniku Babiogorského národného parku (Stryszawa),
Ekoturistická konferencia (Košice, 15.-16. 5.),
Kroky vpred (Košice, 12. 11., 14. 11.),
EUROMAB 2024 (Lutherstadt, 3.-7. 6.),
LIFE FOR SPECIES (Riga, 17. - 21.9),
Aplikovaná ornitológia (Zvolen, 13.9),
Konferencia OOCR Horný Zemplín (Humenné, 7.11.),
Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica (online, 29.1.),
7. národní konference EVVO: Labyrint komunikace nejen o klimatické změně (3.10, FSS MU Brno),
Exkurzie spolu 2: Ipeľský ornitologický tábor (Ipeľské Predmostie, 21.6.), terénna exkurzia s cieľom rozšírenia jaskyniarskych poznatkov pre sprievodcov Važeckej jaskyne.
Školenia celkom 13: Krízová komunikácia (Nitra, 9.-10.1., 11.-12.1., 22.-23.1., 24.-25.1., 7.-8.2., Prešov 13.-14.2., 15.-16.2.),

Projekt PRV Zlepšenie vodného hospodárstva v lesoch (Duchonka, 7.6.),
Certifikácia EVVO - SAŽP (online, 13.2.),
Terénne školenie k lesníckej typológii a mapovaniu biotopov na Záhorí. (organizátor NLC),
Kurz Arboristiky v správe a údržbe zelene (organizátor SPU - Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Nitra),
Udržateľnosť prírod.zdrojov v kontexte svetovej výzvy šetrenia prírodných zdrojov (školenie pre pracovníkov pracujúcich s mládežov SR, ČR, Erasmus+, Křtiny, Modra),
Rašeliniská - bilaterálne školenie o monitorovacích metódach a vyhodnocovaní údajov a o kalkulácii segregácie uhlíku a vplyve na ekosystémové služby (11.4.).

Zrealizované workshopy – celkom 8: Možnosti zapojenia do FSC certifikácie (26.6.),

Bioléto 2024 MU Brno (Vršatské bradlá, 28.8., Bílé a Biele Karpaty, 26.-28.8.),

River University (Zwierzyniec, 1. - 6. 9.),

Medzinárodný kurz na revitalizáciu mokradí (Hradec Králové, Hrobice, 6. - 11. 10.),

Stretnutie ornitológov na Kubínskej holi (Námestovo, 11.10.),

Rusnácka stežka (Čertižné, 13.6.),

Prednáška a prechádzka parkom s arboristom - fytopatológom (Bratislava),

Festivaly spolu 3: Festival environmentálnych výučbových programov Šiška (Patince, 7.-9.10.), Medzinárodný vzdelavací festival kroky vpred v env. výchove (Košice, 13.11.),

4.3 Zrealizované odborné školenia - celkom 7:

Školenie strážcov DSP (Piešťany, 30.12.),

Monitoring 3 (online, 26.11.),

PS o ÚEV (online, 19.11.),

Monitoring kvality vôd (Oravská priehrada, 6.6.),

Školenie k monitoringu nelesných biotopov a druhov rastlín európskeho významu (CHKO Vihorlat, 28.-30.5 2024),

Školenie k používaniu GPS zariadení (B. Bystrica, 19.1.),

Školenie na prácu vo výškach a nad voľnou hĺbkou 1,5 m s použitím špeciálnej speleologickej techniky, obsluha ručnej motorovej píly.